

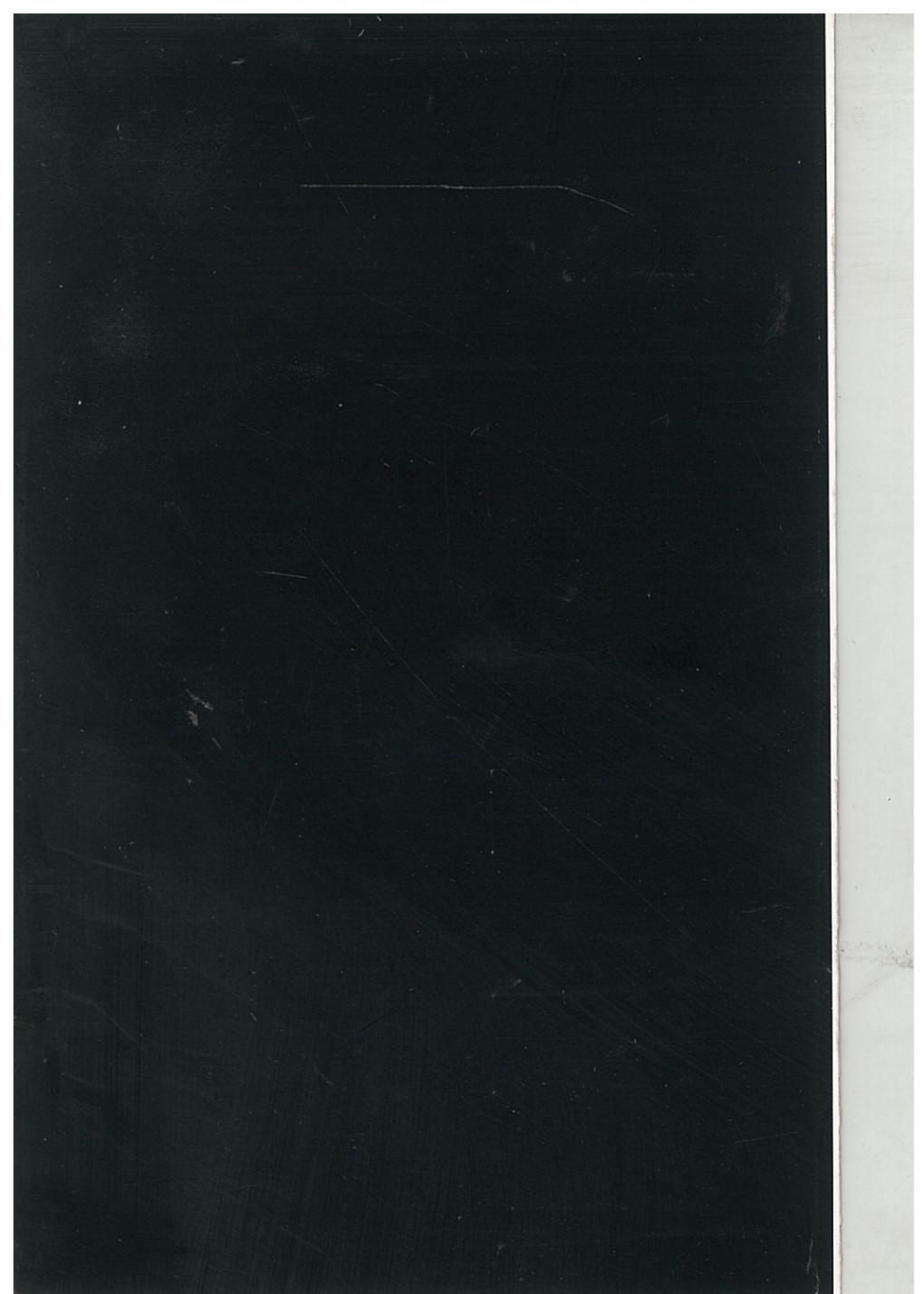

Sinan and His Age

INTERNATIONAL SYMPOZIUM
8-11 APRIL KAYSERİ

www.sinangunleri.com

ABSTRACT BOOK

Mimar Sinan'ı Anma Etkinlikleri 2010

Sinan ve Çağrı

ULUSLARARASI SEMPOZYUM

8-11 NİSAN KAYSERİ

ÖZET KİTABI

KAYSERİ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

MİMARLAR
ODASI KAYSERİ
ŞUBESİ

TARIHI KENTLER
BİRLİĞİ

ÇEVRE VE KULTUR
DEĞERLERİNİ
KORUMA VE
TANITMA VAKFI

M.O. Kayseri Şubesi, Nisan 2010 Kayseri

Kapak: Sinan ve Çağrı Organizasyon Komitesi

Yapım: Sinan ve Çağrı Organizasyon Komitesi

Dizgi: maccraft

Baskı: M Grup

Özet kitabındaki orijinal metinlerin içeriklerinin sorumluluğu yazarlarına, her türlü yayın hakları ise Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve Mimarlar Odası Kayseri Şubesi'ne aittir.

Bu kitabın tüm yayın hakkı saklıdır. Telif sahibinin önceden izni olmadan kısmen ya da tamamen kopyalanamaz, yeniden basılamaz, herhangi bir kayıt sisteminde saklanamaz, hiçbir şekilde elektronik, mekanik, fotokopi, ya da başka bir araçla çoğaltılamaz ve iletilemez.

Orijinal metinden çeviriler Mimarlık Vakfı İktisadi İşletmesi tarafından yapılmıştır.

www.sinangunleri.com

Bilimsel Komite Üyeleri

Gülru Necipoğlu, Harvard Uni.
Kutgün Eyüpgiller, ITU
Paola Sonia Gennaro, Uni. de Ferrara
Ali Uzay Peker, ODTU
Aygül Ağır, ITU
Selen Morkoç, Adelaide Uni.
Burak Asiliskender, Erciyes Uni.
Eda Velibaşoğlu, M.O. Kayseri Şubesi

Organizasyon Komitesi

Burak Asiliskender, Başkan
Hikmet Eldek, Sekreterya
Oktay DURUKAN
Eda VELIBASOGLU
Guntulu GUNDOG
Ahmet Erdem TOZOGLU
Fazilet KAHRAMAN
Ayşe ONDER
Nese YILMAZ BAKIR
Hatice KOSELER SEN
Aysehan CINGOZ

TAKDİM

Mimarlık ortamında, Sinan'ın mimarlığı, mekansal nitelikleri ve strüktürel özellikleri kadar biçimde yüklenen anlam ve estetik anlayışı ile tartışılıa gelmektedir. Çoğu zaman Sinan ve eserleri, sınırlı bir çerçevede kendi mimarlık arayışları içinde değerlendirilmiş ve genel bir bakışla, zamanından kopuk bir biçimde günümüzün bağlamında yorumlanmıştır. Bu değerlendirmelerin kendi döneminin koşullarından bağımsız, anakronik saptamalar içерdiği söylenebilir. Oysaki, daha geniş bir yaklaşımla Sinan ve mimarlığı, çağdaşları içinde karşılaştırmalı olarak değerlendirilme potansiyeli barındırmaktadır.

Bu bakış açısıyla, 8 - 11 Nisan 2010 tarihleri arasında Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Mimarlar Odası Kayseri Şubesi, Tarihi Kentler Birliği ve ÇEKÜL Vakfı tarafından uluslararası "Sinan ve Çağ" sempozyumu düzenleniyor. Sempozyumda, sadece Sinan ve eserleri yerine, daha geniş bir kültürel coğrafya içerisindeki mimarlıkların içindeki konumu üzerine odaklanan eleştirel yaklaşımların ortaya çıkarılması hedeflendi. Ayrıca sempozyum, 16. yüzyıl mimarlık ortamını şekillendiren gelişmeleri ve bunların içinde Sinan ve eserleri ile çağdaşlarını karşılaştırmalı inceleyen yaratıcı bakışları gündeme taşımıayı amaç edindi. Akdeniz kültürü havzasında Osmanlı'nın Doğu ve Batı arasındaki konumu düşünüldüğünde, iki eksen arasındaki geçişlerin mimarlık ortamındaki yansımaları, üretilen mimarlıkların 16.yüzyıl kültürel ortamındaki konumlarının açığa çıkarılması da bu sempozyumun ana hedefleri arasındadır.

Bu bakışla, sadece Sinan ve Osmanlı mimarlığı üzerine odaklanan çalışmalar değil, döneme ait "Doğu ve Batı" mimarlıkları üzerine üretilen eleştirel bakışlar içeren değerlendirmeler oturumlarda yer alacaktır. Bu bağlamda tematik oturum başlıklarını şu şekilde oluştı:

- Sinan Yapılarına Anlamsal Bakış
- Sinan Yapılarının Strüktürel Analizi ve Onarımı
- Sinan Yapılarına Mekansal Bakış
- Akdeniz Havzasında Mekan; Doğu-Batı Karşılaşmaları
- Osmanlı Kentlerinde Sinan İmgesi

Sinan ve çağını farklı açılardan ele alınacak bu tematik oturumlarda çeşitli ülkelerden 19 bildiri yer almaktadır. Bu yolla, Sinan ve eserleri yanında onun çağdaşları ile bir arada değerlendirme ve var olan yorumlara yeni bakış açıları ekleme imkanı bulunmuştur. Bildiri sunan araştırmacıların yanında davetli konuşmacılar Paloa Sonia Gennario, Shirine Hamadeh, Ali Uzay Peker ve Suphi Saatçi de sunumlarıyla sempozyumun amacına ulaşmasına katkıda bulunmuşlardır.

Bu etkinliğin gelecekte Mimar Sinan ve çağdaşları üzerine yapılacak çalışmalarla ve etkinliklere yeni bakış açıları getirmesini ve araştırmacıları katkı sağlamasını umuyoruz.

Organizasyon Komitesi

İÇİNDEKİLER

K
O
N
U
Ş
M
A
C
I
L
A
R

DAVETLİ KONUŞMACILAR	8
Osmanlı Mimarisi Klasik Çağının Simgesi Sinan <i>Suphi Saatçi</i>	10
Sinan'ın Camilerinde Alan Düzenleyici Bir Örtü Olarak Kubbeler <i>Paola Sonia Gennaro</i>	12
Geleneğin Mimar Sinan Tarafından Şekillendirilmesi Ali Uzay Peker	14
Sinan Çağının Ertesinde: Onsekizinci Yüzyılda Osmanlı Mimari Kültürü <i>Shirine Hamadeh</i>	16
SİNAN YAPILARINA ANLAMSAL BAKIŞ	19
Hüsreviye Camisi'nin Suriye'de Osmanlı İmparatorluğu'na Siyasi, Ekonomik, Dini ve Askeri Bakımdan Katkıları <i>Tolga Erkan</i>	20
Dünyanın Merkezi Olarak Süleymaniye Külliyesi <i>Johan Martelius</i>	24
Süleymaniye ve Mimar Sinan Vakfiyeleri Üzerinden Osmanlı Mimarlığına Dair Anlamsal Bir Değerlendirme <i>Bedriye Aylin Kartal</i>	26
Osmanlı'nın Mimar Sinan Eserlerine Bakışı: Usûl-i Mî'mâri-i Osmânî ve Sinan <i>Nurcan Yazıcı</i>	28
SİNAN YAPILARININ STRÜKTÜREL ANALIZİ VE ONARIMI	33
Asya Mimarısında Abidevi Yapı ve Küllielerle Kentsel Mekanların Tanımlanmasında Kemer ve Kubbe İlişkileri <i>Emre Özkan</i>	34
Şam Süleymaniye Külliyesi'nin Onarım Evreleri <i>Neriman Güçhan - A.Esin Kuleli</i>	37
Sinan Döneminde Ve Öncesinde Çok Kubbelî Yapım Teknikleri <i>Francesco Ciprian</i>	41

O
T
U
R
U
M
II

O T U R U M III	SİNAN YAPILARINA MEKANSAL BAKIŞ	43
	Mısır'da 16. ile 19. Yüzyıllar arasında Cami Tasarımı için bir Esin	
	Kaynağı olarak Sinan Mimarisi: Üç Farklı Yaklaşım	44
	Tarek Abdelsalam	
	Sinan'ın "Yer'in Ruhu " Anlayışı	
	Bir Örnek Olay Olarak Bağdat Kenti	46
	<i>Samaan Majeed Yas – Hassan Mahmood Haj-Kasim</i>	
	Bir Analiz Sunum Aracı: Üç Sinan Camii	49
	<i>Bige Tuncer - Sevil Sarıyıldız</i>	
	Mimar Sinan Darüşşifaları ve Süleymaniye Darüşşifası Üzerine Bir Analiz	52
<i>İsmet Şahin</i>		
O T U R U M IV	AKDENİZ HAVZASINDA MEKAN; DOĞU - BATI KARŞILAŞMALARI	55
	Sinan'ın Görsel Perspektif Sanatı ve İtalyan Rönesans	
	Mimarisindeki Eşdeğerleri	56
	<i>Anke Fisabre</i>	
	Sinan / De L'orme / De Vandelvira	
	Akdeniz Havzası'nda Taş Mimarisi	59
	<i>Nicola Parisi - Giuseppe Fallacara</i>	
	Akdeniz'de 'Spolia' Kullanımı ve Teşhiri: Sinan Dönemindeki	
	Osmanlı Mimarisi ve Geç İtalyan Rönesansı Metinleri	62
	<i>Ahmet Sezgin - Levent Geçkalan</i>	
Doğu ve Batıda Antikitenin Yeniden Doğuşu	65	
<i>Hubertus Günter</i>		
O T U R	OSMANLI KENTLERİNDE SİNAN İMGESİ	67
	Galata Köşesinde Unkaparı ve Depo:	
	Sinan'ın Çağında Akdeniz'de Tahil Ön Tedariki Binaları	68
	<i>Namık Erkal</i>	
Samanyolu İçerisindeki Ay: Osmanlı Erken Modern Kentleşmesinde		

DAVETLİ KONUŞMACILAR

Osmanlı Mimarisi Klasik Çağının Simgesi Sinan
Suphi Saatçi

**Sinan'ın Camilerinde Alan Düzenleyici
Bir Örtü Olarak Kubbeler**
Paola Sonia Gennaro

Geleneğin Mimar Sinan Tarafından Şekillendirilmesi
Ali Uzay Peker

**Sinan Çağının Ertesinde:
Onsekizinci Yüzyılda Osmanlı Mimari Kültürü**
Shirine Hamadeh

Suphi Saatçi

Suphi SAATÇİ 1946 yılında Kerkük'te doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kerkük'te tamamladı. Güzel Sanatlar Akademisi'nin Yüksek Mimarlık Bölümü'ünü bitirdi.

Doktora tezini 1993 yılında tamamladı. 1994 yılında doçent oldu. 2002 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Mimari Restorasyon Programı'nda Profesörlüğe atandı. Halen aynı üniversitede öğretim üyesidir.

Ulusal ve uluslararası sempozyum ve toplantılarda sunulmuş bildirileri ve yayımlanmış bir çok makale, inceleme ve araştırma yazıları olan Saatçi'nin Irak Türkmenlerinin kültür tarihi ile edebiyat, mimari ve sanat ve folklor alanından başka ve özellikle Mimar Sinan ve Osmanlı mimarlığının klasik çağının hakkında da araştırmaları ve yayımlanmış kitapları vardır.

Osmanlı Mimarisi Klasik Çağının Simgesi Sinan

İstanbul'un fethi ile İmparatorluk düzeyine yükselen Osmanlı Devleti, kazandığı öneme uygun olarak dinamik bir süreçre girmiştir. Bu bakımından bir dünya kenti olarak İstanbul, dünyanın yönetim merkezi olmuştur. Böylece yoğun imar hareketine sahne olan kent, 15. yüzyılın sonuna doğru giderek belirginleşen bir Türk-Osmanlı kimliğine bürünmüştür. Nitekim 16. yüzyılın başlarında İstanbul, tamamen Türk olan bir fiziksel görünüş kazanmıştır.

Yüzyılın ortalarına doğru Osmanlı mimarisi klasik çağına girmiş, İstanbul ve çevresinin imarı Mimarbaşı Sinan'a ve onun başında bulunduğu Hassa Mimarlar Ocağına teslim edilmiştir. Bir dünya kenti olan İstanbul'da bayındırılık hareketleri ivme kazanmıştır. Büyük külliyeler dönemi başlamış ve tekil yapı boyutunu aşan yapılar topluluğu ile İstanbul'da kent disiplini gerektiren tasarımlar ortaya çıkmıştır.

Haseki, Edirnekapı Mihrimah ve Kadırga Sokollu külliyelerinin ardından Sinan, Kanuni'nin erken yaşta ölen oğlu Şehzade Mehmed adına inşa ettiği Şehzade Külliyesi, kent planlaması açısından başarılı bir örnektir. Kendisinin çıraklık eseri olarak

kabul ettiği bu kompleks, aynı zamanda merkezi kubbeye doğru atılan cesareti bir adımdı. Daha sonra cihan padişahı Kanunî adına yapılan Süleymaniye ise, Türk mimarlık tarihinin en büyük külliyesi olmakla kalmamış, İstanbul'un kimliğinin de simgesi olmuştur. Kentin siluetine damgasını vuran ve Sinan'ın kalfalık eseri saydığı Süleymaniye, kubbelerle örülén piramidal görünüşü ile ilgi çekmiştir.

Edirne Selimiye'de inşa edilen merkezî kubbe, dünyada eşi olmayan bir mimarı başarıyı vurgulamıştır. Bir örtü elemanı olan kubbenin bütün varyantlarını deneyen Sinan, ustalık eseri saydiği Selimiye'de kubbeyi zirveye taşımıştır. Yalın ve tek kubbenin örtüğü alt yapıda mekân bütünlüğünü sağlamış olan Sinan, dünya mimarlığına evrensel mesajını vermiştir.

İmparatorluğun geniş coğrafyası üzerinde yer alan birçok Osmanlı kentinde eserler veren Sinan, irili ufaklı menzil külliyesleri de inşa etmiştir. Cami, mescit, medrese, darüşşifa, imaret, türbe, kervansaray, han, saray, hamam, köprü ve su kemerî gibi değişik işlevli yapılar da tasarlayıp uygulayan Sinan, Osmanlı mimarisi klasik çağının temsilcisi olmuştur. Mimar ve mühendis olarak döneminde ekol yaratıcı ve yüzlerce mimar yetiştiren Sinan'ın etkisi kendinden sonra da devam etmiştir. Türk-İslam kültür ve sanatının en büyük simgesi kabul edilen büyük usta 1588 yılında İstanbul'da hayatı gözlerini yummuş ve Süleymaniye Külliyesinin kuzeydoğu köşesindeki açık türbeye gömülümüştür.

Paola Sonia Gennaro

Paola Sonia Gennaro, Ferrara Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimari Tasarım Bölümünde Profesördür. Augusto Romano Burelli ile birlikte Udine ve Berlin'de bir mimarlık bürosunu yönetmektedir. Çok sayıda makaleleri ve yayını bulunmaktadır. Örnek olarak;

"Progetto Arsenale" (Venedik, 1985); "L'Arsenale riordinato" (Venedik 1987); "Architettura e spazio sacro nella modernità" (Milano 1992); "La Istanbul di Sinan" (Milano 1992); "Augusto Romano Burelli e Paola Gennaro - Opere 1984-1994" (Udine 1994), "Le fabbriche dell'Arsenale" (Milano 1997); "Il dispositivo geometrico della cupola nelle moschee di Sinan", in: Venedik ve İstanbul, ed. E. Concina (Udine 2006); "Sinan ve dönemi" : Die Moschee von Sinan/Sinan's Mosque, ed. by W. Voigt (Tübingen-Berlin 2008).

Sinan'ın Camilerinde Alan Düzenleyici Bir Örtü Olarak Kubbeler

Tanrıının mükemmel olan birliğinin bir sembolü olan kubbe, en eski dönemlerinden beri İslam mimarisinin parçalarından biri olmuştur. Bilebildiğimiz en eski anıt Kudüs'teki Kubbet-üs Sahra ve küresel örtüsü değerinin inşa edilir edilmez derhal takdir edildiği varsayılmaktadır. Sinan döneminde kubbe kolektif nitelikteki tüm yapılar için tipik bir örtü haline gelmiştir. Kervansaraylar, hamamlar, kapalı çarşılarda bu çözümü benimsemişler ve sonsuz çeşitlilikte tekrarlamışlardır.

Türk Külliyesinin mimari bütünlüğü esas olarak tam da bu sık mekânsal çözüme dayanmaktadır.

Ben, kubbenin mevcudiyetinin alttaki yapı için tanımlanabilecek bir dizi başka çözümün var olduğunu da göstermesinden hareketle 'kubbeyi mekân düzenleyici bir örtü' olarak görüyor ve bu olguya 'figüratif' olarak tanımlıyorum. Bu, yalnızca yapısal nedenlerle değil, aynı zamanda kavramsal ve mekânsal nitelikteki sebeplerden ötürü de kullanılıyor. Külliyenin ya da bedestenin planındaki kübik ağıın tekrarlarında görülen düzenlilik ve gereklilik

tamamen odaları, dükkânları ve revakları örtmek üzere bir kubbenin seçilmesinden kaynaklanıyor. Küresel örtünün seçimi, tipki yeryüzünde olduğu gibi, onu taşıyan ve sürdürden unsurların konumlarını çizgisel ya da noktasal bir biçimde sabitleyen birleştirici bir mekânın olduğu varsayımlına dayanıyor. O, en yüksek zirvesinin uzantısında geometrik bir denge içerisinde sıralanmış simetrik destekler konulmasını gereklî kılmıyor. Bu mesnetler de bu yüzden kare, altigen ya da sekizgen gibi düzenli yatay şekiller oluşturacak şekilde yerleştiriliyorlar. Kubbenin hemen altındaki alan statik yapıda 'kriz' bölgesidir.

Anahtar Kelimeler: Kubbeler: Tarihin Sembolü, Şekil ve Geometrik Köken / Formlar ve bina türleri

Geleneğin Mimar Sinan Tarafından Şekillendirilmesi

Mimar Sinan, devraldiği yapı geleneğini bir heykeltraşın taşıyontması gibi şekillendirdi. Bu gelenek, Doğu Roma'dan Bizans'a, Emevi'den Abbasî'ye, Sasani'den Selçuk'a, Selçuk'dan Beylikler ve Erken Osmanlı'ya kadar, 1000 yıllık bir zaman süreci içinde, Anadolu ve çevresinde ortaya çıkan uygarlıkların mimari ürünlerini kapsar. Sinan'ın büyülüğu, geleneğin içindeki gizilgücü ortaya çıkarabilmiş olmasıdır.

Onun tasarımlarını ifade etmek için sıkılıkla kullandığımız şu ifadeler Sinan'ın yaratıcılığının sıradışı bir durum olduğunu gösterir: muazzam, dingin, dengeli, zarif, uyumlu, düşünülmüş, anıtsal, insanî, aydınlek, geçmişen, berrak, ayrıntılı, güzel. Eğer bir mimari yapıt bu niteliklerin bir kaçına aynı anda sahipse sıradışı olmaya hak kazanır. Oysa Mimar Sinan'ın binalarının her biri için çoğu zaman bu tanımları beraber kullanırız. Kısaca söylemek gereklirse, Mimar Sinan'ın eseri bir dehanın işi olarak karşımızda durur. Bu eser bizi o kadar etkiler ki Mimar Sinan'ın mükemmel olduğu ilk örneklerle pek ilgilenmeyiz. Oysa Mimar Sinan bunu çekinmeden yaptı. İçinde yetiştiği ekol, yani Hassa Mimarlar Ocağı'nın usta-çırak ilişkisi üzerine temellenen sistemi, gelenekten öğrenmeyi yüceltiyordu. Sanatı ustadan öğrenerek daha iyisini yapmaya çalışmak Sinan'ın mütevazılığının da kaynağıydı. Usta da ustasından öğrenmişti. Geleneğin aktarımı, muhteşem İmparatorluğun 'ihtiyaçlı mimarlık' talebi ile birleşince, Sinan'a Koca Mimar Sinan olmaktan başka seçenek kalmamış gibiydi. Sinan'ın katmasını anlayabilmek için, onun eserlerinin geleneği nasıl dönüştürdüğünü göstermek gereklidir. Bu şekilde, hem Sinan'ın yaratıcılığını açıklamış, hem de Anadolu mimarlık tarihi içindeki yerini belirlemiş oluruz. Osmanlı mimarisi tarihi, Doğu Akdeniz'de ortaya çıkan - yukarıda isimlerini saydığımız-

geleneklerle ilişkileri ortaya koyacak şekilde yazılmamıştır. Mimar Sinan'ın özgün katkısını nispeten daha açık bir şekilde belirlenmesine rağmen, bu katının önceleyen geleneklerle ilişkisi dengeli bir şekilde ortaya konmamıştır. Büyük Sultan camileri yaptırıldıktan sonra, İstanbul'daki Aya Sofya Kilisesi'ni hâlâ korumaya devam eden bir medeniyetin geleneği küçümseme veya dışlama gibi bir yönelimi olmadığı açıktır. Bu olmadığı için, İmparatorluğun mimarisi kapsayıcılardan aldığı güçle 'büyük' oldu. Sultan ve yöneticiler tebalarını etkilemek üzere her zaman daha iyisini talep etmiş, mimarlar da bunu geleneği iyileştirmek yapmaya çalışmıştır. On yedinci yüzyıldaki 'mimarî kriz', yani Sinan'ın üslubunun taklit edilmesi, mimarların onun gölgесinde kalmasından dolayı olduğu gibi, Sultanların bu çağ'a özgü yönelimleriyle de açıklanabilir. On sekizinci başından itibaren, Sultanlar yeniliği talep etmiş ve bu durum I. Dünya Savaşı'na kadar sürmüştü.

Bu konuşmada, Mimar Sinan'ın geleneği neden ve nasıl şekillendirdiği üzerinde durulacaktır. Roma/Bizans'ın kubbeli veya eğik çatılı bazilikaları; Sasani'nin atesgedeleri; Emevi/Abbasî'nin 'çok ayaklı-avlulu'; İran Selçuklu'nun 'eyvanlı-avlulu mukarnas kubbeli'; Anadolu Selçuklu'nun 'îç avlulu uzunlamasına dikdörtgen'; Beyliklerin 'maksure kubbeli'; Erken Osmanlı'nın 'Ters T' planlı ve 'çok kubbeli' camileri; ve bunların cephe anlayışı -Sinan'ın eserlerini etkilediği ölçüde- örneklenenecek ve Sinan'ın geleneği nasıl özümseyerek, tekrar şekillendirdiği ortaya konacaktır. Bu inceleme, Mimar Sinan'ın eşsiz katkısını başka bir açıdan vurgulamış olacaktır.

Shirine Hamadeh

Shirine Hamadeh doktora çalışmasını 1999'da MIT'de ve doçentlik çalışmasını ise sanat tarihi alanında Rice Üniversitesi'nde tamamladı Kentin Güzellikleri: Onsekizinci Yüzyılda İstanbul (Seattle & Londra: University of Washington Press, 2007), adlı kitabı 2010 İlkbaharında İletişim Yayınları tarafından Türkçe olarak yayınlanacaktır. Muqarnas, The Journal of the Society of Architectural Historians ve editörlerce derlenen pek çok cildinde eserleri yayınlanmış ve aralarında Getty (2005-06) ve NEH-ARIT bursu nun (2010) da yer aldığı ödüller kazanmıştır. Hâlihazırda iki kitap projesi üzerinde çalışmaktadır, Sokaklar: İstanbul'un Kentsel Tarihi (1703-1839) ve Kentlerin Tarihi: Osmanlı İmparatorluğunun Kentleri ve Kent Sakinleri (17.20. Yüzyıllar).

Sinan Çağının Ertesinde: Onsekizinci Yüzyılda Osmanlı Mimari Kültürü

Onsekizinci yüzyıl Osmanlı mimarisi, onaltıncı yüzyıl klasisizmi ve ondokuzuncu yüzyıl modernitesinin arasındaki boşlukta kalmasının yarattığı zorluktan ötürü, hak ettiği ilgiyi görememiştir. Yine de bu dönem İstanbul'un mimari tarihinde olağanüstü bir çağın temsil etmektedir. 1703'te avluların geri dönüşünü izleyen yüz yıllık süre zarfında hüküm süren seçkinler tarafından Boğaziçi ve Haliç'in etrafındaki alanlarda yüzlerce yeni saray yaptırılmıştır. Surlarla çevrili kente ve civarındaki yerleşimlerde yönetici sınıfından, imparatorluk ailesinden ve sosyal ve meslekli çevrelerden kadınlar ve erkekler tarafından camiler, medreseler, kız ve erkek çocukları için okullar (Sibyan Mektepleri), halka açık hamamlar, özel ve kısmen halka açık kütüphaneler ve yüzden fazla çeşme vakfedilmiştir.

Onsekizinci yüzyıl Osmanlı mimarisinin çöküş ve batılılaşma şeklindeki iki paradigma etrafında odaklanan genel değerlendirmesinin aksine, ben, bu makalede bu devri diğerlerinden farklı kılan şeyin geleneğe ve yeniliğe doğru yeni bir yönetim olduğunu savunacağım. Sultan Süleyman'ın hüküm sürdüğü çağdan beri ilk kez bu dönemde mimarı kendini daha

önce formüle edilen, geliştirilen ve en çok da Sinan tarafından hayata geçirilen klasik emperyal nizamın sınırlamalarından sıyrımayı başarabilmiştir. Osmanlı başkentinde yeni biçim, tasarımlar, bina türleri ve dekoratif stiller yesermiştir. Yeni ifade biçimini eski ve yeni, yerli ve yabancı estetik değerlerin dinamik bir sentezinden oluşmaktadır. Bu ifade Osmanlı'nın klasik dönem öncesi ve klasik mimari ve süsleme unsurlarının yorumlanmasında inanılmaz bir yaratıcılığın ve daha önceleri hiç görülmeyen bir biçimde ister batı isterse doğu olsun yabancı geleneklere açıklığın bir yansımasıdır. Dış etkilere karşı açık olma ve esneklik, daha sonra da ele alacağım gibi, daha önceleri hiç görülmeyen bir biçimde hâkim sınıf ile toplum arasında artan bir etkileşim ve toplumun değişik kesimleri arasında artan geçişlilik ile kendini gösteren sosyal yapıdaki açılma sürecini yansitarak Osmanlı mimari kültürünü yeniden tanımlamıştır.

SİNAN YAPILARINA ANLAMSAL BAKIŞ

**Hüsreviye Camisi'nin Suriye'de Osmanlı İmparatorluğu'na
Siyasi, Ekonomik, Dini ve Askeri Bakımdan Katkıları**

Tolga Erkan

**Dünyanın Merkezi Olarak Süleymaniye Külliyesi Johan
Martelius**

**Süleymaniye ve Mimar Sinan Vakfiyeleri Üzerinden
Osmanlı Mimarlığına Dair Anlamsal Bir Değerlendirme**

Aylin Kartal

**Osmanlı'nın Mimar Sinan Eserlerine Bakışı:
Usûl-i Mi'mâri-i Osmâni ve Sinan**

Nurcan Yazıcı

Bilkent Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümünden mezun oldum (1995). University of Westminster'da the Vocational School in School of Media, Art & Design'ı bitirdim (1996). New York University'de the Center for Design & Digital Arts bölümünde bir senelik sertifika programını tamamladım (1999). Yüksek Lisansımı New York Institute of Technology'de Communication Arts Bölümü'nde tamamladım (2000). Doktoramı Gazi Üniversitesi'nde Grafik Tasarım alanında tamamladım (2009). İş tecrübesi; New York Institute of Technology'de Communication Arts Bölümü'nde asistan olarak çalıştım (1999-2000). Maltepe Üniversitesi'nde İletişim Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak görev aldım (2001-2006). Kadir Has Üniversitesi'nde Meslek Yüksekokulu Grafik Bölüm Başkanlığını yaptım (2006-2007). TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde Güzel Sanatlar Fakültesi'nde Sanat ve Tasarım Bölümü'nde 2007'den itibaren öğretim görevlisi olarak çalışmaktayım.

Yayınlanmış Akademik Çalışmalar; 2007 - Oral Presentation "Art works move away from traditional visual style to mental and intellectual style in the 21st century" ICANAS 38 (International Congress of Asian and North-African Studies) TOBB University of Technology and Economics, Ankara.

Üzerinde Çalışılan Akademik Çalışmalar; "Human Figures in the Anatolian Seljuq Art: A Comparison to the Cave Drawings of Uygurs and the Murals of Ghaznavids from the Aspects of Theme and Morphology". Turkish Studies Dergisine gönderip sonuç beklediği makalem (iki hakemden birisi olumlu, diğeri için cevap bekliyorum)

22-25 Temmuz 2010 tarihleri arasında gerçekleştirilecek The International Journal of the Arts in Society, Common Ground Publishing-University of Illinois Research Park ve University of Sydney tarafından Sydney 2010 Biennial çerçevesinde düzenlenen "The Fifth International Conference on the Arts in Society" konferansında The Praying Hands başlıklı 30 dakikalık sunumumu Visual Arts Practices bölümünde yapmak üzere davet edildim.

10-13 Mayıs 2010 tarihleri arasında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türk Sanatı Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi düzenlediği Sanatta Kimlik ve Etkileşim Uluslararası Sempozyumuna "Re-borrowed Figural Elements from Previous Civilizations in Anatolian Seljuks' Architecture

"Marcel Duchamp" kitap (Türkçe olarak basılacaktır)

"Temel Tasarım" kitap (Doktora tez danışmanı hocam Prof. Dr. Adnan Tepecik'le birlikte çalışıyorum)

Mimar Sinan'ın İlk Eseri Hüsreviye Cami'nin Halep'in Osmanlılaştırılmasında Siyasi Bakımdan Katkısı

Halep ticari kervan yolları üzerinde bulunduğu için coğrafi konumu sayesinde eski çağlardan beri Doğu Akdeniz'de önemli bir şehirdir. Halep şehri kuruluşundan XVI. yüzyılda Osmanlı idaresine girene kadar farklı medeniyetlerin hâkimiyeti altına girdiğinden dolayı uzun soluklu siyasi bir istikrara kavuşamamıştır. Yavuz Sultan Selim Han'ın Mercidabık zaferinden sonra Suriye Osmanlı toprağı olmuştur ve böylece Halep'te dört yüz yılı aşkın bir süre süren Osmanlı hâkimiyeti başlamıştır. Merkezi idare Suriye'nin öncelikli olarak hızlı bir şekilde Osmanlılaştırılmasına karar vermiştir. Suriye Kanuni Sultan Süleyman zamanında Şam ve Halep yönetimi olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Böylece Halep'in siyasi önemi artarak yönetimde Şam ile aynı seviyeye getirilmiştir. Halep imparatorluğun en kalabalık nüfusa sahip üçüncü kenti olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun gücünü ordularıyla olduğu kadar mimarlığıyla da dile getirmesi doğaldır. Osmanlılar baştan beri camilerine şehir içinde seçkin bir yer vermişlerdir. Şehirle özdeşleşen camiler, şehirlerin simgesel varlıklarını olmuştur. Osmanlı elit yöneticiler yeni fethedilen yerlerde yaptıkları camiler gibi sosyal ilişkileri arttıran anitsal yapılarla bulundukları şehirlerdeki yerel halka verdikleri önemi ve cömertliklerini göstererek merkezi Osmanlı bağlarını bu şehirlerde sağlamışlardır. Ayrıca, Osmanlılar bu şehirleri resmi, mekânsal ve görsel açıdan Osmanlılaşmışlardır. Hüsrev

Paşa buna güzel örnektir. Arapların yaşadıkları coğrafyada on beş önemli cami biçiminden birisi Hüsreviye Camisi'dir. Mimar Sinan'ın ilk camisi olan Halep'te yaptığı Hüsreviye Camisi şehrin ilk Osmanlı eseri olup Osmanlılaştırılmasına katkı sağlaması, Osmanlıların Suriye topraklarında kalıcılıklarını ve Halep'e verdikleri önemi göstermesi amacıyla yapılmıştır. Hüsrev Paşa, şehirde caminin yapılacağı yerin politik avantajlarını göz önüne alarak Halep Kale'sinin güney batısında şehir kapılarından Bab al-Antakya arasına yapılmasına karar vermiştir. Bu yer aynı zamanda şehrin siyasi merkezine de yakındı. Böylece Halep'in en saygın bölgesinde Mimar Sinan'ın yaptığı Osmanlı eseri yer almıştır. Osmanlılar bu anıtsal eserle Halep şehrindeki geçmişten gelen Memluk siyasi egemenliği sona erdirilmesi planlanmıştır. Hüsreviye Cami, kendisinden önce yapılan Memlukluların camilerinden farklı olarak şehrin en büyük ve en yüksek kubbesine sahipti. Hüsreviye Cami büyük kubbesi ve anıtsal yapısıyla etrafındaki küçük binalarla tezat oluşturarak Halep'te Osmanlı etkisini güçlü bir şekilde göstermektedir. Hüsreviye Cami'nde büyük kubbe birer bölümü yanlardan taşan beş kubbeli son cemaat yerinin arka köşelerine sekiz kenarlı kubbelerle küp biçiminde küçük ve alçak birer mekân eklenmiştir. Caminin minber ve mihrabı taştan sade görünümütedir. Sağ kenarda çökgen biçiminde klasik külâhlâ kalın ve bodur minare yükseliyor. Hüsreviye Cami'sinde göze çarpan yenilik külliyenin konumundadır. Bu dikkat çekici yapı şehrin çehresini değiştirirken şehrin dokusunu bozmanmadan var olan caddeleriyle uyum içinde yapılmıştır. Sinan, bir yandan binaların yerleştirilişinde simetriye bağlı kalır, öte yandan girişlerin ve yolların düzenlenmesinde simetri yasalarını bozar. Girişler ve yollar öyle düzenlenmişlerdir ki, simetrinin eksenini ancak avluya girdikten sonra fark edebiliriz. Sinan bu ilkeye ileride yapacağı küllielerin konumunda da bağlı kalmıştır. Hüsreviye Camisi'nde geleneksel Suriye mimari elemanları sadece detaylarda bulunmaktadır. Bunun nedeni, Osmanlıların topraklarına kattıkları bölgelerin yerel kültürlerini koruyarak ve bunları yaptıkları mimari eserlerde yaşatarak bu bölgelerin merkezi yönetimine daha esnek bir yolla tam bütünlükmelerini sağlamaktır. Hüsreviye Cami Osmanlı yönetiminin bir göstergesi olarak Halep'te törenle açılarak Osmanlıların şehirde kalıcılıklarının yerel halka

anlatması açısından önem taşımaktadır. Hüsreviye Külliyesi, Halep'te hem şehrin yöneticisinin hem de Osmanlı yönetiminin temsilciliğini yapmaktadır. Ayrıca, Hüsreviye Külliyesi kendisinden sonra yapılacak Osmanlı camilerine örnek teşkil ederek zemin hazırlamakla birlikte büyüyen Halep'in Osmanlılaştırılmasına katkı sağlamıştır.

Johan Mårtelius

Johan Mårtelius 1993'ten bu yana Stokholm'de Kraliyet Teknoloji Enstitüsünün (KTH) başkanlığını yürütmektedir. Nordik ve klasik mimarinin yanısıra, uzun yillardır Osmanlı ve diğer İslam ülkelerinin mimarisi belli başlı bir ilgi alanı olmuştur. 1992'den beri İstanbul'daki İsveç Araştırma Enstitüsünün Yönetim Kurulu üyeliğini aktif bir biçimde yürütmektedir. 1990ların ortalarından bu yana ayrıca Balkanlarda savaş sonrasında Osmanlı Mimarisinin restorasyonu projelerine katkı sağlamaktadır.

Dünyanın Merkezi Olarak Süleymaniye Külliyesi

Mimarbaşı'nın Ayasofya'dan daha üstün bir eser olduğunu ifade ettiği Selimiye Camisi başta olmak üzere, Sinan'ın çalışmalarında öykünmenin izleri okunmaktadır.. Bununla birlikte, hem tarihi hem de çağdaşı olan, yakında ya da uzakta bulunan diğer mimari eserlerden üstün olma duygusu, mimarın yarattığı diğer eserlerde de göze çarpmaktadır. Hatta Sinan'ın başkentte yaptığı en bilinen eseri olarak Süleymaniye Camii ve eklerinde, Selimiye'den bile daha çok ve çeşitli ölçek ve karmaşıklık düzeylerinde öykünme ve sentezler içeren etkilere rastlanmaktadır.

Bu nedenle Süleymaniye Camii Külliyesi'nin, dönemin dünya başkentinin yeni merkezi; dünya mimarlık ortamının ünlü şaheserlerine benzeyen ve hatta onları aşan bir binalar kompozisyonu olarak algılandığı söylenebilir. Bu kompleksin Türk, Arap, Pers, Bizans ve hatta Avrupa mimarisinden çeşitli özellikler taşıdığı görülmektedir. Bu çalışmada kentsel düzeyde bütüncül kompozisyondan başlayarak, alt düzeyde tekil unsurlara dek, tüm mimari ilişkiler açıklanmaya çalışılacaktır. Bu ikinci kategorideki pek çok örnektен biri de dış avlunun kuzeybatı köşesindeki merdivenlerin üzerine yerleştirilen sayvandır. Karakteristik yan görünümü ile bu taş kubbe her şeyden çok Hint Babür anıtlarını, onların en tipik unsuru olan ve chattri adı verilen minyatür kubbeli yapıları andırmaktadır. Sinan'ın en büyük mesleki başarılarından biri, zaman ve mekân açısından birbirinden uzak bu tür ilişkileri,

birkaç nesilden beri bir Osmanlı kimliği altında gelişmekte olan bir mimari kültür içerisinde bir araya getirmek veya sentezlemektedir. II. Murat için inşa edilen camiden itibaren Sultanlar için yapılan tüm cami komplekslerine ait çok sayıda özelliğin Süleymaniye konseptine de dahil edilmesi bu türden kapsayıcı, kaynaştırıcı bir anlayışın sonucudur. Ayasofya ile ilintili çeşitli yerlerden getirtilen antik sütunların kullanılması, yakın-uzak mekânlarla ve geçmiş zamanlarla ilgili değerleri de bu eserin değerine katmaktadır. Dünyanın pek çok bölgesinde onbeşinci ve onaltıncı yüzyıl mimarisinin bir özelliği de, en çok İtalya'da görülen ve daha sonra Rönesans olarak bilinen, uzak kültürel ortamlara ait mimari ilintilerin ve referansların kullanılmasıdır. Geçmiş kültürlerle yönelik olarak kolaycı olmayan ve daha entelektüel bu tavır, aynı zamanda mimari ile örneğin edebiyat gibi diğer sanatlar arasında bağlantılar kurulmasına da yol açmıştır. Sinan örneğinde, şair Mustafa Sai ile herkesçe bilinen dostluğu, bu özelliğin göstergelerinden yalnızca birisidir. Osmanlı mimarisi de, típkı çağdaşı İtalyan ve diğer mimariler gibi uzaktakilerden esinlenmiş, onlardan daha az sofistike olmamakla birlikte onlar kadar dogmatik de değildir. Bu nedenle, eğer Rönesans kavramı basitçe bir İtalyan akımı olarak görüldüğü geleneksel uygulamanın ötesine taşınarak kültürel ve politik miras bakımından ortak unsurları gözeten ve dünyanın diğer kesimlerinde süregelen kültürlerarası etkileşime açık bir akım olarak görülebilirse, Osmanlı'nın iddialarının bu hareketin en ön saflarında yer aldığı rahatlıkla söylenebilir. Bu eğilimin mimarlık alanının hiç bir eserinde, Sinan'ın eserlerinde olduğu kadar bariz olduğu söylenemez.

Bu analizde Süleymaniye'ye ilişkin olarak şimdide dek üzerinde çalışılmamış hiç bir kaynak öne sürülmemekte, ancak var olan çalışmaların zengin içeriği ile bir dizi yeni bağlamsal ilinti kurulmaktadır. Bu açıdan bir sanatçı olarak Sinan ve onun dayandığı emperyal Osmanlı kültürü ima yoluyla dahi olsa yalnızca Roma ve Venedik gibi değil ayrıca İsfahan ve Delhi gibi hegemonik güç olma iddiasında bulunan rakip merkezler bağlamında ele alınmaktadır.

Bedriye Aylin Kartal

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Klasik Arkeoloji Bölümü'nden 2003 yılında mezun oldu. Aynı üniversitenin, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı'nda sürdürdüğü yüksek lisans eğitimi 2005 yılında tamamladı. 2007 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Tarihi ve Kuramı Anabilim Dalı'nda doktora eğitimine başlamış olup, 2008 yılının sonundan itibaren "Osmanlı Vakfiyelerinde Mimari Gerçekliğin İfadesi" başlıklı doktora tezine devam etmektedir. Ayrıca, İstanbul'da bir vakıf üniversitesinin Mimarlık Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Süleymaniye Ve Mimar Sinan Vakfiyeleri Üzerinden Osmanlı Mimarlığına Dair Anlamsal Bir Değerlendirme

Klasik Dönem Osmanlı Mimarlığı'na ilişkin çok sayıda araştırma yapılmışsa da bunların büyük bir kısmı mimariyi daha çok işlev, konstrüksiyon ve tasarım gibi çağdaş başlıklar altında değerlendirmeye ve anlatmaya yönelikti. Bu çalışmaların ortak özellikleri; Klasik Dönem Osmanlı Mimarlığı'ını, işlevsel, akılçıl ve "doğru" olarak kabul etmelerinin yanı sıra, bugünkü simetriği bir Osmanlı dünyası yaratarak, modernite ve Orta Çağ'da bir evreni csakştırmaları ve homojen bir mimarlık üretimi yanılışması oluşturmalarıdır. Mimariyi, onu üreten, ondan etkilenen ve yorumlayan sosyal, kültürel bağlamı içinde değerlendiren, anlama yönelik araştırmaların sayısı oldukça azdır. Benzer şekilde, Osmanlı'nın modern epistemik altyapıdan farklı olan kendi yazı dili içinde mimari gerçekliği nasıl ifade ettiği konusunda ise henüz bir araştırma yapılmamıştır.

Osmanlı arşiv belgelerinde bir yapının nasıl betimlendiğini ortaya koyan çok sayıda örnek mevcuttur. Bu araştırmada ise, Osmanlı'da, vakıfın kurucusunun (vâkif) beyan ettiği biçimle bir vakıfın amacı, vakfa tahsis edilen gelir kaynaklarının dökümü, vakfedilen taşınır ve taşınmazlar, gelirlerin nereklere harcanacağı ve bunlarla ilgili şartlar, hangi kadrolar altında kaç kişisinin istihdam

edileceği, vakıf çalışanlarının maaşları, vakıfın idaresi, denetimi ve benzeri konuların yer aldığı hukuki bir belge olan, vakfiyelerden yararlanılarak mimarının anlamsal açıdan değerlendirilmesine çalışılacaktır.

Toplumsal, hukuki ve bürokratik işlevleri olan vakfiyelerde, Osmanlı'nın başka söylem geleneklerinden farklı olan kendi anlatım alışkanlıklarını içinde mimari deskripsiyonu gerçekleştirdiği örüntüleri saptamak ve bunların genel olarak toplumsal, sosyal ve kültürel örüntülerle olan bağının nasıl kurulabileceğini incelemek bu araştırmmanın yöntemini oluşturacaktır.

16. yüzyıla ait iki vakfiye, I. Süleyman'ın "Süleymaniye Vakfiyesi" ve Mimar Sinan'ın kendi mescidi için düzenlediği vakfiye, araştırma için işe yarar bir örneklem oluşturmaktadır. Bu iki vakfiye metninin, mimariye ilişkin söyledikleri birbirinden oldukça farklıdır. Söz gelimi "Süleymaniye Vakfiyesi" tamamen Osmanlı inşa geleneği içinde yazılmış nerdedeyse edebi bir metinden; Mimar Sinan'ın vakfiyesi mimari deskripsyonları açısından ayrıntılı ve daha çok hukuki bir belge niteliğindedir. Benzer şekilde, sözü edilen metinleri yazdıran, onlara biçim veren, belirli bilgilerle dolduran ve birini diğerinden farklı inşa eden kuvvetler bütünü üzerinden mimarının nasıl kavrandığına dair bir değerlendirme yapılacaktır.

Süleymaniye ve Mimar Sinan'ın vakfiyesinde yer alan yapılara ilişkin söylenenler ile yapıların kendileri ya da 16. yüzyılda Osmanlı coğrafyasında yaşayanların sözü edilen yapıları kavrayışları kuşkusuz, birbirleriyle örtüşmez, ancak bütün kültür pratikleri aynı toplumsallık içinde üretilmektedir. Bu bağlamda, bunların hiçbirini birbirinden kopuk olmadığı gibi, ortaya konan mimarlıklı da rastlantısal bir ilişki içinde değildir. Bu yönde yapılacak olan bir araştırma Osmanlı Mimarisi'nin toplumsal, kültürel ve tarihsel bağlamı ile ilişkilendirilmesine yardımcı olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Klasik Dönem Osmanlı Mimarlığı, anlam, vakfiye, mimari gerçeklik

Nurcan YAZICI

Yazıcı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü'nü 1999 yılında, birincilikle tamamladı. Aynı yıl Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yüksek lisans eğitimine başladı. 2002 yılında, yüksek lisans; 2006 yılında, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı'nda doktora eğitimini tamamladı. 2000 yılından bu yana aynı kurumda çalışan Yazıcı, 2007 yılında Yrd.Doç.Dr. kadrosuna atandı.

Çalışmalarını Türk mimarlık tarihi ve süslemesi üzerine yoğunlaştıran Nurcan Yazıcı, alıyla ilgili yurt içi ve yurt dışında, ulusal ve uluslararası sempozyumlara katılarak bildiriler vermiş; kitap ve dergilerde bilimsel makaleleri yayınlanmıştır. Yazıcı, Mimar Sinan Üniversitesi BAP Başkanlığı tarafından desteklenen bir proje yürütmektedir. Ayrıca 1998 yılından bu yana İznik Çini Firınları Kazısı'na, ekip üyesi olarak katılmaktadır.

Osmanlı'nın Mimar Sinan Eserlerine Bakışı: *Usûl-i Mî'mâri-i Osmâni ve Sinan*

Türk mimarlık tarihinin en önemli ismi olan Mimar Sinan'ın hayatı ve yapıtları hakkında bilgilere, Osmanlı İmparatorluğu'nun katıldığı uluslararası sergilerden biri olan 1873 Viyana Dünya Sergisi için hazırlanan *Usûl-i Mî'mâri-i Osmâni* adlı eserde yer verilmiştir. Osmanlılar tarafından yapılmış, Osmanlı mimarisine ile ilgili çalışmaların en erken tarihli ve kapsamlı olan *Usûl-i Mî'mâri-i Osmâni*, dönemin Nafia Nazırı İbrahim Edhem Paşa başkanlığında, P. Montani, Bogos Şaşyan, E. Maillard ve Marie de Launay'den oluşan bir heyet tarafından hazırlanmıştır. Metin ve 191 planşlık çizimler kısmı olmak üzere iki ana bölüm halinde hazırlanan eserde imparatorluğun mimari tarihi, kronolojik bir sıra içinde genel bir girişle anlatılmıştır. Eserde, Osmanlı mimarisinden seçilen 8 yapının detaylı bir şekilde ele alındığı bölümlerin yanında, "Mimarlık Usulleri" başlığı altında ayrı bir bölüm de bulunmaktadır.

Usûl-i Mî'mârî-i Osmânî'de, birçok başarılı mimarın yanında, Sinan adlı yetenekli bir mimarın birdenbire ortaya çıktıği ve ününün her tarafa yayıldığı belirtilmiştir. Sinan'ın bazı eserleri虽说ilmiş, bunlar arasında Osmanlı mimarisinin özelliklerini en iyi şekilde ortaya koyduğu ifade edilen Edirne'deki Selimiye Camii özellikle vurgulanmıştır. Otuz kırk yıl mimarlık sanatına hizmet etmiş olan Sinan'ın yetiştirmiş olduğu mimarların IV. Murad'ın padişahlığı dönemine kadar birçok eser yapmış oldukları belirtilmiştir. Osmanlı mimarlık tarihinin anlatımına, Mimar Sinan'ın kurduğu mimarlık usullerine sahip ustaların kaybolduğu ifade edilerek devam edilmiştir.

Usûl-i Mî'mârî-i Osmânî'de, örnek olarak seçilmiş detaylı bir şekilde anlatılan 8 eserden 4'ü Mimar Sinan'ın eseri olan Süleymaniye ve Edirne Selimiye Camii ile Kanuni ve Şehzade Türbesi'dir. Eserde Süleymaniye Camii'nin konumu, tamamlanma yılı, banisi ve yapının minarelerindeki şerefe sayısıyla ilgili rivayete yer verilmiştir. Bu bilgileri, kubbe sayısı, kapıları, avlusu, yapı malzemesi gibi detaylı mimari tanımlamalar yanında süsleme özelliklerinin anlatımı takip etmiştir. İlginç bir bilgi de eser hazırlanırken bazı kaynaklara bakıldığına kanıtlıdır. Caminin yapım gideri için Peçevî Tarihi'nde geçen 896 883 florin, kaynak ve sayfa numarası verilerek belirtilmiştir. Süleymaniye Camii'nin anlatımı, P. Montani tarafından hazırlanan, ikisi renkli olmak üzere yedi çizimle desteklenmiştir.

Usûl-i Mî'mârî-i Osmânî'de tanıtılan bir diğer Sinan eseri ise Edirne'deki Selimiye Camii'dir. Metinde, "gök ile yer arasında boşlukta duran kocaman bir yapı" olarak nitelendirilen ve sadece bu yapıya özgü güzellikler sıralanarak övgüler dizilen Selimiye Camii'nin ölçüler, mimari ve süsleme özellikleri detaylı tanımlamalarla verilmiştir. Sekiz sütuna oturan kubbesi, ahşap müezzin mahfili ve altında yer alan fiskiye metinde tanımlanan detaylardandır. Mimar Sinan'ın yaşlılık döneminde yaptığı bu eser, mimari ve süsleme özellikleriyle, Osmanlı mimarlık usullerinin bütün olarak uygulandığı nadir örneklerden biri olarak

sunulmuştur. Eserde, M. de Launay tarafından çizilen, Selimiye Camii planı ve ön cepheden bir kesitini içeren iki çizime yer verilmiştir.

Usûl-i Mîmârî-i Osmânî'de yer alan Sinan'ın iki türbe yapısından biri, Kanuni Türbesi'dir. Kanuni'nin Sinan'a yaptırdığı, Süleymaniye Camii'nin gölgesinde bulunan türbe oldukça sade ve gösterişten uzak olarak tanımlanmıştır. Sekizgen olan türbe, yanlış bir tanımlamayla altigen olarak verilmiş ve çift kubbeli olduğu belirtilmiştir. Yirmi dokuz sütunun taşıdığı revak düzeni ve ikinci kata çıkmak için bir taş merdivenin varlığına kadar mimari tanımlamalar yanında, yapının çini süslemeleri de detaylı olarak anlatılmıştır. Eserde, türbenin P. Montani tarafından yapılan iki çizimi bulunmaktadır.

Eserde geçen son Sinan yapısı ise Şehzade Türbesi'dir. Kanuni'nin, vefat eden oğlu Şehzade Mehmed'in türbesini yaptırmaya görevini Sinan'a verdiği belirtilmiştir. Sekizgen türbenin mimari ve süsleme özelliklerini içeren detaylı bilgiler anlatılmış; türbenin çizimine yer verilmemiştir.

Ottoman mimarisi ile ilgili araştırmalar, XVIII.yüzyıldan itibaren yabancılar tarafından yapılmaya başlanmıştır; bu çalışmalarla Sinan'ın bazı eserlerinin anlatımı ve çizimlerine de yer verilmiştir. 1873 tarihli *Usûl-i Mîmârî-i Osmânî* ise, Osmanlılar tarafından/Ottomanlılar adına hazırlanmış bir eserdir. Kitap, çizimlerle desteklenen dört Sinan eserinin monografik olarak ele alındığı ilk çalışma olması açısından önemlidir. Birtakım yanlış tanımlamaları içermesine rağmen, seçilen yapıların mimari detaylarının ve süslemelerinin yerlerinde incelendiği, metindeki ayrıntılı tanımlamalardan ve çizimlerden anlaşılmaktadır.

Usûl-i Mîmârî-i Osmânî'nin Sinan ve eserleri açısından bir diğer önemi ise, Sinan eserlerinin bir listesine ilk kez burada yer verilmiş olmasıdır. 1897 yılında, Ahmed Cevdet Bey tarafından yayınlanan *Tezkiretü'l-Bünyân*'dan önce yayınlanmış olan bu listenin, eksik olmakla birlikte Sinan'la ilgili tezkirelerden derlendiği anlaşılmaktadır. Burada, cami, medrese, mescid, *darü'l-kurra*, imaret, darüşşifa, saray, su kemeri, bend, kervansaray, ambar, hamam, türbe tasnifiyle sayılan Sinan eserlerinin toplamı 312'dir.

XIX.yüzyılın özellikle ikinci yarısı, Osmanlı mimarlığının sorgulandığı, Osmanlılar'ın mimari varlığının ortaya konulmaya çalışıldığı bir dönemdir. Bu dönemde Sinan'ın mimarisinin nasıl algılandığı, nasıl anlatıldığı konusunda da önemli bir kaynak olan *Usûl-i Mi'mârî-i Osmânî*, Sinan'a ve Sinan yapılarına dair övgüleri içermesine rağmen yetersizdir. Osmanlı mimarisinin zirvesi olarak bilinen bu dönem ve eserleri üzerinde yeterince durulmamıştır. Örneğin Bursa Yeşil Camii, 48 çizimle desteklenerek çok daha detaylı tanımlanmışken Sinan eserlerine daha az yer verilmiştir. *Usûl-i Mi'mârî-i Osmânî* birtakım eksiklik ve çelişkilere rağmen, ilk defa sistemli bir şekilde bazı Sinan yapılarının ele alınarak Osmanlı mimarlığı içindeki yerinin belirlenmesi; adı geçen yapıların plan, kesit ve detay çizimlerini içermesi ve eksik de olsa Sinan yapılarının bir listesini içermesi açısından oldukça önemli bir çalışmadır.

SİNAN YAPILARININ STRÜKTÜREL ANALİZİ VE ONARIMI

**Asya Mimarısında Abidevi Yapı ve Külliyelerle Kentsel
Mekanların Tanımlanmasında Kemer ve Kubbe İlişkileri**
Emre Özkan

Şam Süleymaniye Külliyesi'nin Onarım Evreleri
Neriman Güçhan - A.Esin Kuleli

**Sinan Döneminde Ve Öncesinde
Çok Kubbeli Yapım Teknikleri**
Francesco Ciprian

Emre Özkan

Emre Özkan, 1972 yılında Eskişehir'de doğdu. 1990 yılında İstanbul Atatürk Fen Lisesinden, 1997 yılında Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Bölümünden mezun oldu. 2001 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Bina Bilgisi bölümünde yüksek lisansını tamamladı. 1998-2001 yılları arasında Mimar Sinan Üniversitesi Yapı Mühendisliği Yapım Yönetimi bölümünde araştırma görevlisi olarak çalıştı. 2001 yılından beri ABD'de Washington DC, Maryland ve Virginia bölgesinde müze, dini yapılar, okul, ofis, otel ve laboratuvar projeleri üzerinde uzmanlaşmış mimarlık bürolarında çalışmaktadır.

16. Yüzyıl Asya Mimarısında Abidevi Yapıarda Kemer ve Kubbe İlişkileri

16. yüzyıl ve devamı olan yüzyıl, Asya'da dört akraba medeniyetin altın çağını yaşadığı bir dönemdir. Akdeniz ve Karadeniz havzasında Osmanlılar, Hazar denizinin batısında ve güneyinde Safeviler, doğusunda Orta Asya'da Şeybaniler, ve Hint alt kitasında Babürlüler kendilerinden önceki medeniyetlerden miras aldıkları kemer ve kubbe mimarisini geliştirmişler, bir çok kültürün bir arada yaşadığı çok geniş bir coğrafya üzerinde kurdukları şehir mekanlarında, uzaktan bakan ve içinde yaşayanların mimari biçimlerden kaynaklanan yaşama sevincini hissedebildikleri binalardan oluşan şehirler inşa etmişlerdir.

Eski Mezopotamya'da ortaya çıkan ve daha sonra Pers ve Roma medeniyetlerinde geliştirilen bir açıklık geçme tekniği ve yüzey ifade şekli olan kemer biçimlerinin, bir örtü biçimini olarak kemerin bir eksen doğrultusunda ardarda devamından oluşan tonozların ve kemerin kendi ekseni etrafında dönmesiyle oluşan kubbelerin birbirleriyle olan ilişkilerinden ve bu ilişkilerin düzeninin ritmik tekrarı ile belirlenen mimari uslubun olması 11. ve 12. yüzyılda Büyük Selçuklu Devleti dönemine ve sonrasında rastlar. 8. Ve 9. yüzyıllarda İslam dininin bölgede yayılması ve eski Mısır, Yunan, Roma ve Pers kültürlerinin etki alanları üzerinde yeni bir kültürel kimlik birliğini oluşturması Selçuklulara bu imkanı vermiştir. Bu

etki alanı Altınordu Devleti ile kuzey batı Asya'ya, Çağataylar ile Doğu Asya'ya, Gazneliler ve Babürlüler ile Hindistan'a, Osmanlıların batıya doğru ilerlemeleri ile Avrupa'ya ve Afrika'ya doğru genişlemiştir.

Zaman zaman birbiriyle olan siyasi farklılıklarına ve iktidar mücadelelerine rağmen dönemin yöneticileri bilginlere ve sanatkarlara önem vermişler, çeşitli fırsatlarla komşu ülkelerdeki mimarları davet edip önemli binaların ve küllielerin tasarılanması ve uygulanmasında görevlendirmiştirlerdir.

Bu bağlamda 16. yüzyılda Osmanlı dünyasında oluşan ve etkisi sonraki yüzyıllarda devam eden Mimar Sinan okulunun ürünü olan yapı ve küllielerin mimarisile aynı dönemde İran, Orta Asya ve Hindistan bölgelerinde inşa edilen yapı ve küllielerin mimarisinde malzeme ve biçim açısından bölgesel ve kültürel farklılıklardan kaynaklanan çeşitlenmeler olsa da, özü ve kurgusu açısından yakın bir ilişkiye rastlanmaktadır.

16. yüzyıla girerken Timuroğulları devletinin mirasından üç yeni devlet ve medeniyetin doğduğunu gözlemleriz. Bunlardan Şeybani-Özbek Devletinin yöneticisi Ubeydullah Han döneminde 1535-1536 yıllarında yapılan, Poyi Kalon Külliyesinde inşa edilen Miri Arab Medresesi kendisinden sonra yapılacak bir çok medrese-cami yapısının modelini oluşturmuştur.

Şeybaniler tarafından Orta Asya'dan güneye doğru sürülen Timuroğullarından Babür Şah'ın torunu Ekber Şah tarafından babası Humayun Şah için Delhi'de yapılan Hümeyun türbesi Hint-İslam mimarisinde yeni bir döneme girildiğinin habercisidir. Bunu 1567-1568 yıllarında Fetihpur Sihri Külliyesinin inşaatı ve daha sonra Agra'daki Tac Mahal'i de içeren bir çok sivil ve dini yapı küllieleri takip eder.

Osmanlılarla olan mücadeleleri sonucunda başkentlerini önce Tebriz'den Kazvin'e, daha sonra da İsfahan'a taşıyan Safeviler ise 1590'lı yıllarda yapımına başlanan İsfahan Meydanında inşa edilen Lütfullah Camii (1613-1619) ve Şah Camii (1611) ile Selçuklu

ve İlhanlılardan devraldıkları kubbe ve kemer mimari mirasını devam ettirirler.

Anahtar Kelimeler: Kemer, Kubbe, 16.yüzyıl, Asya Mimarisi, Poyi Kalon Külliyesi, Mir Arab Medresesi, Hümayun Türbesi, Fethpur Sihri Külliyesi, Tac Mahal, İsfahan Meydanı, Lütfullah Camii, Şah Camii, Sinan

Neriman Şahin Güçhan, A. Esin Kuleli

Neriman Şahin Güçhan

1984 yılında ODTÜ, Mimarlık Bölümü, Restorasyon Programı'nın akademik kadrosuna katılan, 1995'de Ankara'daki geleneksel ahşap karkas konutların koruma sorunları ile ilgili doktora tezini tamamlayan Neriman Şahin Güçhan, 1998'den bu yana aynı bölümde doçent olarak görev yapmaktadır. Özellikle çevre koruma konusunda eğitime katkı veren Şahin Güçhan, 1984'den bu yana birçok araştırma ve uygulama projesine katılmış, bir kısmının ise yürütücülüğünü üstlenmiştir. Şahin Güçhan'ın akademik ilgi alanları: tarihi çevrelerin korunması, sağlallaştırılması ve yönetimi; geleneksel konutlar ve tarihi yapılarda bozulma, koruma / mimarlık eğitimi ve akreditasyonu; Nemrut, Adiyaman, GAP, Ankara, Anadolu'daki eski Rum yerleşmeleri Ayvalık (Kydonia), Cunda-Alibey, Kayaköy (Levissi), Şirince (Kırkınca). 4 tanesinde derleyen olmak üzere 7 kitaba katkıda bulunan Şahin Güçhan'ın, yarısı İngilizce olmak üzere 50'ye yakın yayınlanmış makale/bildirisi vardır. Halen Nevşehir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu; Ani, Mardin Kalesi ve Milet İlyas Bey Külliyesi gibi alan/eserlerin Bilimsel Danışma Kurulu üyesi olan Şahin Güçhan, 2006'dan bu yana bir Dünya Miras Alanı olan Nemrut Dağı Tümülüüsü odaklı Kommagene Nemrut Koruma Geliştirme ve Geliştirme Programı'nın (www.nemrut.org.tr) koordinatörlüğünü üstlenmiştir. TMMOB Mimarlar Odası, Ankara Şubesi'ne kayıtlı olan Şahin Güçhan, bir kısmında kurucu olmak üzere KORDER, OMİM, SANART dernekleri ile DOCOMOMO Türkiye Ulusal Komitesi üyesidir.

A.Esin Kuleli

1986 yılında Kültür Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nde mimar olarak görevde başlayan Kuleli, 1990'da Oxford'da "Müze Teşhirlerinin Hazırlanması, Müze Grafiklerinin ve Yayınlarının Tasarımı", 1998'de Roma'da ICCROM'un düzenlediği "Uluslararası Mimari Mirasın ve Tarihi Strüktürlerin Korunması" ve 2001'de Venedik'te "Taş Koruma Teknolojisi" kursları ile Oxfordshire Brookes Üniversitesi'nce hazırlanan "Arkeolojik/ Preshistorik Sit Alanlarının Yönetim Planlaması" konulu uluslararası çalıştaya

katılmış, 2005 yılında "Efes, Yamaç evler 2'de 1, 2 ve 4 Nolu Evler Örneğinde Roma Dönemi Harçları Araştırması" başlıklı tezile doktor unvanı almıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda görev yaptığı 1986-2007 yılları arasında Türkiye'nin değişik bölgelerinde ve yurtdışında tarihi yapıların korunmasına yönelik çok sayıda rölöve, restitusyon, restorasyon projelerinin hazırlanması ve uygulanması çalışmalarına katkı veren Kuleli, Bakanlığı temsilen yurtçi içinde ve yurtdışında çok sayıda konferans, seminer ve toplantıya katılmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndaki görevlerinden sonra, Kasım 2007'den bu yana, tarihi eserlerin korunmasına yönelik projelerin yanı sıra, kültürel turizmin geliştirilmesini amaçlayan ulusal ve uluslararası projelerde Avrupa Konseyi, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı danışmanı gibi görevlerde bulunmuştur. Temmuz 2009'da Anı Örenyeri Alan Başkanlığı'na atanan Kuleli, TMMOB Mimarlar Odası, Ankara Şubesi, KORDER ve ICOMOS üyesidir.

Şam Süleymaniye Külliyesi'nin Onarım Evreleri

Balkanlardan Mekke'ye uzanan hac yolu üzerinde, Şam'ın Barada nehri kıyısında, çolden önceki son durak noktası olarak inşa edilen Şam Süleymaniye Külliyesi, Hassa Mimarbaşı Sinan'ın Osmanlı klasik dönem mimarisinin temel ilkelerine göre tasarladığı, 1554–59 yılları arasında inşa edilen eserlerinden biridir (Kuran, 1986: 69).

"Süleymaniye Tekkesi" olarak da bilinen, cami, çifte tabhane ve kervansaraylar, imaret, medrese ve arasta yapılarından oluşan külliyenin tarihi ve mimari özellikleriyle ilgili bugüne kadar pek çok araştırma yapılmıştır (Wulzinger ve C. Watzinger, 1924; Aslanapa, 1986; Kur'an, 1986; Hakky, 1995; Kafesçioğlu, 1999; Dündar, 2000; Ertaş, 2000; Necipoğlu, 2005). Bu araştırmalardaki bilgi ve betimlemeler, yapı grubunun özgün niteliklerini ve inşa aşamalarını ayrıntılılarıyla aktarır.

Kaynaklara göre Külliyenin cami, tabhane ve imaretten oluşan ilk aşaması 1559'da, medreseyi içeren ikinci aşaması ise 1566'da tamamlanmış; 1567 ile 1596 yılları arasında bu yapı grubuna

bir de Dervîş Dergâhi eklenmiştir. Günümüze ulaşamayan bu dergahın kesin konumu bilinmemekle birlikte, arasta ile Barada nehri arasında inşa edilmiş olması beklenir.

Halen 16. yüzyıldaki özgün niteliklerini büyük ölçüde koruyan Külliyenin ilk aşaması gerek mimari düzeni, gerekse yapılm tekniği açısından Şam'daki en önemli Osmanlı eserlerinden biri olarak kabul edilir. İkinci aşamada inşa edilen Medrese ise planimetrik özellikleriyle Mimar Sinan'a atfedilmekle birlikte; soğan kubbeli dershaneleri, basık sivri kemerleri, ana cephedeki renkli taş süslemeleri ve inşa teknlığında ayrıntılılarıyla Şam'a ait yerel özellikler taşıır.

Âşık Mehmed tarafından 1590'larda ziyaret edilmesinden sonra Süleymaniye Külliyesi, Osmanlı'nın Şam'daki en önemli kurumlarından biri olarak son derece yoğun şekilde kullanılan ve yapışalarından da çok iyi durumda bir sosyal merkez olarak tariflenir. 1648-1649 yıllarında Şam'a giden Evliya Çelebi de Külliyyeyi sayfiye yeri benzeri, hoş kırsal bir dinlenme yeri ve hatta çole gelmeden önceki son vaha olarak tanımlar. Bu iki önemli Osmanlı seyyahının aktardığı bilgiler, 1575 tarihli Braun ve Hogenberg ile 1667 tarihli Olfert Dapper'in Şam'ı tasvir eden gravürlerinden de okunur.

Ertâş'ın aktardığı bilgilere göre Külliye ile ilgili bilinen en eski onarım, Şam'da büyük yıkıma yol açan 1759 depreminden sonra gerçekleştirılmıştır. Şam'daki diğer eserlerle birlikte yapılacak onarılmlara ilişkin keşif ve harcamaları gösteren kayıtlardan Külliyenin hangi bölümlerinde onarım yapıldığı anlaşılmaktadır. 1836 yılına ait Bartlett gravürüyle, 19. yy sonu ve 20. yy başına ait bir kaç fotoğrafta Külliyenin çevresi tümüyle boş ve sayfiye alanı görüntüsündedir.

Ancak 1930'larda başlayan ve 1960'lardan sonra ivme kazanan Şam kentinin gelişmesi ve büyümesine koşut, mekansal düzeni ve özgün işlevini koruyan Külliyenin yakın çevresi ile ilişkileri de değişmiştir. Bu süreçte birkent içi Külliyesine dönüsen Süleymaniye Tekkesi; Şam'da zaman zaman meydana gelen deprem ve sel gibi afetlerden etkilenmiş; kullanım ve güncel gereksinimlere göre farklı dönemlerde çeşitli onarım ve müdahaleler geçirmiştir ve özellikle son otuz yılda, Barada nehri kıyısındaki alanlarda zemin

suyu seviyesinin düşmesi sonucunda, ciddi yapısal sorunlarla karşı karşıya gelmiştir.

Her ikisi de koruma mimarı olan yazarlarca hazırlanan bu çalışma, tarihi belge ve araştırmalarla, yapılarda gerçekleştirilen inceleme ve tespit sonuçlarını ilişkilendirerek, Külliyenin inşa ve onarım aşamalarını kronolojik bir düzen içinde dönemlere ayırarak inceler. Külliye'de ilk dört dönemde yapılan onarım ve müdahalelerle ilgili değerlendirmeler bulunabilen sınırlı bilgi ve görsel belgeyi esas alırken; 2005 yılındaki duruma ilişkin tespit ve değerlendirmeler temel olarak yazarların yapı grubunda *yaptıkları* ayrıntılı gözlemler ile, Suriyeli ve Türk uzmanlarca Külliye ilişkin hazırlanan raporlara dayanır. Bu çalışmanın, 1554'de Mimar Sinan'la başlayan tasarım aşamasından günümüze, eserdeki değişimlerin izlenmesi kadar; farklı dönemlerdeki yapı üretim ve müdahale süreçlerinin anlaşılmmasına yardımcı olması beklenmektedir.

Anahtar kelimeler: Şam Süleymaniye Külliyesi, Mimar Sinan, Osmanlı, yapım tekniği, koruma sorunları, onarım.

Francesco Ciprian

Francesco Ciprian 2007 yılından beri Udine Üniversitesi mühendislik Fakültesi Mimarlık programındadır. 2009 / 2010 güz yarıyılında İstanbul Aydin Üniversitesi'nde Erasmus değişim programı ile bulunmuştur.

Sinan Döneminde Ve Öncesinde Çok Kubbeli Yapım Teknikleri

Osmanlı mimarisi ve Sinan'ın sanatı daha önce bazı çalışmalarında ele alınmıştır; bununla birlikte, çok kubbeli inşaatlarına özgü bir çalışma henüz sunulmamıştır. Sinan'ın büyük camileri en önemli eserleri olarak tanınmakla birlikte, bu daha az bilinen binalarının camilerden daha önemsiz olduğu anlamına gelmemektedir. Çok kubbeli inşa ve 'hücre kubbeli' modülün Sinan tarafından dâhice kullanılması üzerine bir çalışmaya başlanırken, Sinan öncesi döneme ait bazı eserlerin incelenmesi doğru olacaktır. Örneğin Üç Şerefeli Cami ile başlayabiliriz. Burada, boyut alarak birbirlerinden farklı da olsalar, avlu üzerindeki kubbelerin minarelerin farklı boylarıyla bütünüleşen ve uyum hissi veren bir düzen oluşturduğunu görebiliriz.

II. Bayezid Külliyesi'nde yer alan hastanenin altigen formunun incelenmesi ilginç olacaktır. Mimar, köşedeki sorunu hücrelerin kare şeklini değiştirmeden iki hücrenin duvarlarını kalınlaştırarak çözmüştür. Cağaloğlu-Rüstem Paşa Medresesinin sekizgen formunda ise Sinan soruna farklı bir şekilde yaklaşmıştır. Burada hiç alan kaybetmeden iki hücre arasındaki köşeyi tümüyle kullanmayı başarabilmiştir. Bildiğimiz üzere, Sinan camilerin içerside ana bir kubbe altında büyük bir alan yaratmasıyla tanınır. Bizim incelemek istediğimiz hususlar ise, iç revaklılara ve hücre sıralarına (dizilerine) geometrik, işlevsel ve matematiksel bir orantı

de görülebileceği üzere, binanın dış formunu verirken alandaki düzensizlik ve çevresindeki yapılarla uyum sağlamaya çalışmıştır. Edirne'deki Rüstem Paşa örneğinde de görüldüğü üzere Sinan, yaptığı kervansaraylarda eski Selçuklu ve erken Osmanlı hanlarındaki dar ve uzun plan fandrinden uzaklaşarak alanın geometrisine uygun sofistike planlar geliştirmiştir.

Sinan tarafından inşa edilen çarşılardan plan şekli çok özgün olsa da, Sokullu Mehmet Paşa Külliyesinde de görüldüğü üzere, Sinan çarşılıarı kervansaraylar ve camilerle birleştirmiştir. Bu üstü kapalı kubbelerle sahip ilk Bedestenlerinin dikdörtgen yapısından daha farklıdır. Diğer örnekleri inceleyerek Sinan'ın kubbeli hücre ve dikdörtgen avludan oluşan basit modelden nasıl ayırdığını göreceğiz. Örneğin, İstanbul'daki Şehzade Mehmet kompleksinde yer alan medresede olduğu gibi, pek çok eserinde dershanenin ve iç avlunun konumlarını değiştirmiştir. Kuzey cephedeki hücrelerin eksenleri aynı değildir, ama yine de iki sıra hücre arasında matematik bir oran yakalamıştır.

Sinan, belki de uzun yıllar çalıştığı için olsa gerek, yapılarında kendini tekrarlamaktan hoşlanmamıştır. Karşılaştığı sorunlar için her zaman yeni çözümler yaratmaya çalışmıştır.

Şemsi Ahmet Paşa Külliyesinde olduğu gibi, kubbeli hücreyi daima yeni bir şekilde kullanmıştır. Burada, revağı kapatmak için ilave bir hücre kullanmıştır. Revaklı alanları kapsayan en önemli çalışmalar farklı seviyelerdeki bir dizi medrese ile sona ermiştir. Bu kentin ufklarını bezemek için bir araç haline gelmiştir. O, Topkapı sarayındaki mutfakları yeniden yaparak büyük bir kompleks inşa etmeden peyzajın değiştirilmesinin yolunu da bulmuştur. Çalışmanın yanında kullanılan malzemelerin kısa bir listesi ve uygulanan tekniklerden köşe kemeri ve bezemeler pandantif gibi bazı örnekler de sunulmaktadır.

Anahtar sözcükler: Kubbe, hücre, revak, eyvan, medrese, kervansaray, çarşı, Osmanlı inşa malzemeleri

SİNAN YAPILARINA MEKANSAL BAKIŞ

Mısırlı'da 16. İle 19. Yüzyıllar arasında Cami Tasarımı için bir
Esin Kaynağı olarak Sinan Mimarisi: Üç Farklı Yaklaşım

Tarek Abdelsalam

Sinan'ın "Yer'in Ruhu" Anlayışı
Bir Örnek Olay Olarak Bağdat Kenti
Samaan Majeed Yas – Hassan Mahmood Haj-Kasim

Bir Analiz Sunum Aracı: Üç Sinan Camii
Bige Tuncer - Sevil Sarıyıldız

Mimar Sinan Darüşşifaları ve Süleymaniye Darüşşifası
Üzerine Bir Analiz
İsmet Şahin

Tarek Abdelsalam

Tarek Abdelsalam, Mısır'da bulunan Modern Bilimler ve Sanatlar Üniversitesi (MSA) Mimarlık Bölümünde Yardımcı Doçent ünvanıyla çalışmaktadır. Kahire'deki Zagazig Üniversitesinde mimarlık okumuş ve 1989 yılında mezun olmuştur. 2002'de, İngiltere'deki Huddersfield Üniversitesi'nde Mimari alanında Doktorasını tamamlamıştır. Suudi Arabistan, , Kuveyt, Katar, Birleşik Arap Emirliği ve Mısır'da çok sayıda mimarlık ve kentsel planlama projeleri tasarlamıştır. Birleşik Arap Emirliği Ajman Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Mimarlık Bölümünde Yardımcı Doçent olarak görev yapmıştır. Araştırma çalışmalarını pek çok bölgesel ve uluslararası konferansa sunmuş ve mimari kimlik, mimarlık eğitimi, Arap Dünyasının Doğu kesimindeki mimari gelişmeler, Mimarlık alanında Ağa Han Ödülü ve mimari değerlendirme ve eleştiri konularında araştırmalar yürütmüştür.

Mısır'da 16. ile 19. Yüzyıllar arasında Cami Tasarımı için bir Esin Kaynağı olarak Sinan Mimarisi: Üç Farklı Yaklaşım

İslam dünyası, Hazreti Muhammed'in 632 yılında ölümünden sonraki uzun tarih boyunca büyük değişimlere uğramıştır. İslam dünyasına beş yüz yıldan daha uzun bir süre egemen olan Osmanlı İmparatorluğu, dünyadaki tüm Müslüman toplumlar üzerinde hayatın her alanında önemli sayılabilen olumlu etkilerde bulunmuştur. Mimarlık alanında, İmparatorluğun gücünü ve onun mimarlarının yaratıcılığını yansitan Osmanlı mirası, Müslüman toplumlardaki mimari üzerinde bariz derecede etkili olmuştur. Bu etki, Osmanlılar tarafından üç yüz yıl boyunca idare edilen Mısır'da da görülmektedir. Osmanlı üslubundaki Mısır mimarisi İmparatorluğun mimarlarının doğrudan ya da dolaylı mimari yansımalarının ya da müdahalelerinin izlerini taşımaktadır. O dönemde Memluk mimarisinin egemen olmasına karşın, ayırt edici özellikleri nedeniyle Osmanlıların mimari müdahaleleri öncülüğü ele geçirecek kadar güçlü ve etkileyici olmuştur.

İmparatorluğun baş mimarı olan Sinan'ın eserleri, İslam dünyasının her yerinde mimari gelişmelere yönelik yaratıcı fikirler

bakımından yüzlerce yıl boyunca esin kaynağı olmuştur. Mısır'da bulunan Osmanlı üslubundaki mimarlık eserlerinde onun fikirleri ve izleri kendini göstermektedir. Osmanlı egemenliği altındaki diğer eyaletlerde olduğunun aksine, Sinan'ın kendisi Mısır'da hiçbir bina inşa etmemiştir. Buna rağmen, o dönemdeki binaların çoğu Türkiye'deki büyük eserlerinin etkisini taşımaktadır. Doğal çevre, binalar (diğer mimarların eserleri), teknik, söylem ve tartışmalar mimaride yenilikçiliğin en önemli unsurlarından biri olan ilhamın kaynağını oluştururlar.

Bu çalışmada, 16. ile 19. yüzyıllar arasında Mısır'da yapılan ve başta şaheseri Süleymaniye olmak üzere Sinan'ın eserlerinden esinlenen belli başlı cami örneklerini inceleyeceğiz. Çalışmada, Sinan'ın eserlerinden bir esin kaynağı olarak yararlanma konusunda üç ayrı yaklaşım sunulmakta ve bunlar irdelenmektedir. İlk olarak; tipik bir görünüm elde etmek amacıyla Sinan'ın özgün eserinin içерdiği tüm fiziki detayların birebir kopyasının çıkartılması yoluyla Sinan'ın modelinin tümüyle benimsenmesi ana fikri üzerinden, çalışma kapsamında İstanbul'daki Sultanahmet Camii'ne atıfta bulunarak Kahire'deki Muhammed Ali Camii'ni inceleneciktir. İkinci olarak; Modelin kısmı olarak benimsenmesi denilebilecek bir biçimde, orijinal modeli kopya etmeden, ona ait unsurların, ifadenin ve motiflerin yeniden kullanılması düşüncesi üzerinden, Kahire'de bulunan ve Sinan'ın eserlerinden etkilenmiş Sinan Paşa ve Muhammed Abdülhaddab Camileri.İki örnek olarak ele alınacaktır; Üçüncü olarak ise; orijinal modelin unsurlarına ve bölümlerine yeni bir ifade kazandırılması; bu yaklaşımda Sinan'ın çalışmalarına ait esaslardan, içerikten ve onun ilkelerinden yola çıkılarak içerisindeki hiçbir unsuru kopya etmemeksiz onun özgün eserinin ruhunu barındıran yeni bir kimlik yaratılması yaklaşımına bağlı olarak, Kahire'de bulunan Osmanlı tarzındaki, Süleyman Paşa ve Sılahtar Süleyman Ağa Camileri inceleneciktir.

Anahtar Sözcükler: Sinan mimarisi, Osmanlı tarzı camiler, Mısır'da Osmanlı mimarisi, Muhammed Ali Camii.

Samaan Majeed Yas - Hasan Qasem

Samaan Majeed Yas¹, Bağdat Teknoloji Üniversitesi Mimarlık-Mühendislik bölümünden lisans ve "Cami Mimarisinde Form-Kalıplarının analitik bir incelemesi" başlıklı çalışması ile yüksek lisans derecesi almıştır. Bağdat Üniversitesi'nde tamamladığı "Medeniyetler arası diyalog kavramı doğrultusunda Müslüman ülkelerde mimarinin geleceği" başlıklı çalışmayla da doktor ünvanı almıştır. 1997-1999 yılları arasında Bağdat'ta bulunan Uygulamalı Sanatlar Enstitüsünde mimari süsleme, mimarlık tarihi ve mühendislik çizimleri konusunda, 1998-2001 yılları arasında ise Bağdat Teknoloji Üniversitesi Mimari Mühendisliği Bölümü'nde mimari tasarım, mimarlık tarihi, bina inşası konularında dersler vermiş, ziyaretçi öğretim görevlisi olarak çalışmıştır. Halen, Diyala Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nde görev yapmaktadır.

Hassan Mahmood Haj-Kasim, lisans eğitimini Musul Üniversitesi Mimari Mühendislik Bölümü'nde (1992) tamamlamıştır. Teknoloji Üniversitesi'nde Mimarlık Teknolojisi üzerine yüksek lisans (1997) yapmıştır. Bağdat Üniversitesi'nde Mimari Teori ve Tarih üzerine doktora (2008) yapmıştır. Musul Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. 1999 yılından beri mimarlık tarihi dersleri vermekte ve mimari tasarım atölyeleri yürütmektedir. 2001-2006 yılları arasında bitirme projelerine de danışmanlık yapmıştır.

Sinan'ın "Yer'in Ruhu" Anlayışı Bir Örnek Olay Olarak Bağdat Kenti

Hicri 3. yüzyılın başlarının İslam sanatının ve mimarisinin 'klasik' denebilecek dönemi için tarihi bir dönüm noktası olduğu konusunda araştırmacıların çoğu görüş birliğine varmışlardır. Bu arketipin en muhteşem örnekleri Bağdat'ta inşa edilmiş, geri kalan mimari kalıplar ise İslam dünyasının başka kesimlerinde gelişmiştir. Beş yüz yıl boyunca İslam Halifeliği'ne başkentlik yapmış olmasından ve uygarlığın çeşitli unsurlarının (ideolojik, teologik, edebi, sanatsal) burada gelişip etkilerinin dünyanın diğer

bölümlerine buradan yayılmasından dolayı Bağdat'taki mimari hafızanın eşi benzeri yoktur. M.O. 1258 yılında Moğollar tarafından ele geçirilmesine ve uzun bir süre baskı altında kalmasına karşın, Bağdat, tüm İslam ülkeleri için Abbasilerin altın çağının başkenti olarak bir model oluşturmuştur.

İslam uygarlığı Muhteşem Süleyman ile yeni bir zirveye ulaşmıştır. Mimari üslup ise zirvesine Sinan'la erişmiştir. Sinan'ın eserlerinin padişahlığın çoğu bölgelere yayılmasına karşın, doğudaki (özellikle baş mimar olmadan ordunun seferlerine katıldığı dönemlerde yaptığı) eserlerine çok fazla degenilmemiş ya da üzerinde yeterince araştırma yapılmamıştır. Bu eserlerin tarihi ve mimari açıdan belgelenmesine yönelik girişimlerin eksikliği, araştırmacılarla bunların Sinan'a mal edilmesi konusunda şüpheler uyandırılmış, hatta belgelenmeden bunlara ilaveler ya da üzerlerinde çeşitli değişiklikler yapılması yol açmıştır.

Araştırmamanın amaçları aşağıda belirtilmiştir:

Birincisi: Sinan'ın Bağdat'taki eserlerini -belgesel bir yöntem kullanarak- araştırmacılarla tanıtmak ve arkeolojik ve tarihi metinlere dayanılarak eleştirel ve benzerlikleri temel alan bir bakışla günümüze bu eserlerden nelerin kaldığını ya da nelerin ilave edildiğini tespit etmeye çalışmak.

Ikincisi: Bu binaların yerel özelliklerini tespit etmek ve bunları Sinan'ın kendine özgü üslubundan ayırt etmek, onun bu özellikleri kendi üslubuyla birleştirmeyi ve kendi mükemmel 'yer'in ruhu anlayışını yansitan bu eşi benzeri olmayan mimari bütünlüğünü nasıl oluşturduğunu irdelemek. Çalışmamızda bu eserleri Bağdat'ta bulunan Sinan öncesi döneme ait mimari mirasın parçası olan eserlerle ve ayrıca onun diğer yerlerdeki eserleriyle mukayeseye dayanan bir analitik yöntem kullandık.

Üçüncüsü: Sinan'ın eserlerinin Bağdat'ta daha sonraları yapılan binaları nasıl etkilediğini anlamak.

Muhteşem Süleyman, Bağdat'a girdikten sonra Ebu Hanife'nin (Osmanlı İmparatorluğu'ndaki resmi öğreti olan Hanefiliğin

kurucusu) ve El Gilani'nin (yeniçerilerin çoğunu müridi olduğu önemli bir Sufi tarikatının Şeyhi) türbelerinin yeniden yapılması ve bu ikincisinin yanında padişah adına Bağdat'taki en büyük cami olacak olan bir cami inşa edilmesi emrini verdi 1535 yılında bu görev Osmanlı ordusunda mühendis olarak çalışmakta olan Sinan'a verildi. Bunlar, Sinan'ın ilk önemli eseri olan Halep'teki Hüsrev Paşa (Hüsreviye) Camii'nden (1537) sonraki eserleridir.

Ebu Hanife Türbe ve Camii'nin yeniden inşası

IV. Murad döneminde (1638'de) tamamlanmıştır. El Gilani Türbesi ve Camii ise büyütülmüş ve pek çok yeni bina ilave edilmiştir; ancak yine de Bağdat'taki Sinan mimarisinin incelenmesinde yararlı olacaktır. Binanın en önemli bölümünü yaklaşık 20 metre çapındaki büyük bir kubbeyle örtülü olan mihrabıdır; günümüze dek ayakta kalmıştır. Sinan'ın İmparatorluk Mimarbaşı olmadan önce inşa ettiği bu cami İmparatorluktaki büyük kubbeli camilerden biri olarak bilinmektedir ve inşasında yerel malzemeler kullanılmıştır. 1570 yılında inşa edilen Muradiye Camii (Sinan'a mal edilmektedir), Osmanlı döneminde (Ebu Hanife ve El Gilani camilerinden sonra) Bağdat'ta yapılan ilk yeni camidir. Normal sayılabilen kubbeleri (yaklaşık 10 m), her iki yanda üçer küçük kubbeyle desteklenen merkezi bir kubbeden oluşan biçimini ve beş adet kubbeyle örtülü revağı ile tanımaktadır. Cami, Mekânsal Tasarım ve Yapı Sistemi açılarından Osmanlı klasik üslubuna ait sayısızda, yerel malzemelerin ve mimari unsurların kullanımı onu Bağdat Yerel Mimarisinin bir eseri haline getirmektedir. Bu caminin önemi daha sonra Bağdat'ta inşa edilen camilerde izlenen orijinal bir üslubu (arketip) olmasından kaynaklanmaktadır.

Anahtar sözcükler: Mimar Sinan, Bağdat, İslam Mimarisi, Osmanlı Mimarisi

Bige Tuncer - Sevil Sarıyıldız

Bige Tuncer, Delft Teknoloji Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Tasarım Enformatiği kursusünde Yardımcı Doçent olarak çalışmaktadır. ODTÜ Mimarlık Bölümü'nden lisans Carnegie Mellon Üniversitesi'nden (ABD) yüksek lisans ve Delft Teknoloji Üniversitesi'nden (Hollanda) doktora unvanı almıştır. Daha önce Zürih'te Federal Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Kürsüsü ve CAAD'de çalışmıştır. Çalışma konuları arasında haber ve bilgi modellemesi ve görselleştirme, tasarımda elbirliği, e- öğrenim, tasarımın keşfi ve yaratıcı tasarım da yer almaktadır. 1996'dan bu yana çok sayıda lisans ve yüksek lisans dersleri vermektedir.

Sevil Sarıyıldız, 1993 yılından beri, Delft Teknoloji Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Tasarım Enformatiği kursusünde Proseför olarak çalışmaktadır. Yapı sektörü için yöntem, teknik ve bilişim araçları, iletişim ve bilgi teknolojisi konularına odaklanmıştır. İstanbul, Darmstadt ve Delft'te mimarlık ve yapım teknolojisi üzerine çalışmış ve doktora unvanını almıştır. Yapı teknolojisi bölümünün başkanlığını yürütmekte olup, doktora kabul komisyonunda görev almaktadır. İ.T.Ü ve TU Delft arasındaki işbirliği ile kurulan TULIP projesinin başkanıdır. Delft Bilimde Kadın (DEWIS) ağının kurucusudur.

Bir Analiz Sunum Aracı: Üç Sinan Camii

Mimari eğitim ve tasarımda analiz önemli bir rol oynamaktadır. Klasik Dönem Osmanlı Camilerini incelemek ve tanıtmak amacıyla bilgisayarlı bir analiz ve sunum aracı geliştirilmiştir (Tuncer, 2009). Bir prototip oluşturmak için Sinan'ın üç büyük camii seçilmiştir: Şehzade, Selimiye ve Süleymaniye. Bu konularla ilgilenenlerin sanat ve mimarlık alanında öğrenim görenler, tarihçiler, mimarlar ve Osmanlı cami mimarisini ve bunun kapsadığı alanlara ilgi duyan diğer profesyoneller olduğu söylenebilir. Bu yöntem, fikir edinmek ve anlayış geliştirmek, yaratıcı tesadüflerle karşılaşmak ve öğrenmek isteyen kişilerce kullanılabilecektir.

Herhangi bir analize başlamadan önce, çizimler, fotoğraflar ve diyagramlar gibi tasarıma ilişkin pek çok belgenin toparlanması

gerekir. Daha sonra bu belgeler sınıflandırılır ve analizin amacına uygun olarak yapılandırılır. Bu tasnif ve yapılandırma aynı zamanda toplanan belgelerin bilgi içeriği üzerinde de etkili olmaktadır. Dijital ortamlarda, ortamda bulunan bilginin miktarı önemlidir, ancak en önemli husus değildir. Herhangi bir alanda en az bilgi kadar önemli olan bir şey de bilginin organize edilmiş biçimidir. (Baron ve Steinberg, 1987). Bu yüzden, bilginin organize edilmesi için, bilgileri tek tek ya da toplu halde yapılandırmaya olanak veren bir çerçeveye ihtiyaç vardır. Esneklik ve genişletilebilirlik ise bunu sağlamak için elzem olan iki önemli niteliktir.

Araç, semantik ve belgesel iki yapıdan oluşmaktadır. Semantik yapı klasik Osmanlı cami mimarisi tipolojisinden yola çıkılarak elde edilmiştir ve bu camilerin inşa edildiği döneme ait kültürel, sosyo-politik ve sembolik hususların yanısıra, biçimsel ve yapısal unsurları da içermektedir. Kavramlar ve ilişkiler taksonomisi (ağı) şeklinde oluşturulan bu semantik yapıyı hazırlamak amacıyla bir literatür taraması ve analizi gerçekleştirilmiştir. İçerinin birbirile ilişkilendirilerek araştırılmasına olanak sağlayabilmesi için, bu ağın belgeleri tasnif etme yapısı esnek ve genişletilebilir bir nitelikte tasarlanmıştır. Belgesel yapısında, içindekiler dizini taksonomiye göre hazırlanmış ve alt bileşenlerine ayrılmış bir görüntü koleksiyonu (fotoğraflar, çizimler, şekiller, planlar vb.) mevcuttur. Belgesel yapı ile semantik yapının birbirinden ayrılması sayesinde, belgeler alt bileşenlerine ayrılmış olsa dahi semantik yapının kurulumu kolayca değiştirilebilmektedir.

Uygulamanın girdileri bir dizi tarsım belgesi ve bir semantik yapıdır. Verilen talimatla tipolojideki belgeler ve kavramlar arasında net bir bağlantı kurulabilmektedir. Uygulamanın çıktıları bileşenlerin ve ilişkilerin yer aldığı entegre bir bilgi sistemidir. Bilgi sisteme erişim semantik yapı ve belge arşivi üzerinden sağlanmaktadır.

Araç sayesinde kullanıcılar Sinan'ın eserlerinin akıllarına gelen veya toplu birer koleksiyonunu oluşturup, arayıp, araştırmaktadır. Web tabanlı arayüz kullanıcıya hem semantik hem de belge niteliğindeki yapıları ve ayrıca bunların arasındaki ilişkileri görme imkânı vermektedir. Bu görsel sunumlar, hem o dünyadan hem de dış dünyadan görüntüler içermektedir

(Papanikolaou ve Tunçer, 1999). O dünyadan bir görüntü, bir bileşeni (ya da bir kavramı) onun hemen yakınındaki komşuları ile birlikte sunmakta ve onunla aynı kavramı paylaşan diğer bütün bileşenleri tanıtmaktadır. Dış dünyadan görüntüler ise tüm ilişkileri de dahil olmak üzere bilgi sisteminin genel bir özetini (bir bölümünü) sunmaktadır. Bu görüntüler kullanıcılara kat ettiğleri konular hakkında görsel bir geri bilgilendirme sağlamakta ve yapı içerisinde son olarak göz atılan noktanın konumunu göstererek istenilen detayda görüntü alınabilmesini sağlamaktadır. Burada tanıtılan yaklaşım, kullanıcılara üç Osmanlı camiine dair tasarım öngörülerinin analizini yapmakta ve analiz için kullanılabilecek basit ve kolay bir mekanizma sunmaktadır. Ancak içeriğinin doğası araca dair bir sınırlırma getirmemektedir. Sistem, kullanıcılar yeni belgeler ekledikçe büyüyelecek şekilde tasarlanmıştır. Tüm bilgiler tek bir bilgi yapısı içinde bütünlüğünden, kullanıcılar analiz için toplanan tüm çalışmalarдан faydalanailecekler ve farklı çalışmaları ve sunumları kullanarak yeni sonuçlara ulaşabileceklerdir.

Kaynaklar:

Baron, J.B. ve Steinberg, R. (Eds.) (1987). Düşünme becerilerinin öğretilmesi: Teori ve Pratik, New York, Freeman

Papanikolaou, M. ve Tunçer, B. (1999). Sahte mekân deneyimi – yeni mekânların keşfi. IN Brown, A., Knight, M. ve Berridge, P. (Eds.) mimari hesaplama:Turing'den 2000'e. Liverpool, UK, eCAADe ve Liverpool Üniversitesi, 395-402.

Tunçer, B. (2009). Mimari Bilgi Haritası: Kavramsal Mimari Tasarımında Semantik Modelleme, Doktora Tezi, Delft Teknoloji Üniversitesi, Hollanda.

İsmet Şahin

İsmet Şahin, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nden (1986) mezun olmuştur. Yüksek lisans (1990) ve doktora çalışmalarını (2009) İstanbul Teknik Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Kentsel koruma ve yenileme, kentsel koruma politikaları, tarihi merkezlerde mimari tasarım, mimari ve çevre tasarımları ve uygulamaları ile ilgilenmektedir. Yayınlanmış çok sayıda ulusal ve uluslararası makale ve araştırma raporu bulunmaktadır. Ulusal ve uluslararası birçok önemli mimar proje çalışması vardır: Bahçelievler Kültür Merkezi, İkitelli Spor Kompleksi, Tuzla Kıyı Bölgesi Çevre Düzenlemesi, Yıldız parkı Beykoz Kültür Merkezi (Beykoz Kışlası Restorasyonu), Kazakistan'da toplu konut, Afganistan'da Eğitim ve Sağlık Yapıları, Saraybosna Alışveriş Merkezi, Bakü Galleria.

Süleymaniye Darüşşifası ve Sinan Çağı Darüşşifaları Üzerine Bir Analiz

Çok az mimar, mimarlık serüveninde Sinan kadar yoğun bir mimari miras bırakabilmiş ve bir uygarlığın en önemli (klasik döneminin mimarisinde oldukça ağırlıklı bir role sahip olabilmisti) Camilerden, su kemerlerine çok sayıda yapı tipinden, farklı yap detaylarına ve kentsel düzenlemelere kadar oldukça geniş bir perspektifte Sinan'ın yaratıcılığının izlerini özellikle İstanbul'da da bir alanda ve kentin tarihi kimliğinin biçimlenmesindeki etkisinde görmek olanaklıdır. Sinan'ı ve Klasik Osmanlı mimarisini, mevcut sanat tarihi kalıpları içinde değerlendirebilmek oldukça zordur. Sinan'ın klasik Osmanlı mimarisinde bir mimar olarak oynadığı rolü doğru olarak kavrayabilmek, bu kalıpların dışına çıkmayı gerektirmektedir. Bu Sinan'ın yaşadığı çağda, kendi kültürü ortamında değerlendirilmesi ve Osmanlı mimarlık kültürünü

Sinan'ın mimarisindeki yerlerini aktardığı ve değerlendirmelerin ise genelde mekansal açıdan yapıldığı bilinmekle birlikte, yapılar üzerinde detaylı mimari ve strüktürel analizlere, arkeolojik araştırmalara, vb. çok az giriştiği görülmektedir. Ancak Mimar Sinan üzerine yazılmış bu monografilerin büyük çoğunluğunun bugüne kadar oluşturulmuş akademik birikimi, genellikle cami mimarisi üzerinden güçlü bir biçimde yansittığı görülür. Buna karşın Sinan'ın daha az degenilen diğer yapı programları gibi, darüşşifa yapıları üzerinde de kapsamlı bir çalışma yapılmadığı ve tartışma ortamı oluşturulmadığı için Sinan'ın mimari mirasının bu kısmının yeterli değerlendirilmesinin yapılmadığı açıktır.

Bu bildiride Osmanlı İmparatorluğu'nun XVI. yüzyılı dönemi boyunca Mimar Sinan tarafından tarafından yapılmış olan büyük ölçekli kentsel düzenlemeler olarak ortaya çıkan külliyyelerin önemli birimlerinden olan ve maristan, şifahane ve bimarhane olarak da adlandırılan darüşşifa'lar konu alınarak, 16. yüzyıl mimarlık ve kültür ortamı üzerinden Sinan eseri darüşşifaların biçimlenişine ait mekansal ve kültürel izlerin irdelenmesi konu alınmıştır. Sinan öncesi dönemin tarihsel arka planına göz atılması, Türk mimarisinde darüşşifaların gelişim süreci ve bu yapıların oluşturulmasında etkin olduğu düşünülen gelenekler üzerinde de kısaca durulmasının konunun açılımına katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Hem İslam coğrafyasının hem de Rönesans döneminin mimari değerlerini içinde barındıabilen klasik Osmanlı mimarlığını yansitan Sinan dönemi mimarlığının yapısal programlarından birisini oluşturan darüşşifa yapılarının mekansal ve kurumsal yapısını oluşturan birimler ve dönemlere göre değişim ve gelişiminin araştırılması da amaçlanmıştır.

Bu bağlamda Sinan'ın inşa ettiği, tamamı İstanbul'da olan ve her biri önemli bir külliye yapısının parçası olarak planlanmış bulunan Haseki Sultan Külliyesi, Süleymaniye Külliyesi ve Atik Valide Külliyesi Darüşşifaların biçimlenışı, mekansal ve strüktürel kurgusu, dönemin mimarlık kültür, sosyal ve kültürel gelenekleri bağlamında incelenmiştir.

Sinan darüşşifalarının biçimlenişine ait mekansal ve kültürel etkinin açılımının yapılması, bu alandaki birincil kaynakların sınırlılığı nedeniyle yapılmış olan yorumların yanı sıra, ağırlıklı olarak bu alanda eksikliği hissedilen yerinde ve yapısal ölçekte yapılmış olan daha gerçekçi tespitlerle, mimari ve strüktürel analizler, malzeme analizleri ve kazı çalışmalarından elde edilen bulgulara dayandırılacak ve bunun üzerinden bir tartışma ortamı yaratılacaktır. Bunun için dönemin dini, sembolik, sosyal ve ekonomik değerlerine de gönderme yapan bir açılıma gidilerek ve belirli bir Mimar Sinan darüşşifasının kapsamlı biçimde ele alınması üzerinden diğer Sinan darüşşifalarının da irdelenmesi esas olacaktır. Bu nedenle, yapılan çalışmanın somut bulgular üzerinden yürütülebilmesi için, örneklem olarak seçilen Süleymaniye Darüşşifasında detaylı bir çalışma yapılması ve tartışmanın bu verilerden yola çıkılarak sürdürülmesi uygun bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sinan Çağı, Darüşşifa, Süleymaniye Darüşşifası, Mekansal Kurgu, Kültürel Ortam

AKDENİZ HAVZASINDA MEKAN; DOĞU - BATI KARŞILAŞMALARI

**Sinan'ın Görsel Perspektif Sanatı ve İtalyan Rönesans
Mimarısındaki Eşdeğerleri**
Anke Fisabre

**Sinan / De L'orme / De Vandelvira
Akdeniz Havzası'nda Taş Mimarisi**
Nicola Parisi - Giuseppe Fallacara

**Akdeniz'de 'Spolia' Kullanımı ve Teşhiri: Sinan Dönemindeki
Osmanlı Mimarisi ve Geç İtalyan Rönesans'ı Metinleri**
Ahmet Sezgin - Levent Geçkalan

Doğu ve Batıda Antikitenin Yeniden Doğuşu
Hubertus Günter

Anke Fissabre

Anke Fissabre, 1996 yılında Berlin Teknik Üniversitesi'nden mimarlık diploması almıştır. 1996-2001 yılları arasında mimar olarak çalışmıştır. 2001 yılında Berlin Teknik Üniversitesi'nde anıtların korunması üzerine yüksek lisans çalışmalarını, 2009 yılında ise RWTH Achen Üniversitesi'nde "Rönesans çatıları" üzerine doktora çalışmalarını tamamlamıştır. 2001'den beri, Almanya RWTH Achen Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nde mimarlık tarihi dersleri vermektedir ve İtalya'da "Villa Imperiale at Pesaro; Sabbioneta" isimli araştırma projesinde yer almaktadır.

Sinan'ın Görsel Perspektif Sanatı ve İtalyan Rönesans Mimarısındaki Eşdeğerleri

Kentin tepelerden oluşan topografyası, Sinan'ın İstanbul'daki mimari projeleri için çok büyük zorluklar yaratmıştır. Bu zorlukların Sinan'ın görsel perspektiflere ilişkin mimari kompozisyonlar geliştirmesinde ilham kaynağı olması muhtemeldir. Mühendislik bilgisinden yararlanarak binalarının çoğunu arazinin modeline uygun olarak bir platform üzerine inşa etmiştir. Sinan, bu platformları belirli yönlendirmeler ve göz alıcı unsurlar içeren mekânsal çözümler yaratmak için kullanmıştır. Bunun en çarpıcı örneği Mimar Sinan Caddesi'nin üstündeki geniş bir platformun üzerinde yer alan Süleymaniye Camii'dir. İki katlı dükkânlar bu platformda yan yana sıralanmıştır. Düz çatıları teras olarak kullanılmakta ve Haliç üzerinde panoramik bir seyir imkânı sağlanmaktadır. Sinan platformu yalnızca panoramik manzaranın seyredilebilmesi amacıyla değil, aynı zamanda Süleymaniye Camii'nin tüm kompleks ve kentsel görünümü hâkim konumunu vurgulamak için de kullanmaktadır. Çevredeki binalardan yükseye kurulmuş 'dünyayı seyreden' bir cami motifi Sultan'ın hükümetiği Osmanlı İmparatorluğunu simgelemektedir. Platformun aşağıdaki Sâlis Medrese ve Râbi Medrese avlu içerisinde kemerlerle çevrili tipik tek gözlü binalardır. Bunlar, görsel algıyı mükemmel bir biçimde iç avluya odaklayacak şekilde yerleştirilmiştir. İşlevsel ve programa ilişkin gereksinimlere

bağlı olarak içe dönük veya gözalıcı tasarımlar kompleksin farklı bölümlerinde birbirleriyle yer değiştirmektedirler.

Rüstem Paşa Camii de caminin çevredeki parçalı kentsel dokudan ayrıştırılmasına olanak sağlayan bir platform üzerine inşa edilmiştir. Gizli bir merdiven sükün içerisindeki bir üst terasa uzanmakta, buradan aşağıdaki sokaklar seyredilebilmektedir. Sinan, Sokullu Mehmet Paşa Camii’nde ise bina kompleksinin girişinde perspektif sağlayabilmek amacıyla dik bir tepeden yararlanmıştır.

Benzer bir şekilde, belirli görünümlerin ve seyir noktalarının tercihi 16.yüzyıl İtalyan mimarisinin de tipik bir özelliğidir. Fakat Sinan’ın projeleri kentin içi için planlanmışken, İtalyan Rönesans mimarları terasları ve platformları esas olarak villalar ve bahçe peyzajı için kullanmışlardır. Her halükarda, localardan, teraslardan, asma bahçelerden manzara seyri, bunların yanısıra boyanmış fresklerin yarattığı yanlışlama gibi görsel perspektifler İtalyan Rönesans evlerinin ikonografik programında en belirgin özelliktir.

Roma mimarisinde ‘cryptoporticus’(gizli kapı), evleri ve sarayları çevresindeki araziden ayırmak için kullanılan önemli bir yapısal elemandır. Roma ‘cryptoporticus’unun temeline önemsiz sayılabilen işlevler verilirken, platformun temeli üzerinde yükselen esas bina peyzaj manzarasını seyretme olanağı yaratmaktadır. 16. yüzyıl Osmanlı mimarisinin yansıra İtalyan Rönesans mimarisi de terasları görsel perspektif için kullanma sanatı da sayılan Roma mimarlık ve mühendislik mirasından kuvvetli bir biçimde etkilenmiştir.

Rönesans boyunca platform mimari ögesi tüm Avrupa üzerinde güçlü bir etki yaratmıştır. Bununla birlikte görsel perspektif alanında en yaratıcı mimarlardan biri Sinan olmuştur.

Kaynaklar:

- Egli, E., 1954: Sinan. Der Baumeister osmanischer Glanzzeit.
Zürich: Verlag für Architektur.
- Fissabre, A., 2009: Dachterrassen der Renaissance. Dissert.
Aachen.
- Goodwin, G., 1992 (1971): A History of Ottoman Architecture.
London: Thames & Hudson.
- Kuran, A., 1986: Sinan. The Grand Old Master of Ottoman
Architecture. Washington: Institute of Turkish Studies.
- Necipoglu, G., 2005: The Age of Sinan. Architectural Culture in the
Ottoman Empire. London: Reaktion Books.

Nicola Parisi - Giuseppe Fallacara

Nicola Parisi, Şubat 2002'de Bari Polytechnic'in Mimarlık bölümünden mezun olmuş ve Mart 2006'da İstanbul Teknik Üniversitesi'nde (İTÜ) Prof. Dogan Kuban'ın başkanlık ettiği jüriden Doktorasını almıştır.

Nicola Parisi 2006-2010 akademik döneminde Politecnico di Bari. Mimarlık Okulu Mimari Tasarım Stüdyolarında ziyaretçi öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

10 Mostra Internazionale di Architettura, 2006 Venedik Bienalinde 'Taş Kentte Stereotomik Mimari' bölümünün bilimsel komitesinde yer almıştır. 2006 Venedik Bienalinde İtalyan Pavyonunda yer alan "Vema, Geleceğin Kenti 2026" projesini tasarlamıştır. 2007'de Budapeşte'de Macaristan Ulusal Müzesinde düzenlenen 13.Uluslararası Türk Sanatı Kongresine katılmıştır.

Mimarlar Odası Kayseri Şubesi'nce 2009 yılında düzenlenen "Sinan'ın Kentleri; Kentlerde Sinan İmgesi" etkinliğine katılmıştır.. Kısa süre önce 'SINAN. Osmanlı Kubbelî Mekanının Tasarımı ve İnşası'ni (Roma 2008) yayımlamıştır.,

Giuseppe Fallacara, Şubat 2000'de Bari Polytechnic'in Mimarlık Bölümünden mezun olmuş ve Mart 2004'te Philibert de l'Orme üzerine hazırladığı tezle Prof. Jean Marie Perouse de Montclos'un (CNRS Paris) başkanlık ettiği jüriden doktorasını almıştır. 2005 akademik yılından beri, Politecnico di Bari Mimarlık Okulu'nun mimari tasarım stüdyolarında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

10 Mostra Internazionale di Architettura, 2006 Venedik Bienalinde 'Taş Kentte Stereotomik Mimari' bölümünün bilimsel komitesinde yer almıştır. 2006 Venedik Bienalinde İtalyan Pavyonunda yer alan "Vema, Geleceğin Kenti 2026" projesini tasarlamıştır.

2008-2009 Akademik Yılında Maryland Üniversitesi(ABD), ETSAM de Madrid (İspanya), Ecole d'Architecture Paris Malaquais (Fransa), University of Blida (Cezayir)'de ziyaretçi öğretim üyesi olarak görev yapmıştır.

Madrid (2003), Cambridge (2006) ve Cottbus'da (2009) düzenlenen her üç Uluslararası Tarihin İnşası kongresine de katılmıştır. Aşağıdaki eserlerin yazarıdır:

R. Etlin, G. Fallacara, L. Tamborero, Kırımlı Stereotomy – Modern Dünya için Taş Çatılar ?, Aracne Editrice, Roma, 2008;

G. Fallacara, Verso una progettazione stereotomica. Nozioni di stereotomia, stereotomia digitale e trasformazioni topologiche: ragionamenti intorno alla costruzione della forma, Arcane Editrice, Roma, 2007;

C. D'Amato Guerrieri, G. Fallacara, L'Arte della Stereotomia. I Compagnons du Devoir e le meraviglie della costruzione in pietra, Librairie du Compagnonage, Paris, 2005.

SINAN / DE L'ORME / DE VANDELVIRA Akdeniz Havzası'nda Taş Mimarisi

XVI. yüzyılda Akdeniz bölgesi birbirinin ziddi iki imparatorluğun varlığı ile karşı karşıya kalmıştı: bir yanda, Osmanlı İmparatorluğu, Balkanların güneyinden güney İspanya'ya kadar olan topraklara hükmediyor, diğer yanda, Avrupa monarşileri kuzeydeki ülkeleri ele geçirmek için birbirleriyle rekabet ediyorlardı. Birbirinden farklı bu iki sosyo-politik kimlik, süreklilik, belirgin farklılıklar ve karşılıklı etkiler bakımından tanımlanabilir pek çok değer bileşilemez mimari eserin ortayamasına neden oldu.

Aşağıdakiler bu türden bir kıyaslamada kullanılabilen önemli örnekler arasında yer almaktadır:

1. Mimar Sinan, Osmanlı İmparatorluğunun baş mimarı: Elli yıldan uzun bir sure boyunca aralarında merkezi bir kubbe yapısına oturtulmuş yüz kadar cami de yer alan pek çok bina inşa etmeyi başarmıştır.
2. II. Henri'nin hizmetinde bulunan Philibert de l'Orme : Diane de Poitiers için yaptığı baş eseri d'Anet Şatosu erken "art du trait" geleneğinin merkezinde yer alan stereotomik taş çatıları baz alarak tasarlamıştır..

3. Vandelvira: II.Phillip'in hakimiyetindeki İspanya İmparatorluğu'nda sterotomik taş yapı tekniklerini beceriyle kullanarak mimari çözümler açısından çok zengin olan Escorial'ın inşasına giden yolu açmıştır..

Bu üç mimarın her birinin eserleri tek başına ele alındığında büyük öneme sahiptir, ama birbirleriyle karşılaştırıldığında daha da değer kazanırlar. Bu sanatsal ürünlerde stilistik etkileşimleri tespit etmek, inşa tekniklerinin ve teknik buluşların yanısıra mimari çözümlerin bütünündeki diğer benzerlikleri kıyaslamak özellikle çok ilginçtir. Çok sayıdaki ortak unsur –gerek teknik gerekse estetik- o devirde sık sık seyahat edildiğine işaret etmektedir.

Ahmet Sezgin, Levent Geçkalan

Ahmet Sezgin Ortadoğu Teknik Üniversitesi'ndeki mimarlık eğitimini tamamladıktan sonra büro ve şantiyede mimar olarak çalıştı. Brandenburg Teknik Üniversitesi'nde Dünya Mirası Programını bitirdikten sonra Manchester Üniversitesinde başladığı doktora araştırması kapsamında Sinan'ın modern Türkiye'de kimlik inşası ve milliyetçilik arasındaki ilişkiyi inceliyor. 2002 yılından beri CEKUL Vakfı'nın yürüttüğü Sinan'a Saygı projesi kapsamında araştırmalarını sürdürüyor.

Levent Geçkalan, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde Sanat Tarihi eğitimini tamamladı. Ardından Trakya Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü'nde Yüksek Lisans eğitimine başladı. Yüksek Lisans tezi kapsamında, Osmanlı simgelerinin günümüzde yeniden canlanışını çintemani deseni üzerinden değerlendirmektedir. Çekül Vakfı'nın yürüttüğü Sinan'a Saygı Projesi'nde 2008 yılından itibaren çalışmalarına devam etmektedir. Araştırmaları, mimarlık tarihi ve sanat tarihi üzerinedir.

Akdeniz'de 'Spolia' Kullanımı ve Teşhiri: Sinan Dönemindeki Osmanlı Mimarisi ve Geç İtalyan Rönesansı Metinleri

Antik çağın başlangıcından itibaren Akdeniz bölgesindeki mimaride, paylaşılan ve ortak bir ifade olarak mermerin sıkılıkla kullanılması, yaygın biçimde günümüzde 'spolia' olarak adlandırılan bir kavmin ortaya çıkışmasına neden olmuştur. 16. Yüzyılda birbirlerinden oldukça farklı paradigmalarıyla, Osmanlı mimarisi ve İtalya'daki geç Rönesans mimarisi bu 'mermer geçmiş'e yeniden dönmüşlerdir. 'Batıda', spolia tarihsel süreklilik ve hükümdanların mimari alandaki prestiji ile ilişkilendirilmektedir. 'Doğuda' ise Osmanlı'nın evrensel ve dini vazifeleri ve mimarı süsleme bakımlarından hayatı bir önem kazanmıştır.

Açıklanan mimari bağlam çerçevesinde, bu çalışma, 16.yüzyıl Osmanlı mimarisinde 'spolia'sütunların mimari açıdan sunumunu irdelemeyi amaçlamaktadır. İlk olarak, 16. Yüzyılda Akdeniz bölgesinin mimarı mirasında 'spolia'nın yeri kısaca gözden

geçirilecektir. Bu bölgede, malzemeler, kullanım, taşıma, işçilik ve beğeniler Akdeniz'e özgü ortak bir dil yaratmıştır. Somaki gibi bazı malzemelere emperyal ve kutsal bir anlam atfedilmiştir. Bu incelemede seyyahların hatırlatı ve muhasebe kayıtları da dâhil olmak üzere birincil kaynaklarda 'spolia'ya yapılan atıflarda paylaşılan miras ve ortak dil kısaca gösterilecektir. Çalışma, Rönesans ve Sinan döneminde anitsal nitelikteki dini mimari eserlerinde ve mezarlarda kullanılan bu ortak dil üzerinde odaklanacaktır. Eşsiz ve özel bir durum olarak sayılabilen St. Peters'te 'spolia'nın kullanımı tarihsel sürekliliği sağlama amaçlıdır. St. Peters'in yeniden inşası ve Tempietto ve Tegurium'un inşası sırasında kullanılan 'spolia' sütunlar açık bir biçimde tarihsel sürekliliğin bir parçasıdır.

Çalışma, İstanbul'daki anitsal camilerde ve padişahlara ait mezarlarda spolia sütunların teşhir ve 'mermerli geçmişin' bu eserlerde yansıtılmasını inceleyerek sona erecektir. Sultan Süleyman'ın Camii ve mezarı Osmanlı mimarisinde 'Spolia'nın kullanılış türü ve yoğunluğu bakımlarından önemli bir mihenk taşı olarak addedilmektedir. Sütunların önemi ile 'spolia'ya yapılan mimari vurgu arasında bir paralellik vardır. Yekpare'spolia'sütunlar Süleymaniye'de ve daha sonra da Mihrimah Sultan Camiinde iç cephelerin bir parçasını oluşturmuş, Kara Ahmet Paşa ve Atik Valide Camilerinde ise altigen yapılı binaların iç süslemelerinde kullanılmıştır. Padişahlara ait mozolelerin hanedanın devamlılığı konusunda inandırıcı rolü ve mimari açıdan Ayasofya ve Kubbetüs Sahra öykünülmesi ile Sultan Süleyman'ın hamiliği arasındaki ilişki çeşitli düzeylerde anlam ifade etmektedir. Kullanım, malzemelerin seçimi, ve mimari biçimlerle ilişkiler, 'spolia'nın, Süleyman, II. Selim, III: Murad ve III: Mehmet gibi daha sonra gelen padişahların mozolelerinde olduğu gibi Osmanlı mimari süslemeleri arasına dâhil olmasına yol açmıştır. Mimari 'teşhir' ve sütunların detayları, bezeli duvarlar ve 'spolia' sütunlar arasında típkı Bizans dönemindekine benzer bir diyalog ortaya çıkmasına yol açmıştır. Literatürdeki anıştırmalar ve görsel benzerlikler mozole ile padişahın mezarı üzerindeki örtü arasında dönemden

ve malzemeden kaynaklanan sınırları yok etme potansiyeline sahiptir.

Akdeniz'de ortak ifade olarak kullanılan 'spolia', 'Doğu' ile 'Batı' arasında kültürlerarası etkileşim imkânı sağlayan mimari dilin bir parçasıdır. Bu çalışma, Akdeniz mimari mirasının ve onun 'spolia' sütunlarörneğinde olduğu gibi ayırt edici unsurlarının birlikte değerlendirilmesine ışık tutmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Spolia, Osmanlı mimarisi, Rönesans mimarisi, Sinan, Akdeniz.

Doğu ve Batıda Antikitenin Yeniden Doğuşu

Bu çalışma İtalya'da ve bu gün İstanbul diye adlandırılan Konstantinopol'de hemen hemen aynı dönemde başlayan antikitenin rönesansı süreçlerini kıyaslamaktır. Rönesans Osmanlı İmparatorluğunda ve İtalya'da yerel antik mimarının yeniden canlanmasıdır; yani doğuda esas olarak Jüstinyen dönemi mimarisi ve batıda her ne kadar Venedik'te ve diğer bazı yerlerde Bizans mimarisi yeniçağ için model olarak kullanılmış olsa da Roma İmparatorluğunun batı kesiminin yıkılmasına kadar olan dönem mimarisi. Biz doğu ve batı arasındaki farklılıklarını ve ortak özellikleri inceliyoruz. Bu mukayesenin gerisindeki temel düşünceler, öncelikle tarih alanında bir olguya anlayabilmek için genellikle onu benzer şeyleler mukayese etmenin yarar sağladığı; ikinci olarak da, sanat tarihinde doğu ile batı sanatları arasındaki ilişkilerin hala yeterince göz önüne alınmadığı izlenimidir. Başlangıç olarak İtalyan hümanistler ve 15.yüzyıl mimarisi ile Roma İmparatorluğunun başkentini eski büyük kültürünü de kapsayacak biçimde yeniden hayatıete kavuşturmayı amaçlayan II: Mehmet'in faaliyetlerini birbiriyile kıyaslayacağız. İnşasına kendisinin tamamlanmasından hemen sonra başlanılan Roma'daki St. Peter kilisesinin yapılmış planlarını da etkilemişen benzeyen Sultan Bayezid II. Camii ile de bitireceğiz. Her ne kadar stilleri birbirlerinde oldukça farklı olsa da, Hıristiyanlığın bu ilk ana kilisesinin projesi de Ayasofya'da bu camiyi model aldığı söylenebilir.

OSMANLI KENTLERİNDE SINAN İMGESİ

**Unkapanı and the Warehouse at the Galata corner:
Buildings of Grain Provisioning on the
Mediterranean in the age of Sinan**
Namık Erkal

**Samanyolu İçerisindeki Ay: Osmanlı Erken Modern
Kentleşmesinde Mimarının Arterleri**
Steven Wolf

İstanbul: Doğu ile Batının Buluştuğu Yer
Mohammed Ala Mandur

Mimar Sinan Yapılarında Yakın ve Uzak Çevre ile Diyaloglar
Sercan Özgencil Yıldırım

Namık Erkal

Namık Erkal; "Konstantinopolis: Konstantin'in Büyük İmparatorluk Projesinin Bir Becerisi Olarak Konstantinople Şehri Üzerine bir Çalışma" adlı tezi ile ODTÜ Mimarlık Tarihi Mastır derecesini 1995'te aldı. 1996'da Catulunia Üniversitesi (UPC) Mimarlık Bölümünde "Metropol Kültürü" yüksek lisans programına katıldı. "Haliç Duvar Dışı Bölgesi: İstanbul Şehir Sınırının Mimarısını Anlamak için Mekan-zamansal bir Çerçeve" adlı tezi ile 2001 yılında ODTÜ Mimarlık bölümünden doktorasını aldı. Osmanlı dönemi İstanbul'un görsel kaynakları üzerine olan doktora sonrası projesi ile Türkiye'deki Amerikan Araştırma Enstitüsü'nün 2004-2005 Hanfmann bursunu aldı.

ODTÜ Mimarlık Bölümünde de öğretim üyesidir, Bizans ve Osmanlı mimarisi, şehir sınırlarının mimari tarihi, sanayi öncesi dönemde deniz kıyıları ve pazar yerleri üzerine dersleri vermektedir.

Galata Köşesinde Unkapanı ve Depo: Sinan'ın Çağında Akdeniz'de Tahil Ön Tedariki Binaları

Otobiyografik hikayelerde 1569'da yanmış olan İstanbul'un tahil tartma ve dağıtım merkezi olan Unkapanı'ni Mimar Sinan'ın yeniden inşa ettiği ifade edilir. 16. yüzyılın sonralarından sonraki görsel kaynaklar binayı bir rivayette "ümmül'mehâzin" (ambarların annesi) olan tanımına uygun olarak çok büyük kurşun bir çatı ile kaplı, deniz kenarındaki en büyük yapı olarak tasvir eder. Karaköy yakınında Galata köşesindeki bir buğday deposu Sinan'ın binalar listesinde bulunan başka bir binadır ve bu Kurşunlu Mahzen olabilir (harfiyen kurşun kaplı depo), tahlkimatlar yanında bir hisardan tahil ambarına dönüştürülmüştür. Bunlar usta mimarın orijinal kaynaklardan belgelenebilen ve sonraki yüzyıllarda dönüşümlere uğramış olan İstanbul'da tahil ön tedarikine olan katkıları idi.

Tahil ön tedariki modern çağ öncesi Akdeniz'de devlet ve şehirlerin hayatı bir meşgalesi idi; bu gerekli maddenin tedariki, tartılması,

OSMANLI KENTLERİNDE SİNAN İMGESİ

**Unkapanı and the Warehouse at the Galata corner:
Buildings of Grain Provisioning on the
Mediterranean in the age of Sinan**
Namik Erkal

**Samanyolu İçerisindeki Ay: Osmanlı Erken Modern
Kentleşmesinde Mimarının Arterleri**
Steven Wolf

İstanbul: Doğu İle Batının Buluştuğu Yer
Mohammed Ala Mandur

Mimar Sinan Yapılarında Yakın ve Uzak Çevre ile Diyaloglar
Sercan Özgencil Yıldırım

vergilendirilmesi, fiyatlandırılması, dağıtıımı ve depolanması için olan mekanlar ticaretin araçları ve mekanizmaları ile devletin ekonomik gücüne göre şekillenmişti. Ancak tahıl üzerinde güçlü kontrol birleştirici bir olgu idi. Rialto Pazarı'ndan San Marco'ya kadar tahıl ön tedariki mekanlarının Büyük Kanal boyunca yer aldığı Venedik iyi belgelenmiş bir vakadır; süslü mazgallı siperleri ve birkaç açılığı olan Palazzo Ducale karşısındaki Fontegheto della Farina gibi bu tür binaların muazzam ve savunmacı karakteri modern çağ öncesi Akdeniz'de depoların genel bir tipolojisidir.

Bu yazı, Akdeniz'deki, spesifik olarak Venedik'teki, benzer kullanımları olan çağdaş binalarla karşılaştırarak imparatorluk başkentinde tahıl ön tedariki için olan saray mimarı Sinan'ın binalarını temsil etmektedir. Bu karşılaşmanın kaynaklarda görülen bazı soyutikenmiş tipolojilerin mimari bilgisine katkıda bulunabileceği ve Sinan'ın çağında İstanbul'un ön tedarikinin eşsiz mekansal özelliklerinin altını çizeceği iddia edilmektedir.

Steven Wolf

Steven Wolf, doktor ünvanını 2005 yılında, Osmanlıların 16. Yüzyılda Halep'teki kentsel müdahaleleri konusundaki teziyle Harvard Üniversitesi'nden almıştır. Hâlihazırda New York şehrinde Fordham Üniversitesi'nde (Ziyaretçi) Sanat Tarihi Doçenti olarak görev yapmaktadır. Çalışmaları esas olarak geç ortaçağ ve erken modern çağların kesiştiği dönemde 'Doğu' ve 'Batı'nın kesişme bölgelerinde mimarinin ve kentleşmenin örtüşlüğü noktalar üzerine odaklanmaktadır.

Samanyolu İçerisindeki Ay: Osmanlı Erken Modern Kentleşmesinde Mimarının Arterleri

Kentsel arterlerin mimari açıdan bütünsüz yapı formları olarak planlanması erken modern Avrupa kentleşmesinin en dikkat çekici gelişmelerinden biridir. Alberti ve Filarete tarafından onbeşinci yüzyıla ait kuramsal yazınlarda öngörülen bu yapılar onaltıncı yüzyılda mimari açıdan hayatı geçirilebilmişlerdir. Seçkin mahalleler, kutsal alanlara giden yollar ya da gezintiler için kaldırımlar olarak işlev yapsalar da bunların tümünde kavramsal açıdan bir bütünlük içinde olduklarını gösteren bazı mimari araçlar kullanılmıştır. Örneğin; Româda Papa V. Sixtus'un isteğiyle yolların sona erdiğinin obelisklerle işaretlenmesi, ya da Cenova'daki Strada Nuova'daki gibi soyluların saraylarının önüne tasarım ürünü göze çarpan geniş ve düz bir geçit yapılması, hatta Paris'teki Cours de la Reine'de olduğu gibi karaağaç fidanlarından bir allée (bulvar) oluşturulması gibi.

Çağdaş İslam dünyasında da buna benzer bir biçimde sokakların, geçitlerin veya daha doğrusu 'patika' formlarının uygulandığı görülmektedir. Bunların en belli başlı örnekleri hepsi de Mimar Sinan tarafından Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa adına yapılan Halep, Payas ve Lüleburgaz'daki vaki Külliyyelerinde bulunmaktadır. Diğer pek çok yerde de bunlar kadar belirgin olmamakla birlikte benzer pek çok Osmanlı formu görülmektedir.

Yukarıdaki temel örneklerden her birinin ana eksenini büyük bir arastaya daçarşı oluşturmaktadır; ancak, bunlar çizgisel süreklilığın anıtsal bir biçimde vurgulanması ve geçit sağlama işlevleriyle onbeşinci yüzyıl çarşı/arasta tipolojisinin ötesine geçmişlerdir. Vakıf kompleksinin sınırları dışına uzansalar dahi, oldukça uzun olan bu binaların mimari açıdan bütüncül ve uyumlu olmaları da özellikle yenilik sayılabilen bir husustur. Bunların tümü merkezde konumlandırılarak daha çok dinsel yapılarda görülen bir biçimde kompleksin planında bir ana eksen rolü oynamışlardır. Gerçekten de, Gülrü Necipoğlu tarafından da detaylı bir biçimde açıklanlığı gibi, yoluń bir merkezi bir yapılandırıcı olarak öncelikli kılınmasının patronlarının imparatorluk çapında bir altyapı ve iletişim ağı kurulması konusundaki stratejisine uygun olduğu görülmektedir.

Payas ve Lüleburgaz'daki kompleksler bu ağ içerisindeki yeni kentsel yerleşimlerin temelini oluşturmışlardır; bunların kompozisyonu belki de bu yüzden kendilerinin imparatorluk 'ağına' bağlayan yollar üzerinde kurulmuş merkezler, ya da Lüleburgaz'daki Vakfiye için söylendiği şekilde 'samanyolu üzerindeki ay' olarak görülmelerini sağlamıştır.

Henüz gelişim halindeki bu türün kavramsal bütünlüğü ve yararlılığı, Halep'te, Sinan'ın kendi inşa ettiği ticaret yapılarından biri olan 'Sokullu Gümrük Han'ında yukarıdaki kadar zarif olmasa da yine de bariz bir biçimde kendini göstermektedir.

Geniş perspektifli, aydınlatma kuleleri olan kubbelerle vurgulanan çift kat yükseklikte kemer kenarlarına sahip ve genişlik ve boy açısından Memlukların Halep'teki çarşılardan üstün olan Sokullu ve Sinan eserlerinin gelip geçen yolcuların kullanımı için de yapıldığı açıklıktır. Roma 'decumanus'u boyunca uzanan bu eserler bu antik ama ihmali edilmiş ekseni etkin bir biçimde canlandırmış ve daha önceleri kuzyeden güneye uzanan kentin ana erişim rotalarının merkezini oluşturmuştur. Kentsel dokuya bu türden bir projenin dahil edilmesi için kullanılan araçların

incelenmesi gerçekte yarattıkları etkilerin önceden hesaplandığını göstermektedir.

Bu arterlerin mimari olarak inşası yararlı ve kavramsal bir gelişmeyi işaret etmektedir. Bunlar artan ontolojik statüleri -tümüyle bir 'tür' olarak değil, ama kesinlikle bir 'birim' olarak – ile aynı zamanda 'epistemik' bir işlevde bulunmuşlardır. Tıpkı Alberti'nin söylediğ gibi, mimari burada bir kentin planlanması ve kurulması sürecindeki dönüşümü göstermektedir.

Mohamed Alaa Mandour

M Alaa Mandour, Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (MIT)- Planlama ve Kentsel Tasarım Bölümünde eğitim almıştır. Umman'da Sultan Qaboos Üniversitesi Mimarlık ve İnşaat Mühendisliği bölümünde görev yapmaktadır. Akademik araştırma, öğretim, tasarım ve araştırmaya dayalı danışmanlık konularında farklı deneyimlere sahip olan Dr. Mandour profesyonel çalışmalarında teori ve tasarım arasında köprü kurmaktadır. Yerel ve uluslararası konferanslara, arşiv yayınlarına ve ticari dergilere 40tan fazla makale sunmuştur. Dr. Mandour'un akademik tecrübe mimari programlama konusundaki dersleri, tasarım yöntemlerini ve teorilerini kapsamaktadır; dersleri farklı bağlamlarda kentleşme ve mimari alanlarında yeni gelişmelere, geleneksel mimari ve kentsel alanlarda tipolojik dönüşümlere, sürdürülebilir tasarım süreçlerine, kullanıcı açısından tasarlanan çevrelere ve kentsel alanlardaki çeşitliliğe vurgu yapmaktadır. Faal bir araştırmacı, Mimar ve kentsel tasarımcıdır. Çalışmaları son olarak gerçek kentsel ortamlar ve fiziki etkileşimler ve tarihin yeniden irdelenmesi amacıyla yeni bir teorinin tanıtılması için zamanın yeniden şekillendirilmesi bilgisi, ve geleceğe ilişkin yeni bir dil oluşturulmasına yönelik unsurların belirlenmesi ve zaman farklılıklarından kaynaklanan uyumsuzlukların nasıl giderileceği konuları üzerinde yoğunlaşmıştır.

İstanbul: Doğu İle Batının Buluştuğu Yer

Farklı dönemlerin kesişimi, her zaman insanların inançlarının uzamsal bir yansımıası olarak görülebilir. Daha doğrusu bu kesişim, insanoğlunu anlamlı bir düzen içinde bütünlüştiren ve ona içsel bir güven sağlayan ruhani bir evrenin yansımmasını sunmaktadır.

Batı'dan etkilenen Doğu kentlerinden söz ederken, temel formunu çok eski dönemlerde almış olan İstanbul'u anmamız. İstanbul, onbir yüz yıl boyunca Bizans'a ve bir yüz yıl boyunca Osmanlılara başkentlik etmiştir. Bu kent emperyal biçimini ve

anlamını nasıl kazanmıştır? Ve bütünlüğünü oluşturan bağlantı mekanizması nedir? Neden İstanbul'un dokusu –bunların her biri ne kadar önemli olursa olsun - içinde barındırıldığı az sayıdaki anittan daha öne çıkmaktadır? Nasıl oluyor da kentsel çerçeve, parçalarının toplamından daha büyük olabiliyor? Yanıt, bir kültürün 'ruhunu' ya da özünü içeren bu dokudur; bu doku yaşam biçimlerinin ve paylaşılan değerlerin bir ifadesidir ve bu özelliği ile bir kimlik ve esin kaynağıdır. Doku kesintiye uğrasa ya da zedelenirse, yaşamın bütüncüllüğü ve kalıcılığı çevrenin fiziki uyumu ile birlikte ortadan kaybolacaktır. Bu, özellikle tek binaların her zaman izole edilmiş binalar olarak değil de bütüncül bir dokunun parçası olarak görüldüğü ve temel mimari türlerin uyumlu bir biçimde tekrarlanmasıının ve çeşitlendirilmesinin tipik sayılabilenek bir biçimde capcanlı bir yapısal bütünlük oluşturduğu geleneksel İslam kentleri için doğrudur.

Bu çalışmada şu sorulara yanıt bulunmaya çalışılacaktır: Geçmişin, bugünün ve geleceğin birlikte değerlendirilmesindeki süreklilik etkisini ortaya çikanan katılımlar nelerdir? İstanbul'un temel kentsel ve mimari kalıplarını irdeleyerek ve yorumlayarak ve bunların bir bölümünde nasıl yeniden sahip çıkılabileceğini ya da çağdaş bir bağlamda yeniden yorumlanabileceğini örneklendirecek, dönemin farklı olmasının hem felsefi hem de pratik açılarından ortaya çıkardığı sorunlarla ve uyumsuzluklarla nasıl baş edilebilir? Ve geleneksel ilkelerle çağdaş gereksinimleri ve geleceği bağırtırmak için hangi yeni yaklaşım seçenekleri bulunmaktadır?

Anahtar kelimeler: İstanbul, Doğu ve Batı, Çağdaş, geleceğe dair kalıplar, Kültür, Kimlik.

Sercan Özgencil Yıldırım

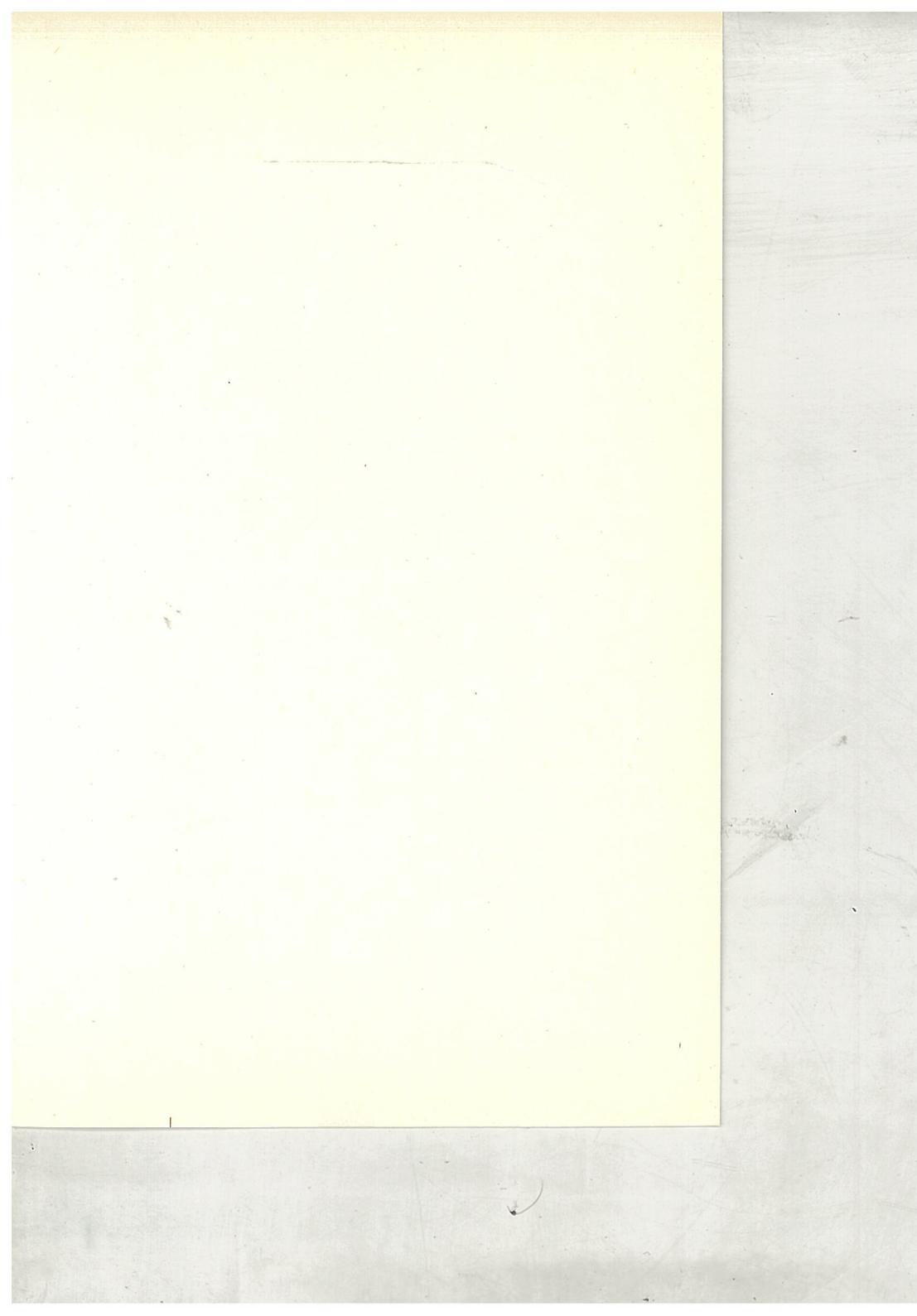
Sercan Özgencil - Yıldırım, 1985 yılında ODTÜ'den yüksek mimar ve restorasyon uzmanı ünvanını aldı. 1991 yılında, Gazi Üniversitesi'nde, Osmanlı kent yapısının çözümlemesi üzerine doktora çalışmasını tamamladı. 2001 yılında mimari tasarım alanında doçent, 2006 yılında profesör oldu. S European Journal for Semiotic Studies dergisinin Türkiye sayısının ve Göstergibilim Tartışmaları kitabının editörleri arasında yer aldı. Halen Beykent Üniversitesi, Müh.&Mim. Fak., Mimarlık Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Kentsel ve Mekansal Yapı Çözümlemesi, (1996), İstanbul Topografyaları; Zeytinburnu, Sur ve Suyun İzindeki Kültürlerin Mirası – Topographies of Istanbul, Heritage of Cultures along the Water and City Walls (2005), Uygarlıklar Beşiği İstanbul, Kent Belleği/Mekansal Sürekliklilikler – Cradle of Civilizations İstanbul, Collective Memory/Spatial Continuities (2007) ve Kentin Anlam Haritaları: Gravürlerde İstanbul, Symbolic Maps of the City; İstanbul in Engravings (2008) adlı kitapları bulunmaktadır.

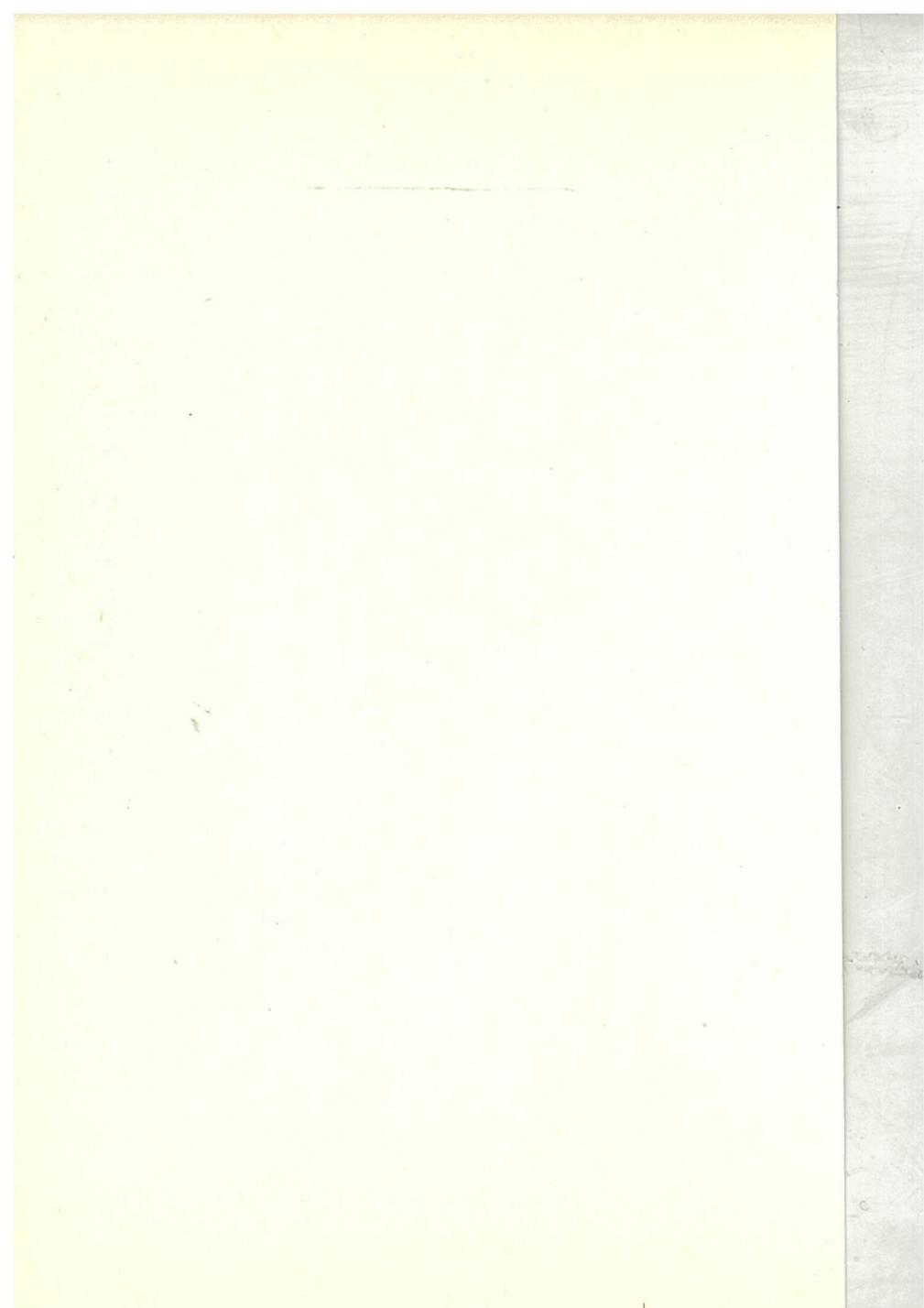
Mimar Sinan Yapılarında Yakın Ve Uzak Çevre İle Diyaloglar

Mimar Sinan'ın külesel çözüm arayışlarının, plan tipi ve yapım sistemindeki bir gelişimin ürünü olarak ele alındığı bilinmektedir. Ancak bu ele alış biçiminin, Sinan yapılarının inşa edildikleri yakın ve uzak çevre ile olan ilişkilerinin göz ardı edilmesine ve bu yapıların tek başına duran nesneler gibi ele alınmasına yol açtığı da açıklık. Bir diğer deyişle, Sinan yapılarının, genellikle yapısal bağlamda, planimetrik ve külesel düzende incelendiğini, kent ile söylemlerinin ise büyük ölçüde göz ardı edildiğini söyleyebiliriz. Bu konudaki yaygın görüş yapıların yerlerinin seçiminde iktidarın belirleyici olduğunu savundur. Yazılı kaynakların azlığı yalnızca Selimiye Cami çevresi ile ilgili olarak Sinan'ın görüşlerine yazılı kaynaklardan ulaşabilmekteyiz- bu konunun ayrıntılı olarak incelenmesini zorlaştırdığı açıktır. Ancak haritalar ve görsel kaynaklar incelendiğinde yapıların kent ve çevre ile olan ilişkileri

bağlamında bilgiye ulaşılabiliridir. Yapıların bağlamsal açıdan yeniden okunması görsel kaynaklarla temellendirildiğinde Sinan ve dönemindeki kente bakış anlaşılmaktadır. Araştırmada yöntem görsel kaynakların değerlendirilmesi üzerine temellendirilse de sayıları az da olsa yazılı kaynaklar ile karşılaştırma gerekli görülmektedir çünkü fotoğraf dışında her görsel kaynak, her zaman nesnel gerçekliğin yansımaları değil çizen, resmedenin bir okumasıdır. Ayrıca Sinan yapısı inşa edilmeden önce varolan kent kurgusunun bilinmesi ve yapılar arasındaki ilişkinin ya da ilişkisizliğin mekansal ve siluet açısından araştırılması gerekmektedir. Böylece Sinan yapısının çevre ile diyalogları belirlenebilecek, Sinan'ın anıt kavramına bakışı incelenebilecektir. Bildiride, Mimar Sinan yapısını inşa etmeden önce yer-in sosyal ekonomik ve coğrafi durumu (Akdeniz ticaret yolu ve Balkanlara yolu), kent kurgusu ve tarihsel topografyanın anlamsal boyutu yazılı ve görsel kaynaklar üzerinden araştırılarak Mimar Sinan'ın bu ilişkileri nasıl yorumladığı, mekansal-kütleSEL çözümlerine yansıtıp yansıtmadığı tartışılmaktadır. Araştırma için iki kent Edirne ve İstanbul seçilmiştir. Mimar Sinan yapılарına bağlamın (yakın ve uzak çevrenin, kent kurgusunun mekansal anlamları) etkisinin araştırılması, bu yapıların çevre ile kurduğu algısal, mekansal diyaloglarının fark edilmesini sağlamaktadır. Araştırma sonucu görülmektedir ki bu diyaloglar tek tip bir çözüme ulaşmamakta, farklı noktalarda farklı mimari çözümlerle karşımıza çıkmaktadır. Diyalogların deşifre edilmesiyle Mimar Sinan'ın kentsel mekana bakışı, bağlam anlayışı ve döneminde kent olgusuna bakış gün yüzüne çıkmaktadır.

Anahtar kelimeler: Kent, odak noktası, siluet, anıt, bağlam, diyalog, mekan

- Darüşşifâ: Hospital or lunatic asylum in the Ottoman Empire
- Sıfahane: Hospital or lunatic asylum in the Ottoman Empire
- Bımarhane: Hospital or lunatic asylum in the Ottoman Empire
- Kulliyâ: A complex of buildings as part of a mosque, which accommodates various social units such as theological schools, health care services, soup kitchens for the poor, etc.
- Vakıfyâ: Charter of a pious foundation, which is called "vakîf" or "waqf" in Ottoman.
- Mescid: Small mosque having no minaret
- Ustâlî Mimarî Osmâniî: Ottoman Architectural Procedures
- Mahfil: Screened and elevated loge in a mosque, maksoorah
- Tekke: Dervish lodge
- Medresse: Muslim theological school in the Ottoman Empire.
- Araştâ: Shops of the same trade built in a row

GLOSSARY

the dialogue of his buildings with the city and to re-read them in their context through maps and visual sources, which allows an understanding of Sian's approach to the city. Although analysis could be based on the visual sources, it also necessarily a mere depiction of reality. Visual sources, to some extent except for photographs, bear the traces of their producers, or in the site with its surroundings or other monuments in the city silhouette should be researched. Thus, Sian's view of monuments and the relationship between his buildings and their surroundings can be deciphered. This paper aims to discuss whether the Miramar Sianan researched the social, economic and geographical characteristics of the location-site in conjunction with the historical topography and the spatial structure of the city; how these interpreted them and the extent to which his solutions reflect the "context" on the one type of solution. Rather he comes up with different architectural solutions for different locations. It is only through this deciphering activity that it is possible to shed light on the Miramar Sian's view of urban space and perception of the "context".

: is common among scholars to think of the Mimar Sinan's solutions in the structure as a step in the evolution of plan types and construction systems. However, it is obvious that this emphasis leads to a disregard for the relationship of his buildings with their immediate and remote surroundings. That is the reason for which the monuments of Sinan have generally been considered as the structures that stand alone, apart from a context. In other words, it can be said that the Sinans' buildings are examined on their mass and planimetric whereas their dialogue with the city itself is often ignored. It is generally accepted that it is the power which is decisive in the choice of location. It is obvious that the insufficiency of sources on the matter is one of the difficulties lying ahead of an in-depth analysis (for example, in respect of Selimiye and its surroundings we learn the views of Sinan through some written sources). However, it is possible to get information about

The Dialogue Between The Architect Sian's Works And Their Immediate And Remote Surroundings

om Gazi University in 1991 with her thesis on the analysis of the Ottoman city structure. She became Associate Professor in 1996, Professor of Architectural Design in 2001, Professor of Semiotics in Turkey. Having held positions at various universities and private universities, she is currently teaching at Bilkent University, Faculty of Engineering & Architecture, Department of Architecture. Her publications include Kentsel ve Mekanîsal Çiftlikler (1996), Topographies of Istanbul, Heritage of Cultures along the Water and City Walls (2005), Cradle of Civilizations - Istanbul, Collective Memory/Spatial Continuities (2007) and Symbolic Maps of the City; Istanbul in Engravings (2008).

When speaking about the eastern cities that were affected by the western influence we have to mention Istanbul that attained its basic form from long periods. It had served Byzantium for eleven centuries and the Ottomans for a century as capital. How this city got its imperial form and meaning. And what was the mechanism of connections that made its totality.

Why does the fabric of Istanbul appear more significant than the few isolated monuments within it, important as they may be? What is it that the urban context provides that is greater than the sum of its parts? The answer is, that this fabric, and especially contains the essence, or the "spirit", of a culture; it acts as a collective memory for the society, it is an expression of shared attitudes and common patterns of life, and as such it is a source of identity and inspiration. If the fabric is disrupted or destroyed, the sense of the wholeness and consistency of life vanishes, together with the physical coherence of the environment. This is especially true in traditional Islamic cities where single buildings were always conceived as part of a comprehensive fabric, never as isolated structures, and where the consistent repetition and variation of a number of basic architectural typologies produced the lively unity of built form which is so typical of them.

This paper is an attempt to answer the following questions: What are the contributions to discover the potential of continuity between merging Past, Present and Future? By analyzing and interpreting basic urban and architectural patterns of Istanbul and by exemplifying, how some of them can be adopted or re-interpreted in a contemporary context? How to deal with the problems and inconsistencies caused by the impact of time differences, both in philosophical and practical terms? And what are the new alternative approaches which could reconcile traditional principles, contemporary needs and the living future?

Keywords: Istanbul, East and West, Contemporary, Future patterns, Culture, Identity.

fulfillment.

The Merge between different periods of time is always a deep dimensional projection of human beliefs. At best it can provide an echo of a spiritual universe which integrates man in a meaningful order and provides him with essential inner

Istanbul: The Merge Between East And West

caused by the impact of time differences.

He is an active Researcher, Architect and Urban Designer, his recent field of research is in virtual urban environments and physical interactions and also on the notion of deconstruction of history and reshaping of time introducing new theory for analyzing history and extract precedents for a new futuristic language and how to deal with the problems of incompatibilities

Dr. Mandour's academic experience includes teaching courses on architectural programming, design methods and theories, his courses place emphasis on recent developments in architecture and urbanism in different contexts, typological transformations in traditional architecture/urban spaces, sustainable environments from design processes, assessing designed environments from users' perspective, and diversity in urban spaces.

USA with Prof. Kenanra Soutner at the Department of Radiant and Urban Design. He is currently appointed at Sultan Qaboos University-OMAN at the Civil and Architectural Engineering Department. With varied experience in academic research, teaching, design and research based consultancy, Dr. Mandour bridges theory and design and practice in his professional activities. He has written over 40 articles and papers in local and international conferences, archival journals, and trade magazines.

the city is understood; in its enhanced ontological status – not quite a ‘type’, but quite definitely a ‘unit’ – it functioned also as something epistemic; As clearly as the words of Aliberti, architecture here speaks of a transformation in the way the city is built – and thought.

The building of these arteries-as-architecture signifies an instrumental and conceptual achievement; the "objectified" artery is wielded as a tool for spatial manipulation and urban instrumentation, and also as an implicit analytic term with which

fabric reveals its actual effects to have been fully intentional. Machinations required to insert such a project into the urban fabric have been oriented north to south. An examination of the either-to-been axis, and pivoted the city's main access routes, as these had clearly intended also as thoroughfares; lying along the Roman decumanus, they effectively revived this ancient but neglected axis, and throughfares; those of Sokullu and Sinan are

the suds of Mamlik Aleppo, those of Mamlik Aleppo, those of Sokullu and Sinan are with lantern domes, and outstripping in breadth and length grandly perspectival, with double-height groin vaults punctuated and there provoked long-lasting urban transformation.

The conceptual integrity and instrumental force of this incisive composition along this network, and perhaps more forcefully in Aleppo, where Sokullu's Khan al-Gumruk complex – one of the exceptions to the city's densest and most ancient urban fabric, inserted into the city's commercial structures Sinan self-attributes – was

is the wadiyya of Lüleburgaz alludes, as a "moon along the Milky Way"; the complexes at Payas and Lüleburgaz constituted new urban foundations upon paths that tie them into the imperial "network" or, composition most succinctly expresses their composition as a node of communication throughout the empire, as detailed by Necipoglu,

The casting of urban arteries as architecturally-unified built forms ranks among the notable developments of early modern European urbanism. Anticipated in fiftieth-century theoretical writings by Alberti and Flavarete, these achieved architectural realization in the sixteenth. Though functioning variably as elite neighborhoods, pilgrimage roads, and promenades, these all signal their conceptual unity by their any number of architectural devices, such as the marking of the ends of the road by obelisks, stalgith thoroughfares with intervening stations in Rome, or lining a wide, general Ottoman instances. The core examples are to be found in several complexes in Aleppo, Pasa's, and Luleburgaz, all built for the Grand Vizier Sokullu Mehmet Pasha by Mimar Sinan. A host of less distinct but related Ottoman forms are found elsewhere.

A grand suq or arasta forms the axial spine of each core example, but these transcend the fifteenth-century suq/arasta typology through a monumental emphasis on linear continuity and transit functions. Especially novel is the treatment of their considerable functions. A grand suq or arasta forms the axial spine of each core example, but these transcend the fifteenth-century suq/arasta typology through a monumental emphasis on linear continuity and transit functions. Especially novel is the treatment of their considerable

The Moon along the Milky Way: Arteries as Architecture in Ottoman Early Modern Urbanism

Steven Wolff took his Ph.D. from Harvard University in 2005 with a dissertation on Ottoman 16th century urban interventions in Aleppo. He is now Visiting Assistant Professor of Art History at Fordham University in New York City. His work concentrates on the intersections of architecture and urbanism at the crossroads of "East" and "West" along the juncture between the late medieval and early modern periods.

in Istanbul that can be documented in original sources with the transformations in the successive centuries.

Grain provisioning was a vital occupation of the states and cities in the premodern Mediterranean; spaces for the supply, weighing, taxation, pricing, distribution and storage of this necessity were formed in accord with the means and mechanisms of trade and the economic power of the state. However, the strong control on grain is a unifying phenomenon. Venice is a well documented case where the spaces of grain provisioning were situated along the Grand Canal, from the Rialto market to San Marco; the massive and defensive character of these buildings, like the Fonteghe to della Farina across Palazzo Ducale, with ornate battlements and few openings is a generic typology for the storehouses in the premodern Mediterranean.

This paper represents the court architect Sinan's edifices for grain provisioning at the imperial capital in comparison with contemporarily buildings with similar uses on the Mediterranean. Specifically Venice. It is argued that the comparison can contribute to the architectural knowledge of some exotic typologies seen in the sources and underline the unique spatial characteristics of Istanbul's provisioning in the age of Sinan.

contributions of the master architect to the provisioning of grain along the fortifications to a granary. These were the architectural Mahzen (literally lead-covered warehouse), converted from a fort building lists of Sinan, which may in fact be the Küçükulu Galata corner near Karaköy is another building that is stated in one account as "Ümümî-mehâzin". A wheat warehouse at the by a very large lead-covered roof, suitable to its definition in the building as the greatest structure on the waterfront depicted great fire of 1569. Visual sources after the late 16th century depict the center of grain in İstanbul, which had been burnt down in the to the rebuilding of Ünkapı, the weighing and distribution in the autobiographical accounts, Architect Sinan is attributed

in the age of Sinan

Buildings of Grain Provisioning on the Mediterranean Ünkapı and the Warehouse at the Galata corner:

He is an instructor in METU, Department of Architecture, teaches on Byzantine and Ottoman urban architecture, the architectural history of the urban frontiers, the waterfronts and the market places in the pre-industrial era.

Project on the original visual sources on Ottoman İstanbul was granted the Hahnmann Fellowship of the American Research Institute Turkey in 2004/2005, with his post doctorate research understanding the Architecture of the İstanbul City Frontier". He Hallig Extra-mural Zone: a Spatio-Temporal Framework for PhD in Architecture of the University of Catulunia (UPC), in 1996. Had his Graduate Program "The Culture of the Metropolis" Department of Architecture of the University of Çanakkale Onsekiz Mart University in 2001, with the thesis entitled "Constantinople: a Study on the City's Imperial Project". Attended the Artistic of Constantinine the Great's Imperial Project". Attended the Graduate Program "The Culture of the Metropolis" Department of Architecture of Çanakkale Onsekiz Mart University in 1995, with the thesis entitled "Constantinople: a Study on the City of Constantinople as the East Technical University in 1995, with the thesis entitled "Namık Erkål, had his MA in History of Architecture METU (Middle Namık Erkål, had his MA in History of Architecture METU (Middle

SİNAN IMAGE IN THE OTTOMAN CITIES

Unkapanı and the Warehouse at the Galata corner:
Buildings of Grain Provisioning on the
Mediterranean in the age of Sinan
Namık Erkäl

The Moon along the Milky Way: Artisans as Architecture in
Ottoman Early Modern Urbanism
Steven Wolf

Istanbul: the Merge between East and West
Mohammed Alia Mandur
The Dialogue Between The Architect Sinan's Works And Their
Immediate And Remote Surroundings
Sercan Özgençli Yıldırım

The contribution proposes to compare the renaissance of Constantinople, now called Istanbul, and antiquity which was initiated almost simultaneously in Italy and in Konstantinopel. Renaissance means the revival of local antiquity architecture in the Osmanic empire and in Italy, i.e. in the east mainly the architecture of the Justinian part of the western mainly the architecture until the fall of the western even in other places also Byzantine architecture was taken as a model for the new age. We analyze the differences between east and west and the traits which they have in common. Behind this comparison stands firstly the simple idea that in history, to understand a phenomenon generally it is helpful to compare history connections between east and western art are as yet often hardly sufficiently regarded. We start from the comparison between Italian humanists and architects of the 15th century and the activity of Mehmed II aiming to revive the capital of the Roman empire including its former great culture. We finish with the mosque of Sultan Bayezid II which seems to have influenced the planning of the new church of St. Peter's in Rome begun directly after the mosque had been finished. It provoked that the first project of the main church of Christianity took as well as the mosque the Hagia Sophia as a model though in style they were quite different.

Renaissance of Antiquity in Orient and Occident

Kunsthistorisches Institut Universität Zürich

Hubertus Günther

the architectural language that enabled cross cultural exchange in the "East" and the "West". This paper endeavours to give insight into the intertextual reading of the Mediterranean architecture through its distinctive appropriations through the case of spolia columns.

Keywords: Spolia, Ottoman architecture, Renaissance architecture, Sinai, Mediterranean.

This paper concludes with the analysis of the display of spolia columns and penetration of the "marble past" in monumental mosques and in sultanic mausoleums in Istanbul. The mosque and mausoleum of Süleyman constituted a milestone in the extent and nature of spolia in Ottoman architecture. There was a parallelism between the prominence of the columns and the architectural emphasis on spolia. Monolithic spolia columns became part of the interior facades in the cases of Süleymaniye and later Mihrimah Sultan mosque, or in the interior articulation of hexagonal mosques in the cases of Kara Ahmed Pasha and Atik Valide mosques. Assertive role of sultanic mausoleums in the dynastic succession and the emulative relationship of the Rock expose different layers of meaning. Appropriation of the architectural patrimony of Süleyman with Hagi Sophia and Dome of the Rock exposed a different layer of meaning. The paper also discusses the relationship of spolia with architectural practices. The literary allegories of Murad III, and Mehmed III. The architectural walls and details of columns entitled a dialogue of decorated walls and spolia in succession of sultanic mausoleums of Süleyman, Selim II, in sultanic mausoleums of Süleyman, and details of the Rock with the architectural forms situated spolia within Ottoman architectural decorum process, choice of materia, and relationships with architecture of the Rock expose different layers of meaning. Appropriation of the Rock exposes a different layer of meaning. The paper also discusses the relationship of spolia with architectural practices. The literary allegories of Murad III, and Mehmed III. The architectural walls and details of columns entitled a dialogue of decorated walls and spolia in succession of sultanic mausoleums of Süleyman, Selim II, in sultanic mausoleums of Süleyman, and details of the Rock with the architectural forms situated spolia within Ottoman architectural decorum process, choice of materia, and relationships with architecture of the Rock expose different layers of meaning. Appropriation of the Rock exposes a different layer of meaning.

This paper concludes with the analysis of the display of spolia columns and penetration of the "marble past" in monumental mosques and in sultanic mausoleums in Istanbul. The mosque and mausoleum of Süleyman constituted a milestone in the extent and nature of spolia in Ottoman architecture. There was a parallelism between the prominence of the columns and the architectural emphasis on spolia. Monolithic spolia columns became part of the interior facades in the cases of Süleymaniye and later Mihrimah Sultan mosque, or in the interior articulation of hexagonal mosques in the cases of Kara Ahmed Pasha and Atik Valide mosques. Assertive role of sultanic mausoleums in the dynastic succession and the emulative relationship of the Rock expose different layers of meaning. The paper also discusses the relationship of spolia with architectural practices. The literary allegories of Murad III, and Mehmed III. The architectural walls and details of columns entitled a dialogue of decorated walls and spolia in succession of sultanic mausoleums of Süleyman, Selim II, in sultanic mausoleums of Süleyman, and details of the Rock with the architectural forms situated spolia within Ottoman architectural decorum process, choice of materia, and relationships with architecture of the Rock expose different layers of meaning. Appropriation of the Rock exposes a different layer of meaning. The paper also discusses the relationship of spolia with architectural practices. The literary allegories of Murad III, and Mehmed III. The architectural walls and details of columns entitled a dialogue of decorated walls and spolia in succession of sultanic mausoleums of Süleyman, Selim II, in sultanic mausoleums of Süleyman, and details of the Rock with the architectural forms situated spolia within Ottoman architectural decorum process, choice of materia, and relationships with architecture of the Rock expose different layers of meaning. Appropriation of the Rock exposes a different layer of meaning.

Within this architectural context, this paper aims to analyse the architectural display of spolia columns in 16th century Ottoman architecture. Firstly, the brief overview of the legacy of spolia in

universal and religious dominion and architectural decorum. "East", spolia found its vital meaning in the Ottoman mission of historical continuity and patronal prestige to architecture. In the their distinctive paradigms, in the "West", spolia was affiliated with renaissance architecture of Italy revisited this "marble past", within term spolia. In the 16th century, Ottoman architecture and the late intertextual vocabulary that is now largely encapsulated with the architecture in the Mediterranean region formed a shared and constant reuse of marble in beginning with the ancient era.

Architecture in the Age of Sinan

Appropriation and Display of Spolia in the Mediterranean Readings by Late Ottoman Renaissance and Ottoman

Levent Geciklalan graduated from 18 Mart University Art History program and enrolled Trakya University Art History master program. In his master thesis, he studied on the revival of Ottoman symbolism today in the case of Quintessential pattern. He has pursued his research in the framework of "Sinan'a Saygılı Projesi" convened by Cekul Foundation.

Ahmet Sezgin graduated from Middle East Technical University and worked in various architecture offices and site works. After completing his master thesis in Brandenburg Technical University, he started his PhD studies at Art History & Visual Studies program in University of Münchener and studies on the role of Mimar Sinan in the relation between the modern Turkey's identity construction project and nationalism. Since 2002, he has pursued his research in the framework of "Sinan'a Saygılı Projesi" convened by Cekul Foundation.

Ahmet Sezgin, Levent Geciklalan

- can identify elements of continuity, significant differences, and reciprocal influences.
- important examples to be studied for this type of comparison include:
1. Mimar Sinan, chief architect of the Ottoman Empire: over a period of fifty years he was able to construct many buildings, including around one hundred mosques based on a central dome structure.
 2. Philippe de l'Orme in service to Henri II: his masterpiece of the Château d'Anet for Diane de Poitiers was designed on the basis of stereotomic stone vaults central to the nascent "art du trait"
 3. Vandevalia: under the Spanish Empire of Philip II he opened the door to the construction of Escorial whose structure was rich in architectural solutions through a skillful use of stereotomic stone building techniques.
- The work of each of these architects has great value when studied alone, but acquires much more importance when compared together. It is particularly interesting to identify the stylistic influences in these artistic products, to compare the similarities in the overall architectural solutions. The numerous building techniques and the technical inventions, as well as other common items – technical and aesthetic – are emblematic of a high mobility at that time.

In the XVI century the Mediterranean area was characterized by two contrasting imperial realities: on the one hand, the Ottoman Empire dominated the territories from the south of the Balkan region all the way to southern Spain; on the other hand, the northern monarchies were competing for the conquest of the European territories. These two different socio-political identities gave rise to many priceless architectural works in which we

SINAN / DE LORME / DELIBLAVA The Stone Architecture in the Mediterranean Area

C. D'Amato Guerrieri, G. Fallacara, L'arte della Stereotomia. I Campagnoni du Devoire le meraviglie della costruzione in pietra, Librairie du Comptoirnage, Paris, 2005.
 G. Fallacara, Verso una progettazione stereotomica. Nozioni di stereotomia, stereotomia digitale e trasformazioni topologiche: ragionamenti intorno alla costruzione delle forme, Arcone Editrice, Rome, 2007.
 R. Ettin, G. Fallacara, L. Tamboreto, Plated Stereotomy - Stone Vaults for the Modern World, Arcone Editrice, Rome, 2008.
 He is author of:

He participated in all three International Congresses of History of Construction (Madrid 2003, Cambridge 2006, Cottbus 2009).
 During the Academic Year 2008-2009 he was a visiting faculty member in: University of Maryland (US), ETSAM de Madrid (Spain), Ecole d'Architecture Paris Malakauais (France), University of Blida (Algeria).

He was designer for the project of "Vema, the City of Future 2026", at the Italian Pavilion at the Biennale di Venezia, 2006.
 Stereotomic Architecture in "City of Stone", at the Biennale di Venezia. 10 Mostra Internazionale di Architettura, 2006.

Nicola Parisi
 Politecnico di Bari - Facoltà di Architettura - Dipartimento di
 Ingegneria Civile e Architettura
 tel. 080 5963874 / e-mail: n.parsi@polibba.it

Nicola Parisi was born in Bitonto (Bari) in 1977. He graduated
 in Architecture from the Bari Polytechnic in February 2002
 and earned a PhD in March 2006 with a thesis on Silvan with a
 committee chaired by Prof. Dogan Kuban of Istanbul Technical
 University (ITU).
 During the academic period 2006-2010 Nicola Parisi has been
 Visiting Professor in Architectural Design Studios in the School of
 Stereotomic Architecture in City of Stone, at the Biennale di
 Venezia. 10 Mostra Internazionale di Architettura, 2006.
 He was a member of the scientific committee of the section
 Architecture for the project of "Vema, the city of future 2026",
 at the Italian Pavilion at the Biennale di Venezia, 2006.
 He participated in the 13th International Congress of Turkish Art at
 the Hungarian National Museum, in Budapest, 2007.
 He participated in "CITIES OF SINAN, SINAN IMAGE IN THE CITIES"
 at Mimarlar Odasi Kayseri Üyesi, 7th April 2009.
 He has recently published SINAN, Design and construction of the
 Ottoman Dome Space, Aracne Editrice, Rome, 2008.

Giuseppe Fallacara
 Politecnico di Bari - Facoltà di Architettura - Dipartimento di
 Ingegneria Civile e Architettura
 tel. 080 5963874 / e-mail: g.fallacara@polibba.it

Giuseppe Fallacara was born in Bitonto (Bari) in 1973. He
 graduated in Architecture in the Barletta Polytechnic in February
 2000 and earned a PhD in March 2004 with a thesis on Philibert
 de l'Orme with a committee chaired by Prof. Jean Marie Perrouse
 de Montclou (CNRS Paris).

References:

- Egli, E., 1954: Sianan. Der Baumeister osmanischer Glanzzeit. Zurich: Verlag für Architektur.
- Fissabre, A., 2009: Dachterrassen der Renaissance. Dissert, Aachen.
- Goodwin, G., 1992 (1971): A History of Ottoman Architecture. London: Thames & Hudson.
- Kuran, A., 1986: Sianan. The Grand Old Master of Ottoman Architecture. Washington: Institute of Turkish Studies.
- Necipoglu, G., 2005: The Age of Sianan. Architectural Culture in the Ottoman Empire. London: Reaktion Books.
- Neckermann, G., 2009: The Age of Sianan. Architectural Culture in the Ottoman Empire. London: Reaktion Books.

requiring in the different areas of the complex. Rustem Pasa Camii is also constructed on a platform, which gives opportunity to raise the mosque from the fragmented urban surrounding. Hidden stairs lead to the spacious upper terrace, from where the lower streets can be observed. In Sokullu Mehmet Pasa Camii Sinan used the stepby rising hill to create a scenographic entrance to the building complex.

In a very similar way the preference for specific prospects and point of views is also typical for the Italian architecture of 16th century. But whereas Sinan's projects are planned in the city, the Italian Renaissance architects used terraces and platforms mainly for villas and landscape gardening. Anyhow visual Renaissance aspect in the iconographic program of Italian scenography is a villa including views from loggias, terraces, hanging gardens but also illusionistic prospects of fresco painting.

In Roman architecture the cryptoparticus, the representative building raised on the inferior functions were accommodated in the substructure of a structural element to raise villas or places from terrain. Whereas Roman cryptoparticus, the representative building raised on the art of using terraces for visual scenography.

The Italian Renaissance architecture as well as the Ottoman architecture of 16th century are strongly influenced by the Roman architectural and engineering heritage, which comprises also the fundamental element of the platform to provide prospects of landscape. Roman cryptoparticus, the representative building raised on the inferior functions were accommodated in the substructure of a structural element to raise villas or places from terrain. Whereas

During Renaissance the architectural element of the platform had a strong influence all over Europe. Regarding visual scenography however Sinan was one of the most creative architects.

Anke Fissabre; graduated from Technical University Berlin architecture department in 1996-2001 period. In 2001, she completed her master thesis on the conservation of monuments at Technical University Berlin and in 2009, she completed her PhD dissertation on the "Renaissance Roofs" at RWTH Aachen University. Since 2001, she has given architectural history courses at RWTH Aachen University department of architecture and has taken role in "Villa Imperiale at Pesaro; Sabbiونeta" research Project in Italy. Anke Fissabre's Art of Visual Scenography and its Parallel to Italian Renaissance Architecture

The hilly topography of the city posed an enormous challenge to Sinan's architectural projects in Constantinople. This difficulty must have inspired Sinan to develop architectural compositions of visual scenography. Profiting from his engineering knowledge he constructed many of his buildings on a platform or podium by modelling the terrain. Sinan used these platforms to create spatial solutions with particular orientations and look-outs.

The most outstanding example is Süleymaniye Camii, which arises on a large platform above a sunken street, Mimar Sinan Caddesi. Two-storeyed shops are laterally integrated in the platform. Their flat roofs are used as terrace and position for the platform. Their mosque enthroned over the cityscape. The motif of a world-viewing complex and the Süleymaniye mosque dominates the whole position of the Süleymaniye mosque symbolizes the Ottoman Empire ruled by the sultan. Below the platform with single cells surrounded by arcades. They are characterized by a perfect way of concentrating visual perception on the inner courtyard. According to the functional and programmatic

SPACE IN THE MEDITERRANEAN BASIN: CONFRONTATION OF THE EAST AND WEST

Sinan's Art of Visual Scenography and its Parallel to Italian Renaissance Architecture
Anke Fisabre

The Stone Architecture in the Mediterranean Area
Nicolà Parisi - Giuseppe Fallacara

Appropriation and Display of Spolia in the 16th Century
Mediterranean: Ottoman and Late Renaissance Readings
Ahmet Sezgin - Levent Geçkälân
Renaissance of Antiquity in Orient and Occident
Hubertus Glinster

in this context, the styling and mechanical and structural designs of the "Darüşşifra"s of Haseki Sultan Külliyesi, Süleymaniye Külliyesi and Atik Valide Külliyesi built by Süman, which are entirely located in Istanbul and were planned as a part of the complex of a leading "külliye" are also analyzed on the basis of the period's architectural culture and social and cultural traditions.

The elaboration of the spatial and cultural impact pertaining to the design of Sümans' "Darüşşifra"s will be based on the findings obtained from the realistic determinations made correctly on a structural scale, the lack of which is greatly felt in this field especially, architectural and structural analyses and excavations apart from the comments provided made due to the limited availability of the primary sources in this field and an opportunity will be created for debate on this basis. For this purpose, it will be a basis to make an analysis of Sümans' other "Darüşşifra"s by having an elaboration which also refers to the period's religious, symbolic, social and economic values and comprehensively discussing a given Süman "darüşşifra". Therefore, in order to be able to carry out the ongoing study on the basis of physical findings, it has been considered appropriate to carry out a study at Süleymaniye Darüşşifra, which has been selected as a model, and maintain the study by taking as a basis such data.

Keywords: Süman Period, Darüşşifra, Süleymaniye Darüşşifrası, Spatial Context, Cultural Milieu

The subject of this paper is to make an analysis of the spatial and cultural traces of the styles of the "darüşşifâ"s, which are Sînans's works, in terms of the architectural and cultural setting in the 16th century by taking as the case the "darüşşifâ"s, which were also built by the Milmar Sînân throughout the 16th arrangements built by the "kulliye"s, emerging as the large scale urban major units of the "külliye"s, emerged as the large scale urban called "mâristân", "âfiyâne", and "bîmahrâne", which were also century in the Ottoman Empire. It is considered useful to have a review of the historical background of the period before Sînân as well as the development process of the "darüşşifâ"s, in the Turkish architecture and certain traditions which are considered having influence on the formation of these structures because according to the units and periods constituting the spatial and also aimed at researching the transformation and development of the classical Ottoman architecture that was constituted one of the building programs of the architecture of institutions such as the "darüşşifâ"s, which according to the units and periods constituting the spatial and also aimed at researching the transformation and development of the classical Ottoman architecture that was

assessed to an adequate extent. It is obvious that this portion of Sînans's architecture has not been platform could be offered for debate in connection therewith, it programs, which have received relatively less analysis and no buildings as was the case for Sînans's other building construction comprehensive study has not been conducted on the "darüşşifâ"s far via the mosque architecture in general. However, because a Sînân powerfully reflect the academic accumulation achieved so is seen that most of these monographs written on the Architect undertaken on such buildings in a very low number. However, it and structural analyses, archaeological research, etc., have been spatial considerations, it is observed that detailed architectural that the assessments thereon were generally made in terms of architecture by covering a large portion of his masterpieces and descriptions and drawings as well as on their places in Sînans's convey to the present times information on Sînans's architectural although it is known that many monographs written on Sînân social and political composition on Sînans's architecture.

comprehending the effects of the Ottoman architectural culture and

Quite a few architects could leave an architectural heritage as intensive as that of Sinan in their architectural careers and have a role largely controlling the architecture of the most significant (classical) period of a civilization. It is possible to observe the traces of Sinan's creativity in a very wide perspective ranging from a narrow area in Istanbul. It is very difficult to make an assessment of Sinan and classical Ottoman architecture on the basis of the present forms of the history of arts. One must deviate from the forms in order to be able to get a correct understanding about the role played by Sinan in the Ottoman classical architecture. This is a condition, which would be required to make an assessment about Sinan in his own cultural setting in his contemporary period and his impact on the reshaping of the city in Istanbul.

Sinan's Era An Analysis of "Suleymaniye Darüssifasi" and "Darüssifa's of

etc. Buildings of Afghanistan, Sarajevo Shopping Mall, Baku Galeria Barracks), Kazakhstan Mass Housing, Educational and Military Park, Cultural Center of Beykoz (Restoration of Beykoz Military Tuzla Coast, Caddesbostan - Bosnian Coast and Florya Coast, Yildiz of Bahcelievler, Kitielli Sport Complexes, environmental design of national and international important projects like Cultural Center implementation. He has a lot of projects and research reports about his proficiency. He has a lot of part of urban areas, architectural and environmental design / urban conservation policy, architectural design for the historical projects and research reports about his proficiency. (2009). He is interested in urban conservation and innovation, (1990) and he completed his doctorate study in same university received a master's degree from Istanbul Technical University Ismet Şahin graduated from the Architecture Department of

Ismet Şahin

The tool allows its users to intuitively and associatively build up, browse, and search collections of Sina's works. The web-based interface allows the user to view both the semantic structure and their relationships. These views include both in-world and out-world views (Papanikolaou and Tunger, 1999). An in-world view presents a component (or concept) together with its components that share a concept with it. Out-world views offer imediate neighbors within the structure, and displays all other structures and their relationships. These views include both in-world and out-world views (Papanikolaou and Tunger, 1999). An overview of (a part of) the information structure including all its relationships. These views provide visual feedback to the users on their traversals and offer selected detailed views by presenting the location of the currently viewed node within the structure.

The presented approach offers the users a simple interface and easy mechanisms for the presentation and exploration of an analysis of design precedents from three Ottoman mosaics, but it has no limitations on the nature of the content. The system is designed in a way that it can grow as users add documents. Since all the information is integrated within a single information structure, users will benefit from the different studies collected in the analysis, and can draw new conclusions across studies and presentations.

References:

- Baron, J.B. and Steinberg, R. (Eds.) (1987). *Teaching thinking skills*: Theories and practice, New York, Freeman.
- Papanikolaou, M. and Tunger, B. (1999). The fake Space experience - exploring new spaces. In Brown, A., Knight, M. and Berridge, P. (Eds.), *Architectural computing*: From turing to 2000. Liverpool, UK, ECADE and The University of Liverpool, 395-402.
- Tunger, B. (2009). *The Architectural Information Map*: Semantic modeling in conceptual architectural design, Ph.D. Dissertation, Delft University of Technology, The Netherlands.

The input to the application is a set of design documents and a semantic structure. The explicit linking between documents and concepts in the typology is achieved simply through association.

The tool consists of a semantic structure and a document structure. The semantic structure has been derived from a typology of classical Ottoman mosaics, as well as cultural, socio-political, formal and structural aspects, and is composed of symbolic aspects of the time these mosaics were built. A semantic structure, which is composed as a taxonomy (network) of concepts and relationships. This network offers a flexible and extensible categorization structure for the documents in order to allow for associative browsing of the content. The document structure consists of a collection of images (photos, drawings, diagrams, plans, etc.), indexed according to the taxonomy, and decomposed into their components. As a result of the separation of the document structure and the semantic structure, the construction of the semantic structure can easily be altered even after documents have been decomposed.

These documents are then categorized and structured according to the purpose of the analysis. This categorization and structure also reflects on the knowledge entities that reside in the collected documents. In digital environments, the quantity of information that resides in the environment is important. The organizational structure of knowledge is at least as important as the amount of knowledge in understanding any particular knowledge domain (Baron and Steinberg, 1987). Therefore, a framework for the information organization is needed that allows one to structure knowledge, individually or in group. Flexibility and extensibility are key characteristics to achieve this.

Architects, and any professional interested in exploring classical environments are students of art and architecture, historians, Shezade, Süleymaniye and Selimiye. The target groups of this prototype, three great mosques of Sian have been selected: Ottoman Mosques (Tuncer, 2009). For the purposes of developing been developed for analyzing and presenting Classical Period education. A computerized analysis and presentation tool has Analysis plays an important role in architectural design and

An Analysis Presentation Tool: Three Sian Mosques

the Delft Women in Science (DEWIS) network. Technical Universities and the TU Delft. She is also the founder of and chair of the TULIP project for the collaboration with Turkish architect rector for the general of doctorates. She is the founder been the head of the Building Technology Department and the in Istanbul, Darmstadt and Delft, and got her PhD in Delft. She has building sector. She studied architecture and building technology communication and knowledge technology (ICKT) for the Chair focuses on methods, techniques and tools of information, Sevil Sarıyıldız is a professor of Design Informatics at the Faculty of Architecture, Delft University of Technology since 1993. The Swiss Federal Institute of Technology in Zurich, Switzerland. Previously, he has worked at the Chair for Architecture and CAD, and a Ph.D. from Delft University of Technology, the Netherlands. Computational Design from Carnegie Mellon University, USA, She has a B.Sc. in Architecture from METU, Turkey, an M.Sc. in Chair, Faculty of Architecture, Delft University of Technology. Bige Tunçer is assistant professor at the Design Informatics

Sevil Sarıyıldız

numerous M.Sc. and B.Sc. courses since 1996. Numerous M.Sc. and B.Sc. courses since 1996. She has conceived and taught exploration and generative design. She has conceived and taught research interests include information and knowledge modeling and visualization, collaboration design, e-learning, and design research interests include information and knowledge modeling and visualization, collaboration design, e-learning, and design Swiss Federal Institute of Technology in Zurich, Switzerland. Her previous work at the Chair for Architecture and CAD, Delft University of Technology, the Netherlands. She has a Ph.D. from Carnegie Mellon University, USA, and a M.Sc. in Computational Design from Carnegie Mellon University, USA, She has a B.Sc. in Architecture from METU, Turkey, an M.Sc. in Chair, Faculty of Architecture, Delft University of Technology. Bige Tunçer is assistant professor at the Design Informatics

Bige Tunçer - Sevil Sarıyıldız

Turbe of Al-Gilani (founder of important Sufi sect which many Janissaries follow), and to construct Sultanate Jami near turbe, to be the largest mosque in Baghdad. This task had been assigned to Sinaan in 1535 when he was working as an engineer in Ottoman army. These works proceeded slowly as in Aleppo which was known as the first significant work by Sinaan in 1537.

Mosque and turbe of Abu-Hanifa was reconstructed entirely in the reign of Murat IV in 1638. Mosque and turbe of Al-Gilani has been expanded and many buildings have been added, but although, it can be depended on to study Sinaan Architecture in Baghdad. The most important characteristic is the prayer Hall which was covered with great dome of approximately 20m diameter, it resisted until now. Thus, it is considered as one of Sultanate mosques with great dome and the first known large dome built by Sinaan, before he became Chief Sultanate Architect, it was built with local materials.

Muratya mosque (which was attributed to Sinaan), built in 1570 is the first mosque after (Abu Hanifa and Al-Khalini) built in Baghdad during Ottoman era as new mosque. It is characterized by its normal scale (dome diameter is 10m), Central Dome style flanked by three small domes each side and fronted by (Revak) by its normal scale (dome diameter is 10m), Central Dome style surmounted by five domes. Despite this mosque belongs to Ottoman classical style - in Spatial Design, and Structural System, intelligent use of local materials and architectural elements makes it belongs to Baghdad Local Architecture. The importance of this mosque is that it reflects an original style (Archetype) on which mosques of Baghdad were built after.

Keywords: Mimar Sinaan, Baghdad, Islamic Architecture, Ottoman Architecture

When Süleiman the Magnificent entered Baghdad; he ordered to reconstruct Abu-Hanifa Turbe (founder of Hanafi Doctrine), reconstructing long periods of distress; its image of Abbasid Golden Age having long periods of dignity and glory, magnificence in 1230 A.D. After Süleiman the Magnificent a new peak with Süleiman the

Muslim civilization reached a new peak with Süleiman the Magnificent. Architectural style reached its peak with Mimar Süleiman, Despite the spread of Süleiman's works over most areas of Sultanate; his works in the east (especially before being Chief Imperial Architect and when he accompanied military campaigns) had not been referred to or gotten the study it deserves. Lack of initiative to document these works historically and architecturally led researchers to be suspicious of modifications Süleiman, furthermore, it suffered a lot of additions or modifications without real documentation.

The research objectives are defined as follows: First: address architectural works of Süleiman in Baghdad -according to documentary methodology- to research community, and try to diagnose local features of these buildings and try to isolate them from Süleman's distinctive style, and how he integrated these characteristics with his own to produce this unique architectural style comparing with his other works in other regions.

Second: diagnose local features of these buildings in Baghdad. Third: identify how Süleman's works affected subsequent buildings in Baghdad.

Many researchers agreed that beginning of 3rd Hijri century represented a historical-moment that produced what can be called (classical style) of Islamic art and architecture; which found its greatest examples in Baghdad, from this (Archetype), rest of architectural models developed in other regions of Islamic world.

Sinan's Perception Of "Genius Logi" Baghdad As Case Study

Hassan Mahmood Haj-kasim holds his B.Sc. degree from University of Mosul Department of Architectural Engineering (1992), M.Sc. degree from University of Technology Department of Civil Engineering (1997) and his PhD from University of Baghda on theoretical technology (2008). He gives lectures on history of architecture and supervises architectural studios since 1999 as a lecturer in the University of Mosul College of Engineering Department of Architecture. He also supervised graduation projects between 2001-2006.

Samaan Majeed Yas, has his B.Sc. degree in Architectural Engineering from The University of Technology in Baghdad. He has also M.Sc.degree in Architectural Engineering from "Geometrical Properties in Islamic architecture: an analytical study of Shape Grammar in Mosques Architecture". He also holds a PhD in Architectural Engineering from Baghdad University with thesis "Future of the architecture in Islamic Society according to the civilizations dialogue concept". He was a visitor at the University of Technology in Baghdad 1998-2001. He also gives lectures on architectural ornamentation , history of architecture and engineering drawing as a visiting scholar at the institute of Applied Arts in Baghdad from 1997-1999. He is a member of University of Diyala Faculty of Engineering.

Samaan Majeed Yas - Hasan Qasem

Conclusion

The architectural style of the Suleymaniye Mosque in Cairo is a blend of Ottoman and Mamluk architectural elements. The mosque features a large central dome supported by four minaret-like towers, which is a characteristic feature of Ottoman architecture. The interior of the mosque is decorated with intricate tilework and stucco, featuring geometric patterns and floral motifs. The minarets of the mosque are also decorated with tilework and stucco, and they have a distinctive conical shape. The overall design of the mosque is a mix of Ottoman and Mamluk architectural styles, reflecting the influence of both cultures on the building.

Keywords: Sinais architecture, Ottoman style mosques, Ottoman architecture in Egypt, Muhammad Ali Mosque.

Architectural style of two ottoman style mosques in Cairo; Suleymaniye Pasha mosque and Sulayman Agha Alislahdar mosque.

The works of Sinan, the chief architect of the empire have played a significant role as a source of inspiration of creative ideas in the architectural developments throughout the Islamic world for centuries. His thought and imprints are manifested in the Ottoman style architecture in Egypt. Although unlike most of the other provinces under the Ottoman rule, Sinaan has not designed any building in Egypt. Yet, most of the buildings of that era were inspired by his great buildings in Turkey. Inspiration as one of the basic elements of innovation in architecture, has many sources that the architect can rely on, such as; the natural environment, works of others', machines, talks and discussions, and so on.

This paper discusses examples of the significant mosque buildings from 16th to 19th centuries in Egypt that are inspired by Sinaan works with his master piece of Süleymaniye as the main reference. The research reveals three different approaches dealing with Sinaan works as a source of inspiration. Firstly, the absolute adoption of Sinaan's model in which the original work is copied with its physical details as an attempt to give a typical image. Under this approach, the research investigates Mohamed Ali mosque in Cairo with particular reference to Sultan Ahmed mosque in Istanbul. Secondly, the reuse of elements, vocabularies, and motives of the original model without copying it, and this approach reflects a partial adoption of the model. Through this approach, the research discusses two models: one is the new expression of the elements and components of the original model where the essence, content, and principles of Sinaan's work are taken as the point of departure in creating a distinctive identity that preserves the spirit of the original work without copying any of its elements.

• 100

The Islamic world has witnessed a great deal of transformations throughout its long history since the death of Prophet Mohammad in 632G. The Ottoman Empire which ruled the Islamic world about five centuries had its significant positive impacts on the Ottoman's legacy which reflected the power of the empire as well as the innovation quality of its architects had an apparent influence on the architecture of Islamic societies. Egypt which was ruled by the Ottomans for about three centuries had similar influences. Its Ottoman style architecture stands as a demonstration of the direct and indirect architectural interventions and reflections of the empire architects. In despite of the dominance of Mamluk architecture at that time, the Ottoman architecture enough with its distinctive character were strong and impressive enough to take the lead.

Three Different Approaches

Mosque Design in Egypt from 16th to 19th Century: Sinaan's Architecture as a Source of Inspiration in

He is an Assistant Professor at the Dept. of Architecture, University of Modern Sciences & Arts (MSA), Egypt. He studied architecture at Zagazig University in Cairo and graduated in 1989. In 2002, he completed his PhD degree in Architecture from the University of Huddersfield in the UK. He designed numerous architectural and urban planning projects in Saudi Arabia, Kuwait, Qatar, United Arab Emirates, and Egypt. He has worked as an Assistant Professor at the dept. of architecture, Ajman University for Science and Technology, United Arab Emirates. He has contributed with research papers to regional and international conferences and carried out researches on issues related to the architectural identity, architectural education, architectural developments in the Eastern Arab world, program of Aga Khan Award for Architecture, and the architectural assessment and criticism.

İsmet Şahin
Darüssifa's Of Sinan's Era
An Analysis Of "Süleymaniye Darüssifasi" And
Büge Tunçer - Sevil Sarıyıldız
An Analysis Presentation Tool: Three Sinan Mosques
Şamalan Majeed Yas - Hassan Mahmood Haj-Kasim
Work In Baghdad, As A Model
Spirit of the place in Mimar Sinan Architectural Through His
Tarek Abdelsalam
Century: Three Different Approaches
Design Throughout the Islamic World from 16th to 19th
Sinan's Architecture as A Source of Inspiration in Mosque

SPATIAL APPROACH TO THE SINAN'S BUILDINGS

İsmet Şahin
Darüssifa's Of Sinan's Era
An Analysis Of "Süleymaniye Darüssifasi" And
Büge Tunçer - Sevil Sarıyıldız
An Analysis Presentation Tool: Three Sinan Mosques
Şamalan Majeed Yas - Hassan Mahmood Haj-Kasim
Work In Baghdad, As A Model
Spirit of the place in Mimar Sinan Architectural Through His
Tarek Abdelsalam
Century: Three Different Approaches
Design Throughout the Islamic World from 16th to 19th
Sinan's Architecture as A Source of Inspiration in Mosque

(Eski) Valide. About caravanserais we will see how Sinaan diverged from the ideas of the old Seljuks and early Ottoman khans about the long and narrow plan with articulated plans always justified by the geometry of the site, as in the Rus system in Edirne.

Even the plan shape of markets built by Sinaan was unique in the fact that he joined markets with caravanserais and mosques, as in the Külliye of Sokollu Mehmet Pasha. This was different from the Külliye of Sümeli Ahmet Pasha. Here he used an additional cell in order to close the riwak. The major works of riwak spaces found its conclusion with the complex of madresses on different levels. This became a tool of design for city skylines. Without building a big complex, he also found a way for a modification of the landscape in the re-building of the kitchen of the Topkapı Saray as a few examples of employed techniques, such as pedimentive and squinch.

Presented before the study is a brief list of materials used as well as a few examples of modified techniques, such as pedimentive and squinch. Perhaps because Sinaan worked for many years, he did not like to repeat himself in his structures. He always tried to find new solutions to the problems he found.

He repeatedly found a new usage of the domed cell, as in the Külliye of Sümeli Ahmet Pasha. Here he used an additional cell in order to close the riwak. The major works of riwak spaces found its conclusion with the complex of madresses on different levels. This became a tool of design for city skylines. Without building a big complex, he also found a way for a modification of the landscape in the re-building of the kitchen of the Topkapı Saray as a few examples of modified techniques, such as pedimentive and squinch.

Ottoman building materials

Keywords: dome, cell, riwak, iwan, madrese, caravanserais, market,

resting its study on the hexagonal shape in the hospital of the Küllye of Bayezit II. The architect solves the problem in the corner by thickening the walls of two cells without altering the square shape of the cells. A different approach is taken by Sinan in the octagonal shape of the Cağaloğlu-Rüstem Pasha Medrese. Here thickening the walls in the corner solves the problem in the corner by keeping the walls of two cells without affecting the square shape of the cells. A different approach is taken by Sinan in the octagonal shape of the Cağaloğlu-Rüstem Pasha Medrese. Here succeeds in using the entire corner between two cells without losing space. As we already know, Sinaan is known for his great contribution of the central-dome space inside mosques. What we wanted to study here instead of his works on madrasas, markets and caravanserais, where he shows his ability to give geometrical, functional and mathematical proportion to inner riwak and rows of cells, Sinaan did not change the Ottoman tradition of Madresses, but she simply added his personal touch and style. In most of his works, he keeps the inner court and its rectangular shape, but the extreme shape of the building is justified by the irregularity of the site and the buildings around it, as we can see in the Külliye of Atik

Construction Techniques And Materials Used During The Sinaan Period

francESCO Liparini has been in Udine University Faculty of Engineering since 2007. He was in Istanbul Aydin University in 2009/2010 fall semester.

Francesco Cipriani

Ottoman, construction technique, issues of preservation, repair.
 Key words: Damascus Süleymaniye Külliyesi, Milman Sianan,
 United States Development Program and Gaziantep Metropolitan
 Municipality under several national and international projects
 aiming at developing the cultural tourism apart from the projects
 for the protection of historical artifacts since 2007. Appointed
 the Head of Anı Archaeological Site in July 2009, Külli is a member
 of Ankara Branch Office of TMMOB (Turkish Union of Chambers of
 Architects and Engineers), KORDER and ICOMOS.

However, parallel to the development and growth of the City of Damascus, which started in the 1930's and gained momentum after the 1960's, the relationships of the "Kulliye", which preserved its spatial order and original function, with its immediate environments have changed. "Suleymaniye Tekkesi", which turned into an intra-city "Kulliye" in this process, have been affected by the disasters such as earthquake and flood which occurred in Damascus over time, underwrent various repairs and interventions in different periods according to its use and prevailing requirements and suffered serious structural problems as a result of the decline in the ground water level in the areas on the bank of Baradariver in the last thirty years in particular.

This study, which has been prepared by the authors who are both preservation architects, correlates the results of the analyses and findings concluded on the structures on the basis of historical documents and researches, dividing the construction and repair stages of the "Kulliye" into a chronological order and analyzing them. As the assessments related to the repairs and interventions carried out in the first four periods take as a basis the available limited information and visual documents, the findings and assessments on its condition in 2005 are primarily based on the detailed observations made by the authors at the complex of structures as well as on the reports prepared by the Syrian and Turkish experts about the "Kulliye". It is expected that this study would be instrumental in providing a better understanding about the processes of the structure production and interventions in the different periods to the extent it would enable its readers to track down the changes in the masterpiece ranging from the design stage, which started with Mimar Sinan in 1554, to the present times.

According to the information quoted by Ertaş, the oldest ever known repair in connection with the "Küliliye", took place in the aftermath of the devastating earthquake of 1759 in Damascus. The sections of the "Küliliye", in which repair was made, could be identified in the records indicating the estimated costs and expenses related to the repairs, which would also be carried

After a visit by "Asik Mehmed" in the 1590's, Süleymaniye Külliyesi has been defined as a social centre, which was quite intensively used as one of the most important institutions of the Ottomans in Damascus and is in a very good condition structurally. Evilya Çelebi, who traveled to Damascus between 1648 and 1649, defines the "Külliye", as a pleasant recreational spot in the country and even as the last oasis before the desert resembling a summer resort. The information passed over by these two leading Ottoman travelers is also interpreted from the gravures / engravings of 1575 and 1667 by Braun, Hogenberg and Offerdappel, which depicts Damascus at the time, respectively.

planimetric features.

The first stage of the "Kulliye", which currently preserves its original characteristics in the 16th century to a large extent, is considered one of the most significant Ottoman masterpieces in Damascus in terms of its architectural design and construction technique. The "medresse", which was built at the second stage, has local characteristics specific for Damascus with its classroom having an onion shaped dome, depressed sharp arches, color stone decorations on the main street and details in the construction technique although it is attributed to Architect Mimar due to its

According to the sources of the time, the first stage of the "Küllyye", which comprised a mosque, quarters of the imperial band and soup kitchen for the poor, was built in 1559, followed by the construction of the second stage, which included a "medrese", in 1556; a Dervish lodge was supplemented to this complex in 1567 and 1596. Although there is no information about the definite position of this lodge, which could not survive to the present times, it is highly likely that it was built somewhere between the "arasta", and River of Barada.

Numerous researches (Wulzinger, 1924; Aslanapa, 1986; Kuran, 1986; Hakkı, 1995; Kafesoglu, 1999; Dündar, 2000; Ertaş, 2000; Necipoglu, 2005) have been made about the history and architectural features of the "Külilye" also known as "Süleymaniye Tekkesi", which mainly comprises a mosque, dual quarters of the imperial band, caravanserai, a soup kitchen for the poor, a school called "medresse" and "arasta". The information and depictions in these researches provide the original characteristics and construction stages of the complex of structures.

Damascus Süleymaniye Külliyesi, which was built as the final stop-over before the desert on the bank of Barada River, Damascus, on the route of pilgrimage extending from the Balkans to Mecca, is one of the masterpieces built between 1554-59, which was designed by Sinan, according to the basic principles of the period's architecture.

Repair Stages of Damascus Süleymaniye Külliyesi

Making contributions to the efforts involving the preparation and application of many survey, restoration and restoration projects for preservation of historical structures in different regions in Turkey as well as abroad between 1986 and 2007 during participation in numerous conferences, seminars and meetings as which she served in the Culture and Tourism Ministry, Külliye a representative of the Ministry.

In 1990, "Design of Museum Graphs and Publications" in Oxford and "International Workshop on the Preservation of the International Architectural Heritage and Historical Structures" held by IICROM in Rome in 1998 and "Courses on the Stone Conservation Technology" in Venice in 2001 and "International Workshop on the Management Planning of the Archaeological / Pre-historic Sites", prepared by Oxfordshire Brookes University and in 2005, she received a doctor's degree with her thesis titled, "Research on the Roman Period Mottars in Houses No 1, 2 and 4 Among Hillside Houses, Ephesus".

"Workshop on the Preparation of Museum Exhibitions and Artifacts and Museums General Directorate, Culture Ministry, in 1986, she attended several international workshops including Kuleli, who started her career as an architect in the Ancient

A. Esin KULELİ

contributed to some of them as an incorporator as well.

Sahin Güçhan is a member of the associations, KORDER, OMLM and SANART, and DOCOMOMO Turkey National Committee; she is a member of the Chambers of Architects and Engineers, Turkish Union of the Architects and Engineers, since 2006. Registered with Ankara Branch Office of TMOB Site, focuses on Nimрут Mountain tumults, which is a World Heritage Development Promotion Program (www.nimrut.org.tr) which acts as the Coordinator for Komagene Nimрут Preservation, as Anti, Mardin Castle and Milletiyas Bey Külliyesi*, Sahin Güçhan Council and Scientific Consultative Board for sites / artifacts such member on Nevşehir Cultural and Historical Assets Preservation published, half of which was in English. Presently serving as a member on Nevşehir Culture and History Board for sites / papers she was a compiler, Sahin Güçhan has about 50 articles / papers published (Kirkinca). Having contributed to 7 books, for 4 of which Sırrıncı Ayvalık (Kydonia), Cunda - Alibey, Kayaköy (Levissi), Niğde, Adiyaman, GAP, Ankara, Ancient Greek Settlements in Nimрут, Adiyaman, Niğde, Ankara, Antalya, Alanya, Çanakkale buildings; architecture for the traditional houses and historical buildings; education on and accreditation for deterioration, preservation / and management of the historical environments; training / academic fields of interest include: preservation, revitalization researches and application projects since 1984 whilst acting as the implementation officer for some others. Sahin Güçhan's major issue of environmental protection, has been involved in many Sahin Güçhan, who particularly contributes to education on the as an associate professor at the same department since 1998. carcass houses in Ankara in 1995, Nerican Sahin Güçhan serves theses on the preservation issues of the traditional wooden structures on the restoration program, METU Architectural Department in 1984 and completing her doctorate as an associate professor at the same department since 1998. Nerican Sahin Güçhan, who started her career as an architect in the Ancient

Nerican SAHİN GÜÇHAN

Safavids, who had to move their capital from Tabriz to Kazvin first and then to Esfahan as a result of their campaigns against the Ottomans, maintained the heritage of dome and arch architecture taken over by them from the Seljuks and Ilhanis Shahr Mosque (1611) at Esfahan Square, which began being constructed in the 1590s.

Shah Mosque (1611) at Esfahan Square, which began being constructed in 1613 - 1619) and with the construction of Lutfullah Mosque (1613 - 1619) and Shah Complex, Taj Mahal, Esfahan Square, Humayun Tomb, Fatehpur Kalon Külliyesi, Mir Arab Madrasse, Hümayun Tomb, Fatehpur Key words: Arch, dome, 16th century, Asian Architecture, Poly Mosque, Sian

to the south from Central Asia, for his father, Humayun Shah, in of Babur Shah, who was one of the Timurids driven by Shaybanids Humayun Tomb, which was built by Ekbler Shah, the grand-son

and mosques which were later built. We observe that at the onset of the 16th century, three new states and civilizations emerged from the heritage of Timurid State. Miji Arab Medresse built in Poyi Kalon Kulliyesi, which was constructed between 1535 and 1536 in the reign of Ubedullah Han, the ruler of Shaybanid - Uzbek State, which is one of such new states, served as a model for many structures of medresses

centuries, a close relationship is encountered over them with the 16th century and had continued its effect in the ensuing of Architect Sinan which developed in the Ottoman Empire of the structures and "Kulliye"s that were a product of the School of Central Asia and India in the same period with the architecture in the architecture of the structures and "Kulliye"s, built in Iran, regional and cultural differences in terms of material and style In this context, although there were variations arising out of the

important buildings and "Kulliye"s on various occasions, neighboring countries and giving them tasks in the designs of to the scholars, scientists and artists, inviting the architects in the ruling, the rulers at the time never failed to attribute importance Notwithstanding the political differences and fight for

the Ottomans towards the west. 11th and 12th Centuries. The Seljuk nation was provided with this opportunity as a result of the spread of the Islam religion in the region in the 8th and 9th Centuries and consequent development of a new cultural identity on the influence areas of the Ancient Egyptian, Greek, Roman and Persian cultures. These influence areas further expanded to Northwestern Asia with Golden Hordes, to Eastern Asia with Chagatai Khanate, to India with Ghazanavids and Mughals and to Europe and Africa upon the advancement of

The 16th century and the subsequent century were a period in which the four relative civilizations in Asia survived their golden era. The Ottomans in the Mediterranean and Black Sea basins, Safavids in the west and south of the Caspian Sea, Shaybanids in its east in Central Asia and Mughals in the Indian sub-continent further developed the arch and dome architecture inherited from the previous civilizations, building cities comprising buildings in urban spaces founded on very extensive territories and co-existence of many cultures so that distant on-lookers and inhabitants could feel the joy of living originating from their architecture and relationships of the types of arches, which was determined by the inter-relationships of the types of arches, which are a space crossing technique and surface expression method originated in the Ancient Mesopotamia, that later developed in the Persian civilization in line with an axis as a style of cover and extension of the arch in the vaults formed by the consecutive domes developed through the rotation of the arch around its own axis and rhythmic repetition of these relationships, coincides the period of Great Seljuk State and the times that followed it in the period of Seljuk.

Arch And Dome Relationships In The Monumental Structures In The Asian Architecture Of The 16th Century

Emre Ozkan was born in Eskisehir in 1972. He graduated from Istanbul Ataturk Sciences High School and Mimar Sinan University of Architecture Department in 1990 and 1997, respectively. He received a post-graduate degree from Istanbul Technical University Building Information Department in 2001. He served as a research assistant in Mimar Sinan University Structural Engineering Construction Management Department since 2001, he works for architectural offices specialized in the projects involving museums, religious structures, schools, offices, hotels and laboratories in Washington DC, Maryland and Virginia, USA.

STRUCTURAL ANALYSIS AND REPAIRMENT OF THE SİNAN MONUMENTS

Repair Stages of Damascus Süleymaniye Külliyesi
Neriman Güçhan - A. Esin Külli
Construction Techniques And Materials Used
During The Selian Period
Francesco Cipriani

Yet another significant aspect of "Usul-i Mi'mari-i Osmani" in terms of Sinan and his masterpieces is that it is where a list of Sinan's masterpieces of Sinan with monographs supported by drawings, from the detailed textual definitions and drawings in the book that the architectural details and decorations of the selected structures were locally studied.

Although it contains some erroneous definitions, it is understood that the detailed textual definitions and drawings in the book from the detailed textual definitions and drawings in the book that the selected structures were locally studied. Yet another significant aspect of "Usul-i Mi'mari-i Osmani" in terms of Sinan and his masterpieces is that it is where a list of Sinan's masterpieces of Sinan with monographs supported by drawings, from the detailed textual definitions and drawings in the book that the selected structures were locally studied.

The second half of the 19th century is a period in which the Ottoman architecture was questioned amid attempts to demonstrate the architectural existence of the Ottomans. "Usul-i Mi'mari-i Osmani", which was still a major reference in this period to how Sinan's architecture was perceived and how it was narrated is inadequate although it contains praises about Sinan and Sinan's structures. This period, which is known as the peak of the Ottoman architecture, was not adequately focused on. For example, as Bursa Yeşil Mosque was defined in more details by supporting the narration with 48 drawings, Sinan's works were given less coverage. Although it contains some omissions and contradictions, "Usul-i Mi'mari-i Osmani" is still a very important study because it discusses some Sinan structures systematically for the first time, thus identifying their place in the Ottoman architecture and incorporates plans, cross sections and detail drawings and provides a list of Sinan structures even if the list is incomplete.

The researches on the Ottoman architecture started being carried out by the foreigners from the 18th century onwards and such studies also included narrations on and drawings for some masterpieces of Sinan, "Üsü'l-Mimarî Osmani" dated 1873 is a book prepared by the Ottomans / for the Ottomans. The book is significant in the sense that it was the first study covering four

the tomb. Şehzade Tomb is the final Sinan structure quoted by the book. It is noted that Sinan was assigned by Kanuni to build this tomb in memory of the latter's deceased son, Şehzade Mehmed. It provides detailed information on the architectural and decorative characteristics of the octagonal tomb but there is no drawing of the tomb.

Şehzade Tomb provides a drawing of the tomb by R. Montani. The book provides a detailed description of the tomb as regards the title definition. It is further described as having double domes. It provides a detailed description of the tomb as regards the title definition, was described as hexagonal. The tomb, which is actually simple and free of any extravaganza, The tomb, which is actually octagonal, was described as hexagonal as a result of an erroneous definition, was defined by the book as quite the imperial decree of Kanuni, is defined by the book as quite shadow of Süleymanyâye Mosque, which was built by Sinan upon covered by "Üsü'l-Mimarî Osmani". The tomb located in the Kanuni Tomb is one of the two tombs built by Sinan, which are

section from the front facade. M. de Lannay, which contained Selimiye Mosque plan and a cross were applied integrally. The book incorporates two drawings by of the rare models in which the Ottoman architectural procedures beneath it are the details defined by the text. This masterpiece, which was built by Mimar Sinan in his old age, is presented as one on eight columns, wooden mezzanine mahfil and fountain located structure, are provided with detailed definitions. Its dome settling emptiness between the sky and earth" and highly praised by Mosque, which is described as a "colossal structure standing in

"Usul-i Mimarî-i Osmani" notes that in addition to many successful architects, a talented architect named Sinan came to the public notice suddenly, with his fame spreading throughout the imperial territories. It provided a list of some of Sinan's masterpieces, focusing on Selimiye Mosque in particular, which is noted as expressing the characteristics of the Ottoman architecture in the best way, among them. It further notes that for thirty to forty years, produced many masterpieces until the reign of Murad IV. Its narration about the history of the Ottoman architecture continues with the note that the masters possessing the architectural procedures introduced by Mimar Sinan finally ceased to exist.

In order to compensate the building expenditures of the mosque, by giving references to Pégelyi's History it is recorded that 896 883 florin was spent. Süleymanyâe and Edirne Selimiye mosques and Kanuni and Şehzade Tombs, which were Mimar Sinan's works, are four of the eight masterpieces selected as models and elaborated by "Usul-i Mimarî-i Osmani". The book also makes a reference to the information regarding the position, completion year and builder of Süleymanyâe Mosque as well as the hearsay related to the number of its galleries of minarets. This information is followed by the narrations on the specifications of the decoration apart from detailed architectural definitions such as the number of domes, gates, yards and construction materials. Another piece of interesting information is that certain references were consulted in preparation of the book. The narration on Süleymanyâe Mosque was supported by seven drawings, two of which is color, prepared by R. Montani.

Süleymanyâe Mosque is another masterpiece by Sinan, which is introduced by "Usul-i Mimarî-i Osmani". The measurements of Süleymanyâe Mosque is 60x100 and decorative specifications of Süleymanyâe and architectural details of the building are given in detail. The book also has a separate part under the title, "Architectural Procedures", which is a general introduction. The book also chronologically order under a general introduction. The book also

drawings – outlines the architectural history of the empire in a book, which was prepared in two main parts – the text and 191 the then Public Works Minister, Ibrahim Edhem Pasha. The E. Mihalıç and Marie de Lannay, which was presided over by was prepared by a panel comprising R. Montani, Bogos Sasyian, ever performed by the Ottomans on the Ottoman Architecture, most recently dated and comprehensive among the studies Empire was a participant, "Usul-i Mi'mari-i Osmani", which is prepared on the occasion of 1873 Vienna World Exhibition, which is one of the most significant figures in the history of the Turkish architecture, is provided by a book, "Usul-i Mi'mari-i Osmani". The information on the life and achievements of Mimar Sinan, who

"Usul-i Mi'mari-i Osmani" and Sinan

Ottoman Vliefpoint on Mimar Sinan Masterpieces:

Nurcan Yazıcı, who presentedly concentrates her studies on the history of the Turkish Architecture and decoration, presented papers to a number of national and international symposiums held locally and internationally in which she attended, publishing scientific articles in books and magazines. Yazıcı presently carries out a project supported by Mimar Sinan University BAP Department. In addition, she participates in Zinik Fine Furnaces Excavation as a team member since 1998.

Institution since 2000, Yazıcı was appointed Ass't. Assoc. Prof. in Department, which was completed in 2006. Working in the same institution since 2002, followed by a doctorate program in Mimar Sinan University Social Sciences Institute Arts History graduate program in 2002. She successfully completed the post institute in the same year. She successfully completed her post-graduate program in Mimar Sinan University Social Sciences and Arts History Department with first rank in 1999. She started a post-graduate program in Mimar Sinan University Social Sciences and Arts History Department with first rank in 1999. She started a 2007.

Nurcan YAZICI

overlap undoubtedly but all the cultural practices are generated from any of them and also, it is not in a coincidental relationship with the architecture demonstrated. A research which would be made accordingly would certainly be instrumental in correlating the Ottoman architecture to its social, cultural and historical context.

Keywords: Classical Period Ottoman Architecture, semantics, vakfiye, architectural reality

This study endeavors to offer an assessment of architecture in terms of semantic considerations by making use of "Vakfye's", a legal instrument in the Ottoman Empire, which incorporates, as declared by the founder of a wadif, the objectives of the wadif, movable properties dedicated for the wadif, a breakdown of sources of income allocated to the wadif, a wadif, items for which income would be spent and conditions in connection therewith, the number of persons to be employed and their positions, salaries of the wadif employees, administration of their wadif, auditing and any other similar affairs.

The research method of this study will be constituted by the determination of the overlaps by which, in the "Vakfye's" having social, legal and bureaucratic functions, the Ottomans achieved the architectural descriptions subject to their own narrative habits different from other narrative traditions and the method of establishing their relationship with the social, public and cultural overlaps in general.

Two "Vakfye's" from the 16th century - "Süleymaniye Vakfyesi" by Süleyman I and the "Vakfye" drawn up by Architect Sinan for his own "mescid" -- constitute useful sampling for the research. The narrations by the texts of these two "Vakfye's" about architecture are quite different from each other. For instance, as "Süleymaniye Vakfyesi" is almost a literal text composed entirely subject to the Ottoman construction tradition, the "Vakfye" by Sinan is detailed in terms of architectural descriptions having the quality of a legal instrument largely. Similarly, an assessment will be made on how architecture was conceived on the basis of an integrity of powers who dictated the said texts, composed them, filled them with certain information and constructed them in such a manner different from each other.

The narrations about the structures covered by Süleymaniye and Mimar Sinan "Vakfye's" and the structures themselves in the territories of the Ottoman Empire in the 16th century do not the perception of the said structures by the populations in the territories of the Ottoman Empire in the 16th century do not

Although a high number of researchers have been made on the Classical Period Ottoman Architecture, a large portion of them relates to assessments and narrations under the contemporary titles such as functions, construction and design as regards architecture. The common feature of these studies is that they compare the modernity to a universe in the Medieval Age by creating an Ottoman world, which is the symmetry of its current version and thus, develop the reflection of a homogeneous architectural production, apart from their recognition of the Classical Period Ottoman Architecture as functional, rational and "correct". There is quite a low number of studies focusing on semantics, which assesses architecture in its social and cultural context similarly, no study has yet been carried out to understand how the Ottomans expressed the architectural reality within their own language, which is different from the modern epistemic structure.

A Semantic Assessment On The Ottoman Architecture In Terms Of Suleymaniye And Mihrimah Sultan "Vakfiye's

Bederiye Aylin Kartal graduated from Istanbul University Faculty of Literature Faculty, Classical Archaeological Department in 2003. She successfully completed a post-graduate program in the Arts History Department, Social Sciences Institute in the same university in 2005. She started a doctorate program in the same university late in 2007, presenting her doctoral thesis titled, "Expression of the Architectural Reality in the Ottoman 'Vakfiye's", since the end of 2008. In addition, she works as a research officer in the Architecture Department of a wadif university in Istanbul.

the rich body of existing studies. Through this perspective Sinaan as an artist and the imperial Ottoman court culture on which he depended is seen, at least by implication, also in the context of rivaling centres with claims to hegemonic power, such as Rome and Venice, but also for example Isfahan and Delhi.

The use of architectural connections and references from distant
cultural contexts was a feature of 15th and 16th century architecture
in various parts of the world, most well known probably in the
Italian context later termed Renaissance. Introducing a less
pragmatic, more intellectual relationship towards architectural
culture of the past, this also opened up connections between
architecture and the other arts, including literature. In the case
of Sianan, his well-known friendship with the poet Mustafa
Sai is only one sign of this feature. Ottoman architecture, like
the contemporary Italian and other, was featuring distant
connections, with no less sophistication but generally not as
dogmatically. Thus, if the concept of Renaissance is expanded
from its conventional application as a basically Italian movement
to regard similar interests in cultural and political heritage as well
as intellectual reception going on in other parts of the world,
one may safely argue that the Ottoman claims represented a
position at the forefront of this movement. In architecture these
tendencies became more explicit than in the
works by Sianan, and among his works nowhere more richly than
in the Suleymaniye.

stone dome with its characteristic profile appears to be related more than anything else to Mughal Indian monuments, evoking the idea of its most typical element, the miniture domed structure termed chattri. Part of Sina's professional skill was his capacity to unite or synthesize connections of this kind, widespread in time and geography, within the architectural culture that had been developing for some generations with a distinctly Ottoman identity. Inclusion in the conception of the Süleymaniye of diverse features belonging to all previous sultanic mosque complexes where the manifest reuse of ancient column shafts from various locations along with architectural connections to the Hagaia Sophia adds to these qualities of local as well as distant relationships in time and space.

The Süleymaniye Complex as the Centre of the World

Dohan Martellius holds the chair, since 1993, in History of Architecture at the Royal Institute of Technology (KTH) in Stockholm. Besides interests in Nordic and classical architecture, a major field of concern through many years has been with Ottoman and other architecture of the Islamic world. Since 1992 he has been an active board member of the Swedish Research Institute in Istanbul. Since the mid 1990's he has also been involved with post-war restoration projects of Ottoman architecture in the Balkans.

Johan Martellius

small buildings in its surroundings. At Hüsrevîye mosque, small and low spaces in the form of a cube with octagonal domes were added to the rear corners of the final congregational assembly location having five domes with one side projecting laterally. The minbar and mihrab of the mosque have a simple appearance of polygonal spire rises. The noteworthy renovation at Hüsrevîye mosque is the position of the "külliye". This notable structure was built in total harmony with the existing streets of the city without deteriorating its urban texture while changing the laws of symmetry only after stepping into the yard. Siyan adhered to this principle in the position of the "külliye's" to be built by him in the future. The traditional Syrian architectural elements at Hüsrevîye Mosque only exist in details. Thus, the Ottomans had the objective of ensuring full integration of such regions with the central administration by means of a more flexible method to convey to the local communities the permanence of their mosque bears importance in terms of the Ottoman intentions to be built later, thus making contributions to the drive to turn the city administrator and Ottoman rule in Aleppo. In addition, Hüsrevîye Külliyesi serves as a model for the Ottoman mosques to be built later, thus making contributions to the ground to that end.

city having the largest population in the empire. It is natural that the Ottoman Empire signified its power through its architecture as well as its armies. The Ottomans gave their mosques a select place in the cities since the very beginning. The mosques, which became an integral part of the identities of the cities, became the symbol of assets of the cities. By demonstrating the importance and generosity of the local communities in the newly conquered locations under their administration by means of the monuments of architecture such as mosques built by them, which consolidated their central Ottoman ties in such cities. In addition, increased social relationships, the Ottoman elite administrators terms of government, spatial and visual considerations. Hüsrev Pasha is cited as a good model in connection therewith. Hüsrev Pasha was one of the fifteen major mosque styles across the geography inhabited by the Arabs. Hüsrevye Mosque is the first Ottoman mosque built by the Ottomans in Aleppo, is the first of contributions to the efforts to give the city and it was built for the purpose and permanence of the city and the site where the mosque would be built in the city, Hüsrev Pasha decided that the mosque considering the political advantages of the site where the mosque and Bab al-Anatarya, one of the city gates. At the same time, this site was also close to the political center of the city. Thus, the Ottomans masterpiece built by the Architect Sinan was erected in Aleppo's most prestigious district. The Ottomans planned to put an end to the Melnik political sovereignty in the City of Aleppo, which originated from its past. Hüseriye Mosque had the largest dome and highest dome in the city as compared to the mosques earlier built by the Melniks there. Hüseriye Mosque powerfully demonstrates the Ottoman impact in Aleppo with its grand dome and monumental structure by providing a sharp contrast to the

Aleppo is a major city in the Eastern Mediterranean Region since the Antiquities thanks to its geographic position because it is located on the commercial caravan routes. The City of Aleppo could not attain long standing political stability because it was under the domination of different civilizations from its foundation to the 16th Century when it was put under the Ottoman rule. Syria was annexed to the Ottoman territories following Mercidabik Victory of Yavuz Selim I and thus, an Ottoman rule than four hundred years started in Aleppo. The central government decided to give Syria an Ottoman identity rapidly with priority. At the time of Suleiman the Magnificent, Syria was divided into two parts - Damascus and Aleppo. Thus, the political significance of Aleppo was increased, granting it a status

Give Aleppo an Ottoman Identity

Masterpiece of the Architect Sinan, to the Drive to Contribution by Hüsrevîye Mosque, the First

TÖBB University of Economics and Technology since 2007. Vocational Institute, Kadir Has University (2006-2007). He presented teach at the Department of Arts and Design, Fine Arts Faculty, lecturer in the Communication Faculty, Marmara University (2001 - 2006). He served as the Head of the Graphics Department, New York Institute of Technology (1999 - 2000). He was a Arts, New York Institute of Technology (1999 - 2000). He worked as an assistant at the Department of Communication Arts, New York Institute of Technology (1999 - 2000). He completed my doctorate study in the field of graphic design in Gazi University (2009).

He received a master's degree at the Department of Communication Arts, New York University (1999). He completed a one year certificate program in the Center for Design & Digital Arts, School, University of Westminister (1996). He completed a one education in School of Media, Art and Design in the Vocational School, University of Bilkent University (1995). He completed Department in Tourism and Hotel Management

CONCEPTUAL APPROACH TO THE SINAN'S BUILDINGS

The Süleymaniye Complex as the Centre of the World
John Martelius

A Semantic Assessment On The Ottoman Architecture In
Terms Of Süleymaniye And Mimar Sinan "Vakfiye"
Aylin Kartal

Ottoman Viewpoint on Mimar Sinan Masterpieces:
"Usul-i Mimar-i Osmani" and Sinan
Nurcan Yazıcı

and mostly realized by Sinan. Novel forms, designs, building types and decorative styles flourished in the Ottoman capital. The new vocabulary was a dynamic synthesis of old and new, foreign and local aesthetics. It reflected tremendous creativity in the interpretation of pre-classical and classical Ottoman architectural and decorative idioms and an unusual degree of openness toward foreign traditions, Western and Eastern. Receptiveness and flexibility, I will further argue, refined Ottoman architecture and different segments of society.

Contrary to dominant interpretations of eighteenth-century Ottoman architecture that continue to center around the twin paradigms of decline and Westernization, I will argue in this paper that what distinguished this period was its new attitude toward both tradition and innovation. For the first time since the reign of Sultan Süleyman, architecture freed itself from the confines of the that tradition and innovation. For the first time since the reign of both tradition and innovation, I will argue in this paper that what distinguished this period was its new attitude toward both tradition and innovation. For the first time since the reign of both tradition and innovation, I will argue in this paper that what distinguished this period was its new attitude toward both tradition and innovation.

Ottoman architecture that continues to center around the twin paradigms of decline and Westernization, I will argue in this paper that what distinguished this period was its new attitude toward both tradition and innovation. For the first time since the reign of both tradition and innovation, I will argue in this paper that what distinguished this period was its new attitude toward both tradition and innovation. For the first time since the reign of both tradition and innovation, I will argue in this paper that what distinguished this period was its new attitude toward both tradition and innovation. For the first time since the reign of both tradition and innovation, I will argue in this paper that what distinguished this period was its new attitude toward both tradition and innovation. For the first time since the reign of both tradition and innovation, I will argue in this paper that what distinguished this period was its new attitude toward both tradition and innovation.

Contrary to dominant interpretations of eighteenth-century

Ottoman architecture that continues to center around the twin

paradigms of decline and Westernization, I will argue in this paper

that what distinguished this period was its new attitude toward

both tradition and innovation. For the first time since the reign of

both tradition and innovation, I will argue in this paper that what

distinguished this period was its new attitude toward both tradition

and innovation. For the first time since the reign of both tradition

and innovation, I will argue in this paper that what distinguished

this period was its new attitude toward both tradition and innovation.

Ottoman architecture that continues to center around the twin

paradigms of decline and Westernization, I will argue in this paper

that what distinguished this period was its new attitude toward

both tradition and innovation. For the first time since the reign of

both tradition and innovation, I will argue in this paper that what

distinguished this period was its new attitude toward both tradition

and innovation. For the first time since the reign of both tradition

and innovation, I will argue in this paper that what distinguished

this period was its new attitude toward both tradition and innovation.

Ottoman architecture that continues to center around the twin

paradigms of decline and Westernization, I will argue in this paper

that what distinguished this period was its new attitude toward

both tradition and innovation. For the first time since the reign of

both tradition and innovation, I will argue in this paper that what

distinguished this period was its new attitude toward both tradition

and innovation. For the first time since the reign of both tradition

and innovation, I will argue in this paper that what distinguished

this period was its new attitude toward both tradition and innovation.

Ottoman architecture that continues to center around the twin

paradigms of decline and Westernization, I will argue in this paper

that what distinguished this period was its new attitude toward

both tradition and innovation. For the first time since the reign of

both tradition and innovation, I will argue in this paper that what

distinguished this period was its new attitude toward both tradition

and innovation. For the first time since the reign of both tradition

and innovation, I will argue in this paper that what distinguished

this period was its new attitude toward both tradition and innovation.

Ottoman architecture that continues to center around the twin

paradigms of decline and Westernization, I will argue in this paper

that what distinguished this period was its new attitude toward

both tradition and innovation. For the first time since the reign of

both tradition and innovation, I will argue in this paper that what

distinguished this period was its new attitude toward both tradition

and innovation. For the first time since the reign of both tradition

and innovation, I will argue in this paper that what distinguished

this period was its new attitude toward both tradition and innovation.

Beyond the Age of Sinaan: The Ottoman Architectural Culture of the Eighteenth Century

Sherine Hamadeh completed her Ph.D. at MIT in 1999 and is associate professor of art history at Rice University. Her book, *The City's Pleasures: Istanbul in the Eighteenth Century* (Seattle & London: University of Washington Press, 2007), will appear in Turkish with Illetisim in Spring 2010. She has published in *Mugammas*, The Journal of the Society of Architectural Historians and various edited volumes, and won several awards including Getty (2005-06) and NEH-ART Fellowships (2010). She is currently working on two book projects, *Streets: An Urban History of Istanbul (1703-1839)* and *Urban Histories: Cities and Citizens of the Ottoman Empire (17th-20th Centuries)*.

Sherine Hamadeh

plan and "multiple domes" and the front understanding of these will be explained with examples to the extent that they influenced Sian's works and how Sian adopted and reshaped the tradition will be shown. This review will have emphasized the unique contribution of Architect Sian from a different perspective.

had also learned from his master. When the conviviality of the tradition combined with the "drama of magnificence" of the empire, it was as if Sinan had no choice but to become the Great Architect Sinan. In order to understand the contribution of Sinan, one must show how his works transformed the tradition. In this way, we will have explained the creativity of Sinan and determined his place in the architectural history of Anatolia. Ottoman architectural history has not been written in a way that puts forward its relations with the traditions that emerged in the Eastern Mediterranean and which were mentioned above. Although relatively clear, the relationship of this contribution with the unique contribution of Architect Sinan has been identified in a way. It is clear that a tradition that continued to keep the Hagia Sophia church in Istanbul after the big Sultan mosques were built did not happen, the architecture of the empire became "great" with the power it took from its inclusive quality. The sultans and their subjects always demanded the best in order to impress the administrators who always included the best by improving the tradition. The "architectural crisis" in 17th century, i.e. the imitation of Sinan's style, can be explained by the tendencies of the sultans that were unique to this era as well the fact that the other architects remained in his shadow. Starting with the beginning of 18th century, the sultans demanded innovation and this state of affairs lasted until the First World War.

In this speech, why and how Architecture shaped the tradition will be explained. The basilicas of Rome/Byzantium with domes or bent roofs, the five temples of the Sasanids, the mosques of the Umayyads/Abbasids with "multiple jamb-courtyards", "interior courtyards" and that are rectangular lengthwise, the mudarabas domes, the mosques of the Anatolian Seljuks with the mosques of the Iranian Seljuks with "wans-courtyards", "interior courtyards" and the mosques of the early Ottomans with "reverse T", the sultans' mausoleums of the principalities with private enclosures for the sultans' courts and the mosques of the Anatolian Seljuks with "wans-courtyards" and the mosques of the Iranian Seljuks with "wans-courtyards" will be explained. The basilicas of Rome/Byzantium with the traditional

that was also the source of the modesty of Sinan. The master learning the art from a master and trying to do better than

a while again and then I went up to the gate!"

lands and then I returned to Istanbul. I served the great ones for abandoned dervish lodge by travelling in the Arab and Persian I learned a corner from each high iwan and a humble from each to other lands like the travelling foot of the compass. For a while observed the center and the periphery. Then I wished to travel I worked with determination like the fixed foot of a compass, I learning from tradition. Sinan says: "In the service of my master, which was based on the master-apprentice relationship, exalted in which he was educated, namely the Royal Architects School, did that without shying away from it. The system of the school examples that Architect Sinan perfected. Yet Architect Sinan affect us so much that we do not pay much attention to the first of Architect Sinan stand before us as the works of a genius. They together for the buildings of Architect Sinan. In short, the works earns the right to be unusual. Yet we often use these descriptions light, transitive, clear, detailed and beautiful. If an architectural graceful, harmonious, considered, monumental, humane, his creativity is an unusual situation: enormous, calm, balanced, These expressions, which we use to describe his designs, show that

Sinan is the fact that he was able to uncover the secret power of Sinan to the principles and the early Ottomans. The greatness Sejiks to the Umayyads, Abbasids, Sasanis, Sejiks and from to Byzantium, the Umayyads, Abbasids, Sasanis, Sejiks and from suroundings in a time process of 1000 years from Easter Rome products of the civilizations that emerged in Anatolia and its Miimar Sinan shaped the building tradition that he took over like a sculptor sculpting stone. This tradition covers the architectural METU, Department of Architecture

Shaping of the Tradition by Architect Sinan

In ear or punctiform. It requires symmetrical supports arrayed in geometric balance around the projection of its zenith. The upper parts are thus inscribed in regular plane figures: the square, the hexagonal, the octagonal. The zone immediately beneath the apse is the zone of crisis in the static structure.

Keywords: Domes: symbol of history. Shape and Geometrical genesis/Shapes and building types

The cupola, that symbol of the perfect unity of God, has been a part of Muslim architecture from its earliest origins. The oldest monument known to us is the Dome of the Rock in Jerusalem, and it may be presumed that the value of its spherical vault was immediately affirmed at the moment of construction. At the time of Sianan, the cupola had become a typical covering for edifices of a collective character. Caravanserries, baths, covered markets, of Sinan, the cupola had become a typical covering for edifices of a collective character. Caravanserries, baths, covered markets, adapted this solution, repeating it in infinite combinations. The architectural unity of the Turkish Kulliye depends for the most part on precisely this elegant spatial resolution.

I have defined the phenomenon "figurative", with "the cupola as space ordering cover", in the sense that its presence necessarily implies a defined number of solutions for the underlying structure. This take place not only for structural reasons, but for reasons as well of a conceptual and spatial character. The regularity and essentiality seen in the repetitions of the cubic network of the plan of the Kulliye or of the Bedesten, flows directly from the adoption of the Kulliye as covering of the rooms, stores and porticos.

The Dome As Space-ordering Cover In Sina's Mosque

Her countless essays and publications include: "Progetto Arsenale" (Venice, 1985), "L'arsenale riordinato" (Venice 1987), "Architetture e spazi sacri nelle modernità" (Milan 1992), "La Istanbul di Sinan" (Milano 1992), "Augusto Romano Buratti e Paola Gennaro - Opere 1984-1994" (Udine 1994), "Le fabbriche dell'Arsenale" (Milan 1997), "Il dispositivo geometrico della cupola nelle moschee di Sinan", in: "Venezia e Istanbul", ed. by E. Conchina (Udine 2006); "Sinan and his time", in: Die Moschee von Sinan/Sinan's Moschee, ed. by W. Voigt (Tubingen-Berlin 2008).

The central dome built at Edirne Selimiye emphasizes unique architectural success in the world. Testing all the variants of the dome, which was a cover element, Selimiye took the concept of the dome to its peak at Selimiye, which was considered a masterpiece of his mastership. Sinan, who achieved spatial integrity in the construction covered by the uncomplicated and single dome, thus delivered his universal message to the global architecture.

The central dome built at Edirne Selimiye emphasizes unique architectural success in the world. This complex, which was organized by him as a work of his apprenticeship, was a bold step taken towards the central dome at the same time. Selimiye built in the memory of Kanuni **, a universal dome, later, was not only the largest "külliye" in the history of the Turkish architecture but also the symbol of Istanbul's identity. Külliye, which highlights the silhouette of the city and was treated by Sinan as a work of his apprenticeship, attracts interest particularly for its pyramidal appearance developed by a number of domes.

Producing many masterpieces in a high number of Ottoman cities across the expansive territories of the empire, Sinan also built a wide range of small "külliye"s affiliated with the central universities, such as madrasahs, small mosques, hospitals / unatik asylums, soup kitchens for the poor, tombs, caravanserais, palaces, bathrooms, bridges and water arches, Sinan thus qualified as the representative of the classical age of the Ottoman architecture. The influence of Sinan, who led to the development of another school of architecture in his time and raised hundreds of architects, has managed to survive his death. Considered the biggest symbol of the Turkish - Islam culture and arts, the grand master died in Istanbul in 1588 and was buried at an outdoor tomb in the northeast corner of Süleymaniye Külliyesi.

The Ottoman State, which rose to the level of an empire following the conquest of Istanbul, stepped into a dynamic process in line with the significance it had gained. As a world city in this respect, Istanbul became the center of ruling in the world. Thus, the city witnessed intensive reconstruction activities, turning towards the end of the 15th century. As a result, Istanbul gained a new physical appearance, which was entirely Turkish, at the beginning of the 16th century.

The Ottoman architecture entered the classical age towards the middle of the century and reconstruction of Istanbul and its environs was assigned to Sinan, Master Architect, and Hassa Gullid of Architects led by him. Thus, the reconstruction activities in Istanbul, which was a global metropolis, gained momentum. The period of grand "külliyes" (külliye: a complex of buildings, which was usually composed of schools, a mosque, a lunatic asylum, a hospital and a kitchen in the Ottoman Empire) and thanks to the buildings which went beyond the dimensions of single structures, the designs requiring a metropolitan discipline emerged in Istanbul.

Sinan – The Symbol of the Classical Age of the Ottoman Architecture

He graduated from the doctoral program in 1993. After becoming Associate Professor in 1994, he began to teach at the Historical Preservation Department of the Mimar Sinan Vocational School. He became Head of Department in 1997 and Director of the Vocational School in 2002.

He has presented numerous papers at national and international symposia and conferences and has published many articles and research papers.

Süphî Saatçî was born in Kırıkkale in 1946. After completing his secondary education, he attended the State Academy of Fine Arts in Istanbul and earned his Master's degree in architecture there in 1974.

KEYNOTE SPEAKERS

Suphan Saatçi

Age of the Ottoman Architectural

Sinan - The Symbol of the Classical

KEYNOTE SPEAKERS

Paola Sotila Gennero

The dome as space-ordering cover in Sinan's mosque

Suphan Saatçi

Age of the Ottoman Architectural

Sinan - The Symbol of the Classical

Paola Sotila Gennero

Shaping of the Tradition by Architect Sinan

Ali Uzay Perker

Beyond the Age of Sinan: The Ottoman Architectural Culture of the

Shirine Hamadéh

Eighteenth Century

SPATIAL APPROACH TO THE SINAN'S BUILDINGS	Sinan's Architecture as a Source of Inspiration in Mosque Design Throughout the Islamic World from 16th to 19th Century: Three Different Approaches Tarık Abdülşalam His work in Baghdad, As a model Sümmân Mâjedî Yâs - Hassan Mahmood Hâj-Kâsim An Analysis Presentation Tool: Three Sinan Mosques Büge Tunçer - Sevîl Sarıyıldız An Analysis Of "Süleymaniye Darüşşifâsi" And " Darüşşifâ" S Of Sinan's Era İsmet Şahin Renaissance Architecture Sinan / De Lorme / De Vandervira Nicola Parisi - Giuseppe Fallacara Approfondimento and Display of Spolia in the 16th Century Mediterranean: Ottoman and Late Renaissance Readings Ahmet Sezgin - Levent Geçkâlan Renaissance of Antiquity in Orient and Occident Hubertus Günther Grain Provisioning on the Mediterranean in the age of Sinan Nâmid Erkal The Moon along the Milky Way: Afterries as Architecture in Istanbul: the Merge between East and West Steven Wolf Ottoman Early Modern Urbanism Mohammed Alâ Mandur The Dialogue Between The Architect Sinan's Works And Their Immediate And Remote Surroundings Sercan Özgençli Yıldırım
SPACE IN THE MEDITERRANEAN BASIN;	CONFRONTATION OF THE EAST AND WEST
59	50
60	61
63	64
66	67
69	70
71	72
74	75
77	78
79	

CONTENTS

8	SİMAN - The Symbol of the Classical Age of the Ottoman Architecture	10	Süphanı Satıcı	Suphi Satıcı	KEYNOTE SPEAKERS
12	The dome as space-ordering cover in Sıman's mosque	12	Paołka Sonia Gennaro	Ali Uzay Peker	SPEAKERS
14	Shaping of the Tradition by Architect Sıman	14	Beyond the Age of Sıman: The Ottoman Architectural Culture	Shirine Hamadeh	SPEAKERS
17	Ali Uzay Peker	17	of the Eighteenth Century	Tolga Erkan	SPEAKERS
19	CONCEPTUAL APPROACH TO THE SİMAN'S BUILDINGS	23	The Süleymaniye Complex as the Centre of the World	Johann Martellius	S E S S I O N I
20	Architect Sıman, to the Drive to Give Aleppo an Ottoman Identity	26	A Semantic Assessment On The Ottoman Architecture in Terms Of Süleymaniye And Mimar Sıman "Vakfiye's	Bedriye Alyin Kartal	S E S S I O N I
23	Tolga Erkan	29	Ottoman Viewpoint on Mimari Sıman Masterpieces:	"Usâli-i Mi'mârî Osmani" and Sıman	S E S S I O N I
26	The Süleymaniye Complex as the Centre of the World	26	Bedriye Alyin Kartal	Nurcan Yazıcı	S E S S I O N I
29	Johann Martellius	29	Ottoman Viewpoint on Mimari Sıman Masterpieces:	"Usâli-i Mi'mârî Osmani" and Sıman	S E S S I O N I
33	STRUCTURAL ANALYSIS AND REPAIRMENT OF THE SİMAN MONUMENTS	33	In The Asian Relationships In The Monumental Structures	Emre Özkan	S E S S I O N I
34	Arch And Dome Relationships In The Monumental Structures	34	Emre Özkan	Neriman Gülichan - A.Esin Külliyesi	S E S S I O N I
37	Repair Stages of Damascus Süleymaniye Külliyesi	37	Dur-ring The Sıman Period	Constuction Techniques And Materials Used	S E S S I O N I
42	Francisco Cipriano	42	Francisco Cipriano	Francisco Cipriano	S E S S I O N I

Organization Committee

The are 19 papers presented in thematic sessions focused on different aspects of Sinaan and His age. In this point of view, we have chance to re-evaluate Mimar Sinaan among his contemporaries and adding new horizons to the existing interpretations. Besides these papers, the keynote speakers; Palola Sonia Gennero, Shirine Hamadeh, Ali Uzay Peker and Suphi Saatci make an invaluable contributions to achieve the goals of the symposium. We hope that this symposium would provide benefits to the further research and academic events on Sinaan and his contemporaries and shed light to the researchers.

- Sinaan Image in the Ottoman Cities and West
- Space in the Mediterranean Basin; Confrontation of the East
- Spatial Approach to the Sinaan's Buildings
- Structural Analysis and Repairment of the Sinaan Monuments,
- Conceptual Approach to the Sinaan's Buildings

based on the architectures of East and West of the period along with research not solely focusing on Sinaan and Ottoman architecture. In this context the titles of symposium sessions are:

With this point of view in mind, an international symposium titled "Şinan & His Age" organizes between 8th and 11th April 2010, moderated by Kayseri Metropolitan Municipality, UİA Chamber of Architects in Turkey-Kayseri Branch and GKKL Foundation, aims to reveal critical approaches focusing on the developments shaping sixteenth century architectural medium and his works. Moreover, the symposium seeks research on the broader cultural geography rather than dealing only with Şinan's cases that explore innovative comparative studies on Şinan and his works among his contemporaries. The symposium also aims to reveal the reflections of penetrations/interactions between East and West considering the location of Ottomans and also cases that explore comparative studies on Şinan and his works among his contemporaries. The symposium aims to reveal the positions of the symposium seeking sixteenth century architectural studies on the broadest scale among them and the positions of the emerged architectures in

among his contemporaries.

In the architectural realm, Şinan's architecture has been discussed in terms of its spatial qualities and structural properties as well as its aesthetic consideration and the meaning of built form. In most of these cases, Şinan and his works have been evaluated within a confined framework of his practical quest and generally, have dealt in contemporary context. It could be said that these cases might compromise anachronistic determinations which were independent from their age's circumstances. However, in a broader approach, Şinan and his architecture have accommodated a comparative cross-cultural study potential among his contemporaries.

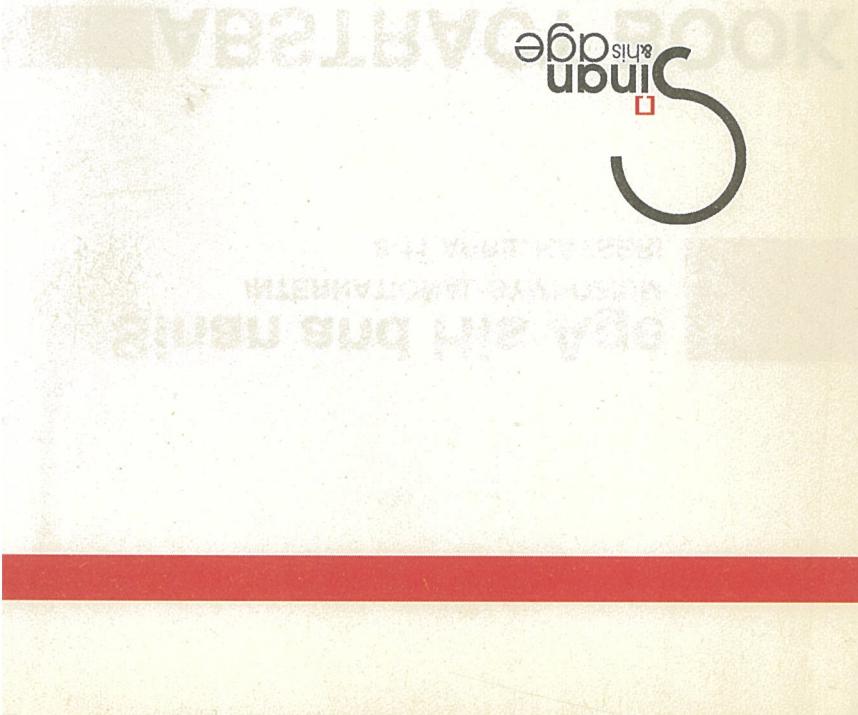
INTRODUCTION

Scientific Committee Members

Organizational Committee Members	Barış UYGULU, Necipoglu, Gürler Hilmiye ELDİK, Şenel Oktay DURUKAN Eda VELİBAŞOĞLU Güntülük GUNDOĞ Ahmet Erdem TOZOĞLU Fazilet KAHRAMAN Ayşe ONDER Nese YILMAZ BAKIR Hatiçe KOSELİR SEN Ayşenhan CİNГОZ	Pala SONIA GENNAIRO, University of Ferrara Ali Uzay PEKER, Middle East Technical University Ayşen AGIR, İstanbul Technical University Ayşe ÜNAL, AGRI, İstanbul Technical University Bülent ASİLISKENLER, Erzurum University Bülent ASİLISKENLER, Erzurum University Eda VELİBAŞOĞLU, UIA Chamber of Architects in Turkey, Kayseri Branch

www.sinanqunler.com
İşlemleri
Translations from original texts are made by Mimarlık Vakfı İktisadi
responsible
in a review. The content of the published texts are in the authors'
Publisher, except by a reviewer who may quote brief passages
storage or retrieval systems, without permission in writing from the
form or by any electronic or mechanical means, including information
All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any
of Architects in Turkey, Kayseri Branch.
Copyright © Metropolitan Municipality of Kayseri and UIA Chamber

Baskı: M Group
Typographic: macraft
Book Editing: Sinan and His Age organization Committee
Cover Design: Sinan and His Age organization Committee
M.O. Kayseri Şubesи, Nisan 2010 Kayseri

TANIMA VAKFI
KORUMA VE
DEĞERLENDİRME
ÇEVRE VE KÜLTÜR

MİMARLAR
SÜBESİ
ODASI KAYSERİ
TARIHI KENTLİĞİ
BİRLİĞİ

KAYSERİ
BUVAKŞEHİR
BLEDEVESİ
MİMARLAR
SÜBESİ

KAYSERİ
BUVAKŞEHİR
BLEDEVESİ

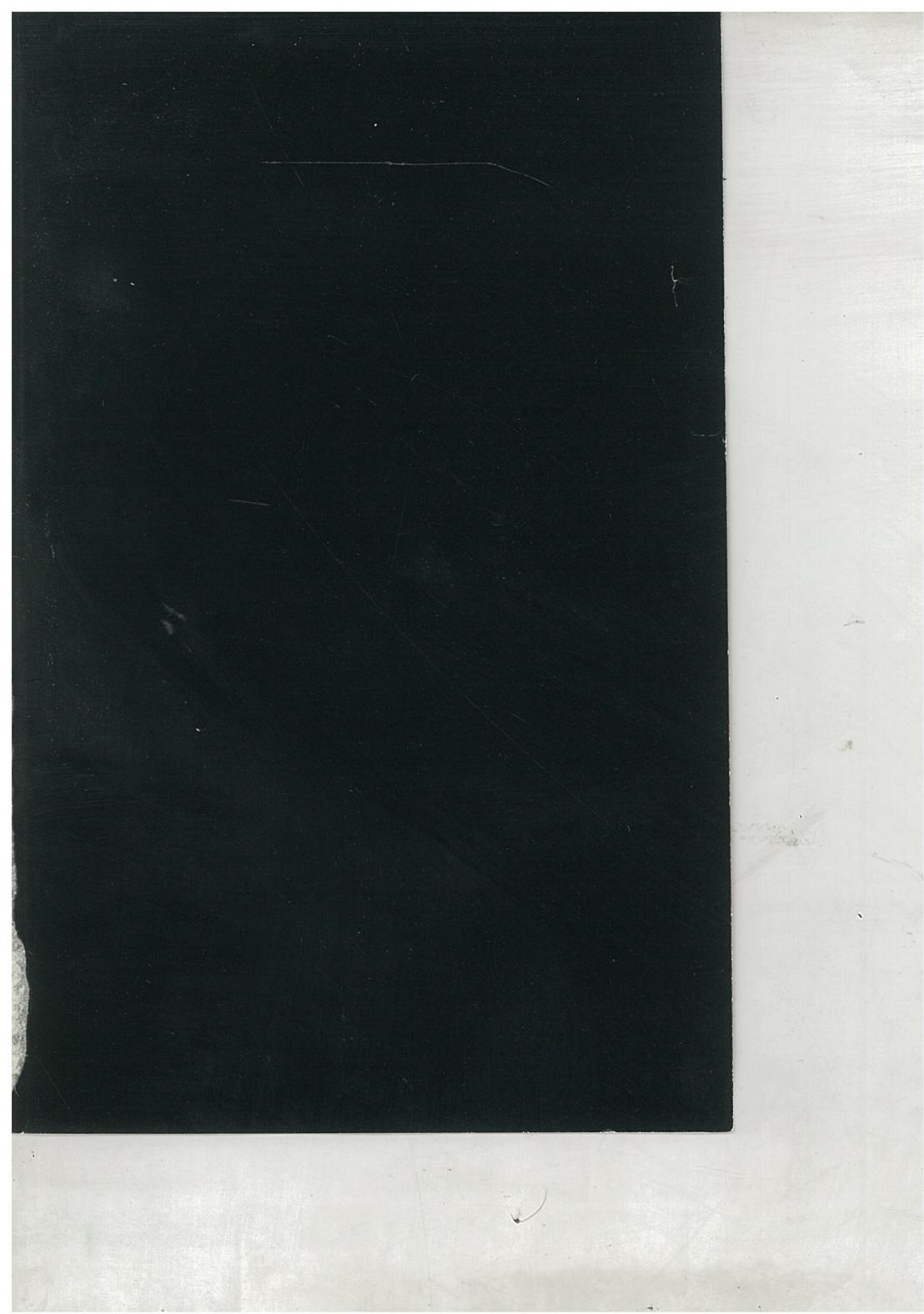

ABSTRACT BOOK

8-11 APRIL KAYSERİ

INTERNATIONAL SYMPOSIUM

Sinan and His Age

ÖZET KİTABI

www.sinanvguveneli.com

Mimar Sinan'ı Anma Etkinlikleri 2010
ULUSLARARASI SEMPOZYUM
8-11 NİSAN KAYSERİ
Sinan ve Gagılı

